

PROJEKT

**IZOBRAŽEVALNE IN
ZAPOSLOVNE POTI
MLADIH
IZ ČEZMEJNEGA OBMOČJA**

PROGETTO

**PERCORSI FORMATIVI E
OCCUPAZIONALI
DEI GIOVANI DELL'AREA
TRANSFRONTALIERA**

POBUDNIKI

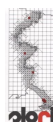
OBČINA ZGONIK (KOORDINATOR)
OBČINA DEVIN-NABREŽINA
OBČINA REPENTABOR
OBČINA DOLINA
OBČINA SEŽANA
OBČINA HRPELJE KOZINA

SOGGETTI PROMOTORI

COMUNE DI SGONICO (CAPOFILA)
COMUNE DI DUINO-AURISINA
COMUNE DI MONRUPINO
COMUNE DI SAN DORLIGO DELLA VALLE
COMUNE DI SEŽANA
COMUNE DI HRPELJE KOZINA

IZVAJALEC

SLOVENSKI RAZISKOVALNI INŠTITUT SLORI
TRST

SOGGETTO ATTUATORE

ISTITUTO SLOVENO DI RICERCHE SLORI
TRIESTE

2011

POROČILO

Besedilo v slovenščini

RELAZIONE

Testo in sloveno

AVTOR BESEDILA

Norina Bogatec

LEKTORIRANJE

Nuša Miklavec

KAZALO

UVOD

1. REFERENČNI OKVIR	5
1.1. DEMOGRAFSKE RAZMERE	5
1.2. MLADI MED ŠTUDIJEM IN DELOM	7
1.3. ČEZMEJNI PROSTOR MED ITALIJO IN SLOVENIJO	8
2. ZNAČILNOSTI V PROJEKT VKLJUČENEGA OBMOČJA	10
2.1. DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI	11
2.2. GOSPODARSKE ZNAČILNOSTI	12
2.2.1. TRŽAŠKA POKRAJINA	12
2.2.2. OBALNO-KRAŠKA REGIJA	13
3. ANALIZA PODATKOV	14
3.1. METODOLOGIJA	14
3.2. ZNAČILNOSTI ANKETNE SKUPINE	14
3.3. IZOBRAŽEVALNA POT	15
3.3.1. IZBIRA PO ZAKLJUČENI PRIMARNI STOPNJI ŠOLANJA	15
3.3.2. IZBIRA IN USPEH TERCIARNEGA IZOBRAŽEVANJA	16
3.3.3. IZOBRAŽEVALNA POT IN IZOBRAZBENA STRUKTURA ANKETIRANIH	17
3.4. ZAPOSLOVNA POT	18
3.4.1. PRVA ZAPOSLOVITEV	18
3.4.2. MENJAVA DELOVNEGA MESTA	20
3.4.3. PREKINITEV ZAPOSLOITVE	20
3.4.4. TIPOLOGIJA ZAPOSLOITVENIH IZKUŠENJ	20
3.5. STANJE V ČASU ANKETIRANJA	21
3.5.1. ZAPOSLENI V ČASU ANKETIRANJA	21
3.6. PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA	23
3.7. ČEZMEJNA MOBILNOST	24
4. DISKUSIJA REZULTATOV	25
5. ZAKLJUČKI	30

BIBLIOGRAFIJA

GRAFIKONI

VPRAŠALNIK

UVOD

Projekt *Izobraževalne in zaposlitvene poti mladih iz čezmejnega območja* je financirala Dežela Furlanija Julijska krajina (FJK) s sredstvi iz Deželnega sklada za slovensko jezikovno manjšino. Sklad med drugim spodbuja tudi čezmejno sodelovanje na področju kulture, izobraževanja, športa in rekreativnih dejavnosti. Pobudniki so občine Zgonik (koordinator), Devin-Nabrežina, Repentabor in Dolina na italijanski strani ter občini Sežana in Kozina-Hrpelje na slovenski. Cilj raziskovalnega projekta je oblikovati izobrazbeni in poklicni profil mlade generacije, ki živi v obravnavanem čezmejnem prostoru, ter ugotoviti njene navade glede preživljanja prostega časa in čezmejne mobilnosti. Gre za raziskovalno delo o dinamikah prehajanja iz mladostne dobe v odraslo na območju, ki ga označujeta različna izobraževalna in zaposlitvena sistema.

Projekt je v popolnem sozvočju s smernicami in ugotovitvami dveh evropskih dokumentov o mladinski problematiki. V prvem – Bela knjiga Nova spodbuda za evropsko mladino (Bruselj, 2001) – je potreba po boljšem razumevanju položaja mladih definirana kot eno izmed štirih prioritetenih področij poleg participacije, informiranosti in prostovoljstva. Drugi – Sporočilo Komisije evropskih skupnosti Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Spodbujanje polne udeležbe mladih v izobraževanju, zaposlovanju in družbi (Bruselj, 2007)¹ – pa med drugim izpostavlja potrebo po boljših raziskovalnih izhodiščih za oblikovanje ustreznih politik v korist mladih.

Pričujoča analiza se osredotoča na primerjavo rezultatov med obmejnima območjema, saj je ena izmed značilnosti in prednosti čezmejnih projektov ravno ta, da omogočajo primerjanje različnih družbenih sistemov in dinamik. Tokrat sta na vrsti izobraževalna in zaposlitvena dimenzija čezmejne integracije. Zaradi boljše primerljivosti smo nekatere informacije poenostavili in s tem mogoče posplošili pomen nekaterih podatkov, smo pa na ta način lahko preverjali, v kolikšni meri so si obravnavani sistemi in dinamike podobni oziroma različni in v čem se lahko medsebojno dopolnjujejo.

Analizo uvajata opis poglobitnih demografskih, izobraževalnih in zaposlitvenih trendov, ki označujejo položaj mladih tako na evropski kot na krajevni ravni, in predstavitev značilnosti v projekt zajetega območja. Sledi pregled izobraževalnih izkušenj, ki izpostavlja izbiro študijskih smeri po primarni stopnji šolanja, uspešnost pri študiju in doseženo izobrazbeno raven. Vstop v svet dela in značilnosti zadnje delovne izkušnje sestavljajo pregled zaposlitvenih poti in poklicnega položaja mladih ob meji. Analizo zaključujeta poglavji o preživljanju prostega časa in čezmejni mobilnosti mladih; v slednjem se preverja pogostnost in razloge za obiskovanje krajev na drugi strani meje ter ugotavlja, v kolikšni meri je »padec meje« vplival na vsakdanje življenje mladih.

¹ V nadaljevanju Sporočilo EU 2007.

1. REFERENČNI OKVIR

Položaj mladih v Evropi se je v zadnjih desetletjih precej spremenil: v nekaterih pogledih na boljše, v drugih na slabše. Če so po eni strani razmere za mlade v Evropi ugodnejše – glede svobode, varnosti ali blaginje, pa tudi glede priložnosti za učenje in kulturno rast –, je ustaljenih poti za doseganje osebnih in poklicnih pričakovanj manj. Demografske in gospodarske spremembe silijo mlade k soočanju z zahtevnimi izzivi in premoščanju različnih ovir, zlasti na področju dela.

Prehodi iz mladosti v odraslost so vedno manj tradicionalni in zaradi težav pri zaposlovanju in ekonomskem osamosvajanju so tudi bolj tvegani in negotovi. Teh prehodov ne označujejo več etape, kot so dokončanje šolanja, stalna zaposlitev ali ustvarjanje družine. Življenjske poti so vse manj premočrtne in kolektivni modeli vse manj prisotni.

Če se omejimo na teme, ki jih obravnava pričujoča raziskava, lahko izpostavimo naslednje:

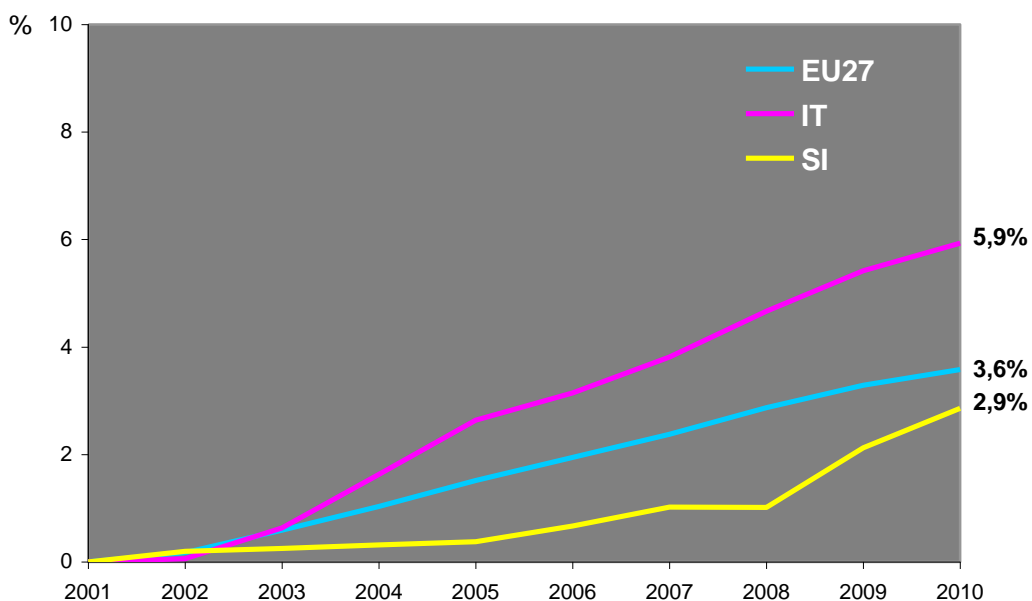
- Rast in staranje prebivalstva zaradi zniževanja rodnosti, upadanja smrtnosti in povečanja migracijskih tokov zaznamujeta demografske razmere v Evropi. Za mlade generacije sta značilna zlasti podaljšano bivanje v izvorni družini ter odlašanje starševstva in ustvarjanja lastne družine.
- Doba izobraževanja se daljša: študij na sekundarni stopnji šolanja je skoraj obvezen in vključevanje v terciarni izobraževalni program narašča, čeprav obenem prihaja do izrazitega osipa študentov² in podaljševanja študijske dobe.
- Velika prožnost zaposlovanja mladih pospešuje njihovo prehajanje od zaposlitve do brezposelnosti, kar jim povzroča težave pri doseganju polne ekonomske in socialne samostojnosti.
- Prosti čas postaja vse bolj pomemben tudi za mlade generacije, ki ga potrebujejo za miselno in čustveno regeneracijo, za sprostitev ter za razvedrilo in zabavo. Zato ni vseeno, če ga preživljajo aktivno (šport) ali pasivno (gledanje televizije).
- V obmejnih območjih na izobraževalne, zaposlitvene ter osebne izbire in izkušnje vplivajo tudi procesi čezmejne integracije, ki bi morali mladim nuditi dodatne možnosti za izpolnjevanje njihovih življenjskih in poklicnih pričakovanj.

1.1. DEMOGRAFSKE RAZMERE

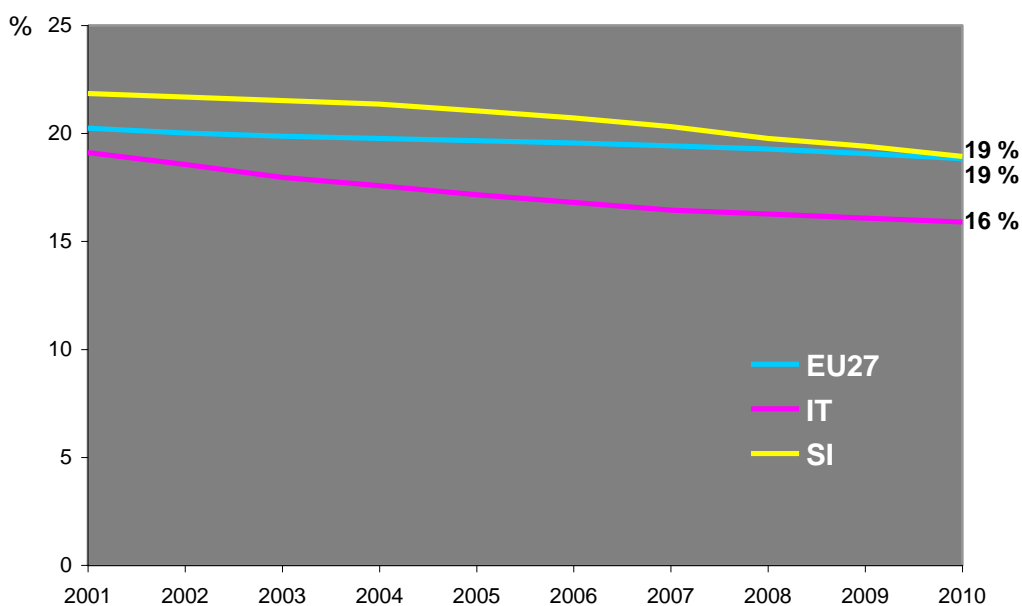
V desetletnem obdobju 2001–2010 se je prebivalstvo povečalo za 3,6 % v 27 državah članicah EU, za 2,9 % v Sloveniji in za kar 5,9 % v Italiji. Mladi od 15 do 29 let sestavljajo skoraj petino (19 %) prebivalstva v Evropi in Sloveniji, medtem ko je njihov delež v Italiji nekoliko manjši, natančneje 16-odstotni. V zadnjih desetih letih ta delež konstantno pada tako na evropski ravni kot v obeh državah.

² V Evropi četrtnina mladih odraslih (25–29 let) ne dokončuje šol sekundarne stopnje. Glej: Sporočilo EU 2007.

Grafikon 1: Dinamika letnega prirastka prebivalstva v Evropi, Italiji in Sloveniji v obdobju 2002–2010 (2001=100)

Grafikon 2: Dinamika deleža mladih od 15 do 29 let v Evropi, Italiji in Sloveniji v obdobju 2001–2010

Vir: Obdelava podatkov EUROSTAT (2011-5)

Zgornji podatki potrjujejo proces staranja evropske populacije, ki se nadaljuje zaradi upadanja stopnje rodnosti in daljšanja življenjske dobe. Prvi pojav je neposredno vezan na položaj mladih. Boljka (2009, 17) ločuje strukturne in subjektivne dejavnike, ki vplivajo na odločitev za otroka. Prvi mladim ne zagotavljajo zadovoljive materialne in socialne varnosti za ustvarjanje družine izven doma staršev in so vezani, na primer, na podaljševanje šolanja in spremembe na trgu delovne sile. Subjektivni dejavniki pa izhajajo iz predstav mladih o pogojih, ki so potrebni, da

pride do odločitve za otroka, kot so na primer primeren partner ali urejene stanovanjske razmere. Sartorijeva (2002, 188) k temu dodaja še ugotovitev, da mladi otrok ne pojmujejo več v funkcionalni perspektivi – kot delovno moč za vzdrževanje družine ali varstvo priletnih staršev –, ampak gledajo na njih iz zgolj čustvene perspektive – otroke je treba oskrbovati, vzdrževati in jim nuditi čim boljše možnosti za prihodnost.

Podaljšano bivanje v izvornih družinah je drugi pojav, ki označuje položaj mladih v Evropi. Najmanj razširjen je v nordijskih državah, najbolj pa v mediteranskih, med katerimi izstopa zlasti Italija. Razlogi, ki preprečujejo odhod otrok od doma, so lahko različni. Nekateri avtorji ugotavljajo, da ekonomski razlogi, ki jih mladi izpostavljajo kot najbolj zavirajoče, niso edini, saj na odlašanje z odhodom od doma vplivajo tudi spremembe kulturne narave, ki se izražajo v drugačnem pojmovanju oziroma doživljanju odraslosti tako pri starejših kot pri mlajših generacijah. (Facchini, 2002, 159–161; Buzzi, 2007, 43–47; Ule, 2008, 13–16)

1.2. MLADI MED ŠTUDIJEV IN DELOM

V Evropi se je položaj mladih na trgu delovne sile občutno poslabšal med zadnjim gospodarsko kriznim obdobjem. Težave pri zaposlovanju so se zaostrele in z njimi se srečujejo tako mladi z nizko kot tisti z visoko izobrazbeno ravno. Ta poostritev razmer spreminja dinamiko vključevanja mladih v delovne procese in posledično postavlja pod vprašaj njihova prizadevanja za ekonomsko in socialno osamosvojitvev.

Tako italijanski kot tudi slovenski avtorji ugotavljajo, da so ključni problemi, s katerimi se mladi srečujejo ob vstopu na trg delovne sile, predvsem brezposelnost ter trajnost in varnost zaposlitvenega razmerja. Do tega prihaja, ker se z novimi oblikami zaposlovanja oziroma z začasnostjo in s fleksibilnostjo delovnega razmerja soočajo zlasti mlajše generacije delovno aktivnega prebivalstva. Na vstop mladih v svet dela učinkujejo različni dejavniki, ki so lahko strukturni, institucionalni in individualni. Strukturni dejavniki so demografske in ekonomske narave, med institucionalne sodijo različne oblike spodbujanja zaposlovanja mladih in prehajanja iz šolanja v zaposlitev – na primer vajeništvo, delovne prakse, pripravništvo –, individualni dejavniki pa se nanašajo na lastnosti, ki označujejo mlade na trgu delovne sile in se lahko izkažejo za prednosti (novo znanje, inovativnost) ali pa za slabosti (pomanjkanje delovnih izkušenj). (Vinante, 2002, 97–98; Ignjatović & Trbanc, 2007, 50–59; Rossi, 2007, 88)

Prehod mladih iz šolanja v bolj ali manj stabilno zaposlitev se obravnava zlasti v okviru vprašanja o usklajenosti in medsebojne povezanosti izobraževalnega in zaposlitvenega sistema.

V Sporočilu EU 2007 se izrecno opozarja na pomembnost izobraževanja in usposabljanja mladih ter na potrebo po usklajenosti med ponudbo šolskega sistema in zahtevami trga delovne sile z ustvarjanjem tesnejših vezi in učinkovitejših oblik sodelovanja med tema dvema svetovoma.

Spodbuja se konstruktivni »dialog« med izobraževalnimi ustanovami in trgov deli, da ne pride do naraščanja brezposelnosti, ki se pojavlja tako pri nizko kvalificirani kot pri visoko izobraženi mladini. Poudarja se tudi potrebo po oblikovanju in razvijanju učinkovitejših storitev za svetovanje mladim pri izbiri študijskih in poklicnih usmeritev ter po ustvarjanju ugodnih razmer za mlade podjetnike s posredovanjem informacij, finančnimi spodbudami in z odpravljanjem pravnih in upravnih bremen. Posebna pozornost je namenjena ženskam, ki so v večji meri izpostavljene brezposelnosti in nedejavnosti ter soočanju s težavami pri ustanavljanju in upravljanju podjetij, saj so na delovnem tržišču manj ovrednotene, tudi ko imajo višjo izobrazbo oziroma poklicno kvalifikacijo.

1.3. ČEZMEJNI PROSTOR MED ITALIJO IN SLOVENIJO

Na procese izobraževanja in zaposlovanja mladih ob meji vplivajo tudi dinamike čezmejne integracije in s tem povezane priložnosti za študijsko izpopolnjevanje in vključevanje v širši delovni prostor.

Z osamosvojitvijo Slovenije in njenim vstopom v EU se proces čezmejnega sodelovanja na meji med Italijo in Slovenijo razvija bolj konstruktivno, kar pozitivno učinkuje na vsakdanje življenje obmejnega prebivalstva in na proces premoščanja družbeno-kulturne različnosti nasploh.

V razvojni viziji EU je čezmejno sodelovanje eno izmed orodij za vsestransko prostorsko, gospodarsko in socialno integracijo ožjih in širših funkcionalno povezanih čezmejnih območij. EU promovira in finančno podpira razvijanje čezmejnega povezovanja in načrtovanja ob slovensko italijanski meji zlasti s programi čezmejnega sodelovanja Interreg.

Del Bianco in Gasparini (2008) evidentirata tri ravni, na katerih se uveljavlja čezmejno sodelovanje: raven civilne družbe, gospodarskih akterjev in institucionalna raven. Nadalje ugotavljata, da se čezmejno sodelovanje razvija intenzivneje, ko so njegovi cilji jasno opredeljeni, ko se za dosego teh ciljev izpostavlja nujnost in umestnost čezmejnega pristopa in ko so čezmejne storitve (za ljudi ali za gospodarske akterje) jasno opredeljene in dolgoročne.

Med prednosti evropskega programa za čezmejno sodelovanje Interreg se navaja zlasti širjenje medsebojnega poznavanja, dvig konkurenčnosti gospodarstva v obmejnih območjih ob zmanjševanju njihovega položaja marginalnosti, usklajevanje razvojnih načrtov na področju prostorskega planiranja in varstva narave ter večanje prepoznavnosti obmejnih regij. Med slabosti pa se med drugim uvršča zanemarjanje realnih in širših potreb obmejnega prebivalstva pri oblikovanju čezmejnih pobud in skromno uveljavljanje resničnega trajnostnega sodelovanja predvsem zaradi organizacijskih pomanjkljivosti in nezadostnih oziroma enkratnih finančnih podpor. (Bufon, 2008, 384–385)

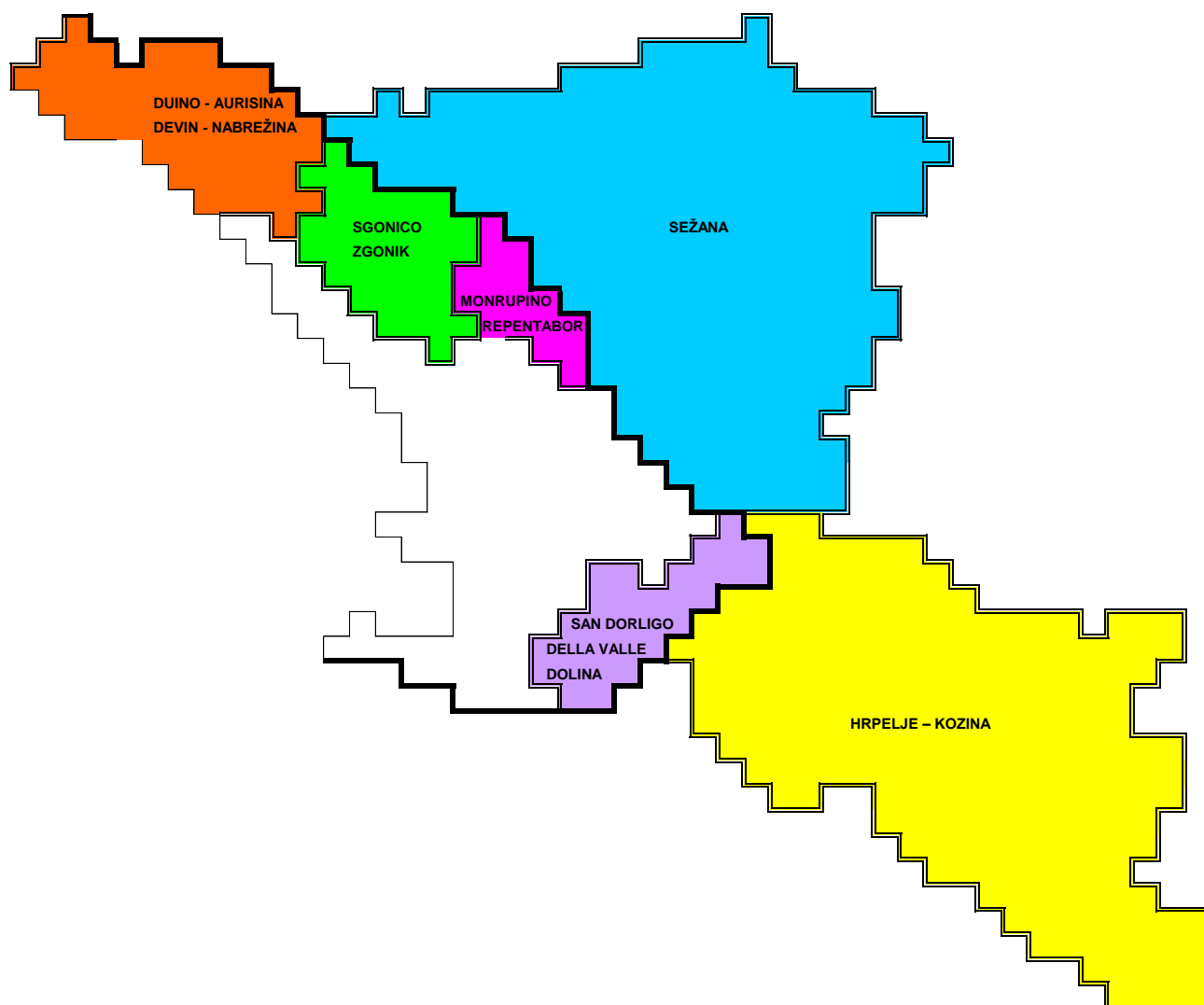
Krajevne ustanove in javne uprave igrajo temeljno vlogo pri razvijanju čezmejnih odnosov bodisi glede povezovanja lokalnega prebivalstva kot tudi glede evidentiranja potreb na področju

oskrbe, zaposlovanja, izobraževanja ali preživljanja prostega časa. Njihovo delo pa ima lahko pozitivne in dolgotrajne učinke le, če ga s konkretnimi in ustreznimi ukrepi podpirajo regionalne in državne politike.

2. ZNAČILNOSTI V PROJEKT VKLJUČENEGA OBMOČJA

Spodnji zemljevid prikazuje območje šestih občin na meji med Italijo in Slovenijo, na katerem je bila izvedena anketa o izobraževalnih in zaposlitvenih izkušnjah mladih. V Italiji³ je obravnavano obmejno območje veliko 113,7 km², v Sloveniji⁴ pa 412,3 km².

Zemljevid 1: V raziskavo vključeno območje

³ Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia, Regione in cifre, Edizione 2010.

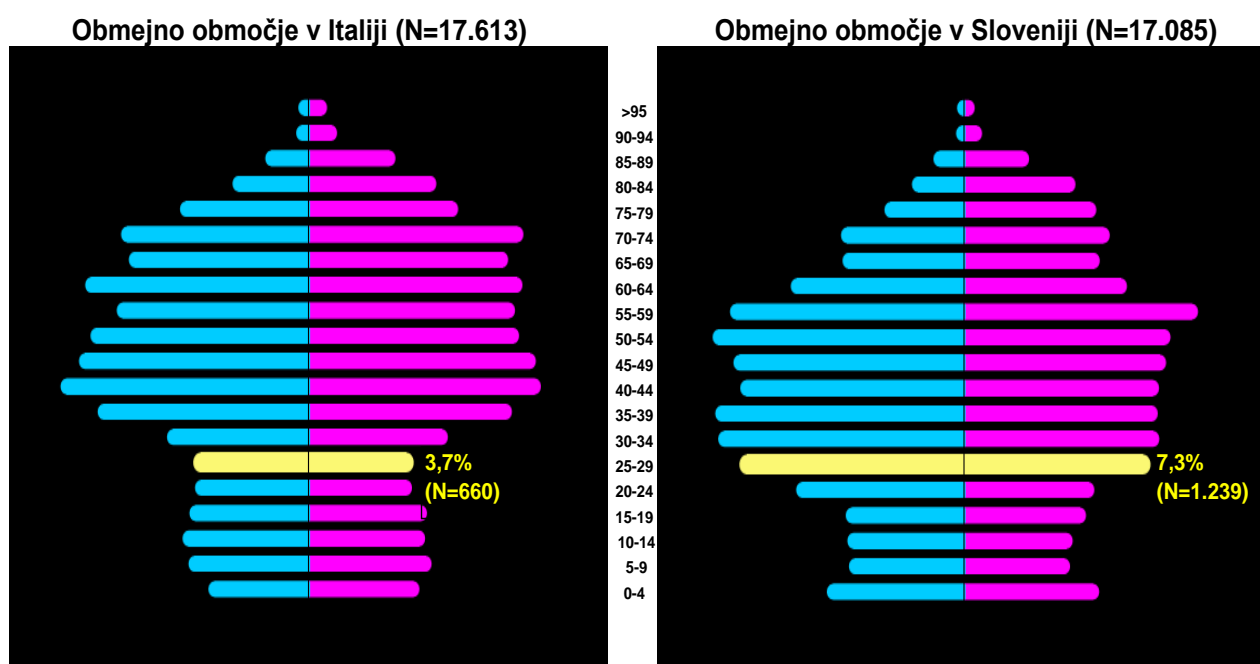
⁴ Statistični urad Republike Slovenije, Letopis 2009.

http://www.stat.si/letopis/2009/31_09/31-01-09.htm (2011-5)

2.1. DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI

Čeprav se površini dveh obmejnih območij precej razlikujeta, je število prebivalcev skoraj enako, celo rahlo višje v Italiji (17.613 proti 17.085). Starostni strukturi prebivalstva sta sicer različni: v Italiji je starejših občanov več kot v Sloveniji. V letu 2010 je bil delež mladih, starih od 25 do 29 let, 3,7-odstoten na italijanski strani, skoraj dvakraten, natančneje 7,3-odstoten, pa na slovenski.

Slika 1: Starostna struktura prebivalstva na obmejnem območju v Italiji in Sloveniji (januar 2010)

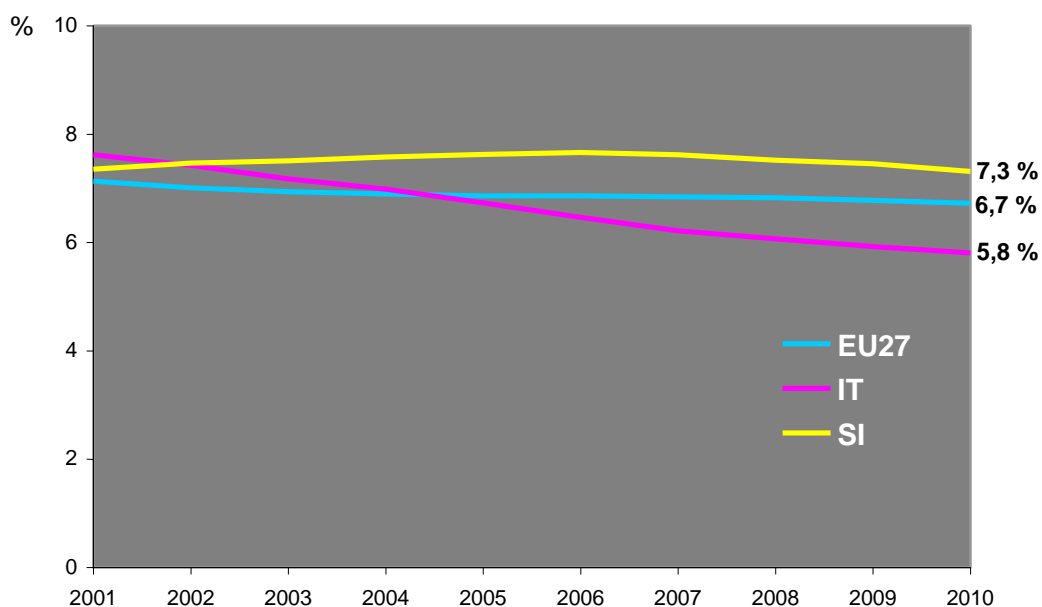

Vir: Za občine v Italiji: obdelava demografskih podatkov ISTAT (<http://demo.istat.it/>)
Za občine v Sloveniji: Statistični urad Republike Slovenije (<http://www.stat.si/>)

Na evropski ravni predstavljajo mladi od 25 do 29 let 6,7-odstoten delež celotne populacije. Na vsedržavni ravni je ta delež v Sloveniji nadpovprečen (7,3 %), v Italiji pa podpovprečen (5,8 %). V zadnjih desetih letih njegova vrednost rahlo niha v Sloveniji, upada pa na evropski ravni in še posebej izrazito v Italiji.

Na obmejnem območju v Sloveniji se delež mladih od 25. do 29. leta popolnoma usklajuje z državnim povprečjem, na obmejnem območju v Italiji pa je mladih obravnavane starosti sorazmerno manj kot v državnem merilu.

Grafikon 3: Dinamika deleža mladih od 25 do 29 let v Evropi, Italiji in Sloveniji v obdobju 2001–2010

Vir: obdelava podatkov EUROSTAT (maj 2011)

2.2. GOSPODARSKE ZNAČILNOSTI

2.2.1. Tržaška pokrajina

V tržaški pokrajini je terciarni sektor nadpovprečno razvit. V letu 2009 je v njem delalo približno 80 % vseh zaposlenih, medtem ko je na deželni in državni ravni ta delež približno dvotretjinski (65 %). Razširjene so zlati terciarne dejavnosti, ki se razvijajo na področju finančnega posredništva, prometa, turizma in gostinstva ter trgovine. Pomembne so tudi dejavnosti na raziskovalnem področju, bodisi zasebnem kot javnem. Industrijska proizvodnja in gradbeništvo sta v primerjavi z deželnimi in državnimi razvojnimi trendi na tržaškem gospodarskem prizorišču slabše zastopana.

Poleg neravnovesja med ekonomskimi sektorji kaže tržaški delovni trg naslednji dve značilnosti: markantno prisotnost zaposlenih v javni upravi, ki zajema 26-odstoten delež delovno aktivnih v pokrajinskem merilu proti 16-odstotnemu na deželni ravni, ter šibko nagnjenost k podjetništvu. Slednja se izraža v nizkem deležu samostojnih podjetnikov v primerjavi s skupnim številom zaposlenega prebivalstva. V letu 2009 je ta delež zdrsnil s 23 na 20 odstotkov.

Iz analiz izhaja, da so posledice zadnjega gospodarskega kriznega obdobja manj zaznavne v tržaški pokrajini v primerjavi s preostalimi območji v deželi FJK.⁵

⁵ Provincia di Trieste (2011), Quadro economico, impatto delle crisi nella Provincia di Trieste e misure anticrisi. <http://www.provincia.trieste.it/web/guest/misure-anticrisi> (2011-5)

2.2.2. Obalno-kraška regija

Tudi v obalno-kraški regiji je velika večina, približno tri četrtine vseh delovno aktivnih prebivalcev, zaposlena v storitvenih dejavnostih. Med temi prevladajo trgovina, poslovne storitve, promet ter gostinstvo in turizem. Koprsko pristanišče in vse z njim povezane dejavnosti pomembno vplivajo na zaposlovanje, pomemben vpliv pa ima tudi razvita cestna infrastruktura.

Število prostih delovnih mest v obalno-kraški regiji upada v dejavnostih prometa in skladiščenja ter v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih, narašča pa v trgovini, gostinstvu in turizmu ter predelovalnih dejavnostih.

V letu 2009 je bilo med delovno aktivnim prebivalstvom 89 % zaposlenih in 11 % samozaposlenih. Deleža se popolnoma usklajujeta z državnim povprečjem. Statistične analize kažejo, da narašča število samostojnih podjetnikov.

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje v svojih analizah ugotavlja, da daje obmorska in obmejna lega ter pestra gospodarska struktura obalno-kraški regiji prednost pred ostalimi regijami v državi.⁶

⁶ Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
<http://www.ess.gov.si/> (2011-5)

3. ANALIZA PODATKOV

3.1. METODOLOGIJA

Anketno skupino sestavljajo mladi rezidenti obravnavanih občin, rojeni v obdobju med letoma 1981 in 1985, ki so v letu 2010 dopolnili od 25 do 29 let. Izbira starostne skupine ni naključna. Pri tej starosti se socialno-ekonomske razmere mladih lahko precej razlikujejo: naletimo namreč na primere, ki še zaključujejo svojo izobraževalno pot; nekateri že imajo delovne izkušnje, drugi pa iščejo prvo zaposlitev; nekateri razmišljajo o možnosti, da bi menjali službo, drugi pa ustanavljajo lastno podjetje; nekateri so že poročeni in imajo otroke, drugi pa živijo še s starši. Analiza mladih iz te starostne skupine je še posebej zanimiva, če se upošteva, da na njihove izbire in izkušnje na področju izobraževanja in zaposlovanja vpliva tudi čezmejna narava lokalnega območja.

Sestava anketne skupine je potekala na dva načina: v Italiji so občine posredovale seznam mladih obravnavane starosti, evidentiranje mladih iz obmejnega območja v Sloveniji pa je potekalo večinoma na terenu. V Italiji so bili intervjuji opravljeni telefonsko, v Sloveniji pa tudi osebno.

V ta namen je bil izdelan strukturiran vprašalnik, ki ga sestavljajo naslednji sklopi vprašanj: vprašanja o podatkih anketiranca, o izbiri študijske smeri na sekundarni oziroma terciarni stopnji šolanja, vprašanja o iskanju in značilnostih prve oziroma zadnje zaposlitve, o navadah preživljanja prostega časa in čezmejne mobilnosti ter o vplivu ukinjanja mejnega nadzora na italijansko-slovenski meji na vsakdanje življenje.

Anketiranih je bilo 286 mladih iz obmejnega območja v Italiji in 300 iz obmejnega območja v Sloveniji. Zaradi boljše primerljivosti sta anketni skupini številčno skoraj enaki, čeprav je razmerje med prebivalci izbrane starosti v Italiji in Sloveniji skoraj 1 : 2. Delež anketiranih je glede na obravnavano populacijo 43-odstoten na italijanski strani in 31-odstoten na slovenski.

Vprašani se enakomerno razporejajo glede na spol in starost. Njihova razvrstitev glede na občino bivanja se zelo približuje dejanskemu stanju prebivalstva v posameznih občinah. Sestava anketne skupine, ki se torej dobro usklajuje z značilnostmi rezidenčne populacije na raziskanem območju, in visok delež vprašanih zagotavljata zadovoljivo stopnjo verodostojnosti zbranih podatkov. (*Grafikoni 1 in 2*)

3.2. ZNAČILNOSTI ANKETNE SKUPINE

Iz analize anketnih odgovorov izhajajo dodatne značilnosti mladih anketirancev. S starši živijo skoraj tri četrtine (74 %) vprašanih iz Italije in dobra polovica (51 %) vprašanih iz Slovenije. Kar 37 % anketiranih v Sloveniji in le 13 % v Italiji se je odločilo za življenje v dvoje, medtem ko sta deleža samskih približno enaka in nihata med 9 in 10 %. Otroke ima 16 % vprašanih iz Slovenije in

7 % vprašanih iz Italije. Pri mladih, ki živijo v dvoje, ima otroke 40 % vprašanih na obeh straneh meje. (Grafikona 3)

Skupini se glede na narodnostno strukturo zelo razlikujeta: pri anketiranih iz Slovenije je leta zelo homogena, saj so skoraj vsi (99 %) izjavili, da so Slovenci; drugače je pri anketiranih v Italiji, kjer se je večina (46 %) opredelila za italijansko narodnost, 30 % za slovensko, 16 % za obe, preostalih 8 % pa je navedlo drugo narodnost. (Grafikon 4)

Večina vprašanih – 55 % v Sloveniji in 62 % v Italiji – razume in govori jezik sosednje države. Pasivno znanje je bolj razširjeno pri mladih iz Slovenije, saj italijanščino pasivno obvlada 28 % vprašanih, slovenščino v Italiji pa le 7 % vprašanih. Jezik soseda je povsem tuj 17-odstotnemu deležu anketiranih iz Slovenije in skoraj tretjini (32 %) anketiranih iz Italije. (Grafikon 5)

3.3. IZOBRAŽEVALNA POT

Izobraževalno pot sestavljajo izkušnje oziroma izbire, ki so jih vprašani napravili po primarni stopnji šolanja.

Pri opredelitvi posameznih stopenj šolanja smo se zgledovali po evropski standardni klasifikaciji ISCED 1997:⁷ v primarno stopnjo šolanja sodijo osnovne šole (v Italiji in Sloveniji) ter srednje šole I. stopnje in kvalifikacijski tečaji (v Italiji), sekundarna stopnja vključuje srednje šole II. stopnje v Italiji in srednje šole v Sloveniji vključno s programi za poklicno usposabljanje, terciarno stopnjo šolanja pa sestavlja univerzitetno oziroma visokošolsko izobraževanje.

3.3.1. Izbira po zaključeni primarni stopnji šolanja

Skoraj vsi vprašani (99 %) so po zaključeni primarni stopnji šolanja nadaljevali izobraževalno pot. Izbira glede na vrsto šole je precej enakomerna: približno polovica (48 %) anketiranih iz Italije in 55 % vprašanih iz Slovenije se je vpisalo na licej oziroma gimnazijo, preostali pa so izbrali tehnične oziroma poklicne šole. Na obeh straneh meje je bil vpis na gimnazijo oziroma licej večji pri ženskah (61 oziroma 62 %). Izbira teh šol je bila nadpovprečna tudi v primerjavi z deželnimi (v Italiji 38 %)⁸ oziroma državnimi (v Sloveniji 23 %)⁹ trendi v približno istem obdobju vpisov (1997). (Grafikoni 6,7 in 8)

V Sloveniji so se vprašani šolali v slovenščini, v Italiji pa se je polovica dijakov šolala v slovenščini, preostali pa v italijanščini. Mladi italijanske narodnosti obiskujejo namreč tudi slovenske šole v Italiji. V italijanščini so se v večji meri šolali dijaki iz Italije, ki so obiskovali tehnične in poklicne šole, saj je v tovrstnih šolah italijanski jezik kot učni jezik pogostejši od slovenskega. (Grafikon 9)

⁷ http://www.eurydice.si/index.php?option=com_content&view=article&id=3327:statisticne-metodologije&catid=130:statistine-metodologije&Itemid=370 (2011-5)

⁸ Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia, Compendio statistico, Edizione 1998.

⁹ Statistični urad Republike Slovenije, Letopis 1999.

http://www.stat.si/letopis/1999/06_99/06-01-99.asp?jezik=si (2011-5)

Velika večina (87 %) mladih iz Italije je sekundarno šolanje opravila v Trstu, nekaj (8 %) jih je bilo vpisanih na šolah na Goriškem, malo (2 %) na Videmskem, le eden izmed redkih, ki so obiskovali šole izven dežele FJK, pa je študiral v Ljubljani. Mladi iz obmejnega območja v Sloveniji so večinoma obiskovali šole v obalno-kraški regiji (64 %), nekateri (8 %) tudi v goriški regiji, preostali (28 %) pa drugje v Sloveniji, predvsem v Postojni in Ljubljani. *(Grafikon 10)*

Skoraj vsi – 95 % v Italiji in 98 % v Sloveniji – so uspešno zaključili sekundarno šolanje. Primerjava glede na vrsto šole izpostavlja višjo stopnjo uspešnosti na gimnazijah (100 %) in licejih (96 %), rahlo nižjo pa na tehničnih in poklicnih zavodih (od 93 do 95 %). *(Grafikon 11)*

3.3.2. Izbira in uspeh terciarnega izobraževanja

Večji del vprašanih, ki so imeli pogoje za vpis na terciarno stopnjo šolanja, je nadaljevalo študijsko pot (73 % v Italiji in 81 % v Sloveniji). Za to izbiro so se v večji meri odločile ženske (od 79 do 88 %) in anketirani, ki so maturirali na licejih oziroma gimnazijah (od 92 do 99 %). Mladi iz obmejnega območja v Sloveniji, ki so obiskovali strokovne šole, so večinoma izbrali visoko strokovni izobraževalni program (75 %), gimnazijci pa so skoraj vsi (90 %) nadaljevali študij na univerzi. *(Grafikoni 12, 13, 14 in 15)*

Na obeh straneh meje se je večina vpisanih odločila za študij družbenih ved, prava in ekonomije: delež vpisanih na teh programih niha med 30 in 34 %. Pogosta izbira mladih iz Italije so bile tudi humanistične vede in umetnost (24 %) ter inženirstvo in gradbeništvo (21 %), za kar so se na drugi strani meje odločili v manjši meri (11 oziroma 15 %). Zanimanje za trde znanosti, kot so matematika, naravoslovne vede in zlasti informatika, je bilo pri mladih iz Slovenije izrazitejše kot pri njihovih vrstnikih iz Italije (13 proti 6 %). Za študij na področju zdravstva in sociale se je odločilo od 9 do 8 % študentov iz obmejnega območja v Sloveniji oziroma Italiji, manjše pa je bilo zanimanje za pedagoške vede (od 5 do 7 %) ter za kmetijstvo in veterino (od 2 do 3 %). *(Grafikon 16)*

Moški so izkazali nadpovprečno zanimanje za inženirstvo in gradbeništvo (40 % v Italiji in 32 % v Sloveniji), ženske pa za humanistiko in umetnost (34 % v Italiji in 16 % v Sloveniji). Pri študentih iz Slovenije je treba izpostaviti tudi nadpovprečni vpis na študij trdih znanosti, kot so matematika, naravoslovne vede in informatika (20 %). *(Grafikoni 17, 18, 19 in 20)*

Nadpovprečno zanimanje za humanistične vede, umetnost, inženirstvo in gradbeništvo pri mladih iz Italije ter za trde znanosti pri mladih iz Slovenije izhaja tudi iz primerjave z državnimi in evropskimi povprečij v letu 2008. *(Grafikona 21 in 22)*

Velika večina, natančneje 82 % anketiranih iz Italije obiskuje izobraževalne ustanove v Trstu, 8 % v Sloveniji, preostali (10 %) pa drugje. Na slovenski strani se mladi večinoma izobražujejo v Ljubljani (74 %), na območju Obalno kraške regije jih študira 17 %, drugje pa preostalih 10 %, med katerimi le eden v Italiji. *(Grafikon 23)*

Uspeh pri terciarnem študiju je bil naslednji: v času anketiranja je 35 % študentov iz Slovenije in 38 % študentov iz Italije zaključilo terciarno šolanje; vpisanih na dodiplomski študij je bilo več na slovenski strani (37 %) in manj na italijanski (22 %), vpisanih na podiplomski študij pa manj na slovenski (17 %) in več na italijanski strani (31 %); skoraj enak (od 10 do 12 %) pa je bil delež študentov, ki so prekinili terciarno šolanje. Razlike med spoloma so minimalne v Sloveniji, izrazitejše pa v Italiji, kjer so ženske večinoma že zaključile terciarni študij (44 %), 7 % pa jih je študij opustilo. (*Grafikona 24 in 25*)

V času anketiranja je vsaj prvo stopnjo terciarnega študija zaključila dobra polovica (52 %) študentov iz Slovenije in 69 % študentov iz Italije. Delež diplomantov se glede na področje študija razlikuje: v Italiji so uspešni zlasti študenti kmetijstva in veterine (100 %), podpovprečen delež diplomantov pa dosegajo študenti trdih znanosti oziroma matematike, naravoslovja in informatike (50 %) ter študenti pedagoških ved (40 %). V Sloveniji, kjer so odstopanja manj izrazita, je največ diplomantov pedagoških ved (69 %), najmanj pa diplomantov inženirstva in gradbeništva (42 %). (*Grafikon 26*)

3.3.3. Izobraževalna pot in izobrazbena struktura anketiranih

Če povzamemo doslej izpostavljene podatke o izobraževalnih izbirah in študijskih uspehih mladih anketirancev in jih analiziramo v longitudinalni perspektivi, je slika naslednja: medtem ko so na obeh straneh meje sekundarno šolanje zaključili skoraj vsi vprašani (94 % v Italiji in 96 % v Sloveniji), je delež mladih, ki so se odločili za terciarni študij, pri vprašanih iz Italije manjši kot pri vprašanih iz Slovenije (65 proti 78 %). Anketni skupini se razlikujeta tudi po stopnji uspešnosti pri terciarnem študiju, ki je višja v Italiji: v času anketiranja namreč dodiplomskega izobraževalnega programa še ni zaključilo 14% vprašanih iz Italije in kar 29 % vprašanih iz Slovenije. Deleža diplomiranih se zato ne razlikujeta zelo: prvo stopnjo terciarnega študija je namreč zaključilo 44 % vprašanih iz Italije in 40 % vprašanih iz Slovenije. Med prvimi je tudi več študentov, ki so vpisani na podiplomski izobraževalni program, saj je teh petina na italijanski strani in 13 % na slovenski.

V času anketiranja sta si torej izobrazbeni strukturi dveh anketnih skupin precej podobni: 4 % anketiranih iz Slovenije in 6 % anketiranih iz Italije ima primarno izobrazbo; sekundarno izobrazbeno stopnjo je doseglo 56 % mladih iz Slovenije in polovica mladih iz Italije, preostali – 44 % v Italiji in 40 % v Sloveniji – pa so zaključili vsaj prvo stopnjo terciarnega študija. Izobrazbena raven anketne skupine se bo sicer v naslednjih letih dvignila, saj je študentov dobra tretjina (34 %) na italijanski strani in 42 % na slovenski. (*Grafikon 27*)

V Sloveniji med spoloma glede na izobrazbeno strukturo ni velikih razlik. Edina razlika izstopa pri vpisanih na dodiplomskem izobraževalnem programu: delež teh je večji pri ženskah (35 %) kot pri moških (22 %). Razlike med spoloma so izrazitejše pri vprašanih iz Italije, pri katerih

je izobrazbena raven žensk višja od izobrazbene ravni moških: pri slednjih je namreč delež tistih s primarno izobrazbo 10-odstoten, delež z zaključeno prvo stopnjo terciarnega študija pa 37-odstoten, medtem ko je teh pri ženskah več kot polovica (52 %). (*Grafikon 28*)

Rezultate o izobrazbeni strukturi smo primerjali z evropskimi in državnimi povprečji, ki se nanašajo na generacijo mladih v starosti od 25 do 29 let in izpostavljajo deleže študentov ter diplomantov v letu 2008. Po podatkih evropskega statističnega urada EUROSTAT je bilo med mladimi Evropejci obravnavane starosti leta 2008 56 % študentov. V Italiji je bilo študentov na vsedržavni ravni ravno toliko (57 %), v Sloveniji pa precej več, natančneje kar dobre tri četrtine (76 %). Pri isti starostni skupini je bil delež diplomantov na evropski ravni nekaj manj kot tretjinski (31 %). V Sloveniji je bil njihov delež na vsedržavni ravni rahlo manjši (29 %), v Italiji pa precej manjši (21 %). Iz primerjave torej izhaja, da je izobrazbena raven mladih, zajetih v pričujoči raziskavi, višja v primerjavi z izobrazbeno ravnjo mladih iste generacije tako v evropskem kot v državnem merilu. (*Grafikon 29*)

3.4. ZAPOSLOTVENA POT

Pri oblikovanju tipologije zaposlitvenih poti smo obravnavali izkušnjo anketiranih pri njihovi prvi in zadnji zaposlitvi. Analiza izpostavlja značilnosti njihovega vstopa v svet dela, spremembe zaposlitvenega položaja – če sta bili zaposlitveni izkušnji vsaj dve – ter njihov status na trgu dela v času anketiranja. Vprašani so sami presojali, katero od njihovih delovnih izkušenj se lahko upošteva za zaposlitev. Metoda samopercepcije se je izkazala kot najustreznejša glede na to, da je zaposlovanje mlajših generacijah izredno fleksibilno in včasih tudi pogodbeno neurejeno.

3.4.1. Prva zaposlitev

Skoraj dve tretjini (65 %) vprašanih iz Slovenije in kar 94 % vprašanih iz Italije je že imelo zaposlitvene izkušnje. Razlike med spoloma so zaznavne zlasti pri zaposlenih iz Slovenije, kjer je stopnja zaposlovanja višja pri moških kot pri ženskah (75 proti 57 %). (*Grafikona 30 in 31*)

Povprečna starost ob prvi zaposlitvi je pri zaposlenih iz Italije nižja kot pri zaposlenih iz Slovenije (21 proti 23 let). Primerjava glede na spol izpostavlja razlike pri prvič zaposlenih iz Slovenije, kjer se moški zaposlujejo prej kot ženske (22 proti 24 let). Razlike glede na leto rojstva pa so zaznavne pri zaposlenih iz Italije, kjer povprečna starost ob prvi zaposlitvi upada iz leta v leto: starejši (letnik 1981) so se prvič zaposlili približno pri 22 letih, mlajši (letnik 1985) pa pri 20 letih. (*Grafikoni 32, 33 in 34*)

Zaposleni se skoraj enakomerno porazdelijo med tistimi, ki so iskali prvo zaposlitev, in tistimi, ki je niso: iskalcev je več v Italiji kot v Sloveniji tako v absolutnem kot v relativnem merilu (154 proti 92). (*Grafikon 35*)

Večina iskalcev je prvo zaposlitev našla v roku treh mesecev – teh je 63 % v Sloveniji in 72 % v Italiji –, od 4 do 6 mesecev je trajalo iskanje dobre petine (21 %) iskalcev iz Slovenije in 15 % iskalcev iz Italije, preostali (16 % v Sloveniji in 14 % v Italiji) pa so za to potrebovali dalj časa. Pot, po kateri so iskalci dobili prvo zaposlitev, je različna glede na rezidenčno območje: v Italiji so najbolj učinkovita poznanstva (33 %), a tudi prijava na zaposlitvene oglase (21 %) in pošiljanje prošenj (16 %); v Sloveniji je uspešna metoda zlasti prijava na razpis (34 %), pa tudi pošiljanje prošenj (25 %), prijava na zaposlitvene oglase (16 %) in iskanje dela prek poznanstev (15 %). *(Grafikona 36 in 37)*

Takih, ki prve zaposlitve niso iskali, je 111 v Italiji in 104 v Sloveniji. Večji del (71 % v Sloveniji in 80 % v Italiji) jih je sprejel ponujeno delo, nekateri so se vključili v družinsko podjetje (15 % v Sloveniji in 12 % v Italiji), preostali pa so začeli s samostojno dejavnostjo (9 % v Sloveniji in 3 % v Italiji). *(Grafikon 38)*

Razporeditev odgovorov o poklicnem položaju se zaradi neuskkljenosti nekaterih podatkov omeji na tri osnovne kategorije: samozaposlen/-a, zaposlen/-a z vodstvenimi zadolžitvami, zaposlen/-a z drugimi zadolžitvami. Velika večina prvič zaposlenih (94 % v Italiji in 81 % v Sloveniji) nima vodstvenih zadolžitvev; slednje opravlja 12 % zaposlenih iz Slovenije in nihče iz Italije; preostali – 6 % v Italiji in 7 % v Sloveniji – pa so začeli s samostojnim delom. Primerjava glede na spol kaže razlike pri zaposlenih iz Slovenije, kjer sta deleža samozaposlenih in zaposlenih z vodstvenimi zadolžitvami večja pri moških kot pri ženskah (10 proti 3 % oziroma 16 proti 10 %). *(Grafikona 39 in 40)*

Začasno delovno pogodbo ima pri prvi zaposlitvi dobra polovica (52 %) zaposlenih iz Slovenije in kar 80 % zaposlenih iz Italije. Zlasti pri slednjih je več začasno zaposlenih žensk kot moških (85 proti 75 %). *(Grafikona 41 in 42)*

Večina (68 %) prvič zaposlenih iz Italije dela v tržaški pokrajini, vendar zunaj občine bivanja; v slednji je zaposlenih le 16 %. Drugačna je slika na obmejnem območju v Sloveniji, kjer 45 % zaposlenih dela v občini bivanja, tretjina pa drugje v obalno-kraški regiji. Pri obeh obravnavanih skupinah so le redki (2 %) našli prvo zaposlitev na drugi strani meje. Preostalih 15 % vprašanih na italijanski strani in petina na slovenski pa se je prvič zaposlila drugje. *(Grafikon 43)*

V času anketiranja je prva zaposlitev še trajala za skoraj dve tretjini (65 %) zaposlenih iz Slovenije in le četrtino zaposlenih iz Italije. Obdobja že zaključenih prvih zaposlitev so bila daljša v Sloveniji kot pa v Italiji: šestmesečnih pogodb je imela dobra petina (22 %) zaposlenih iz Slovenije in kar 46 % zaposlenih iz Italije; od 6 do 12 mesecev so trajale prve zaposlitve približno enakega deleža zaposlenih iz Italije oziroma iz Slovenije (22 oziroma 26 %); tistih, ki so bili zaposleni od enega leta do dveh let, je manj v Italiji kot v Sloveniji (12 proti 26 %); dlje pa je trajala pogodba o delu za petino zaposlenih iz Italije in četrtino zaposlenih iz Slovenije. *(Grafikona 44 in 45)*

Iz primerjave med spoloma, ki izpostavlja sicer minimalne razlike pri obeh obravnavanih skupinah, izhaja, da so bile ženske ob nastopu prve službe zaposlene za krajše obdobje kot moški.

3.4.2. Menjava delovnega mesta

Za vprašane, ki so bili zaposleni vsaj dvakrat (188 v Italiji in 50 v Sloveniji), smo izvedli posebno obdelavo, s katero smo želeli ugotoviti, v kolikšni meri sta se njihov poklicni položaj in delovna pogodba spremenila v obdobju od prve do zadnje zaposlitve.

Poklicni položaj zajetih anketirancev se je izboljšal tako v Sloveniji kot v Italiji. Razlike so sicer izrazitejše v Sloveniji, kjer se je delež zaposlenih z vodstvenimi zadolžitvami povečal s 6 % na skoraj četrtino (24 %), delež samozaposlenih pa z 2 % na 8 %. Spremembe so v Italiji manj zaznavne: primerjava izpostavlja zlasti porast samostojnih delavcev, katerih delež se je povečal s 3 % na 13 %. Nekateri zaposleni, sicer zelo redki (2 %), so poklicno napredovali s prevzemanjem vodstvenih zadolžitev. (*Grafikon 46*)

Pri prehodu od prve k zadnji zaposlitvi se je stanje zaposlenih izboljšalo tudi glede delovne pogodbe: delež redno zaposlenih se je povečal tako pri anketiranih v Italiji (s 14 % na 37 %) kot v Sloveniji (s 25 % na 50 %). (*Grafikon 47*)

3.4.3. Prekinitev zaposlitve

Posebno pozornost smo namenili analizi razlogov, ki so privedli do prekinitve delovnega razmerja. Upoštevali smo prekinitve tako prve kot zadnje pogodbe o zaposlitvi. Takih primerov je bilo 237 v Italiji in 71 v Sloveniji.

Najpogostejši razlog za prekinitev delovnega razmerja je pri zaposlenih iz obmejnega območja v Italiji začasnost delovne pogodbe (39 %), v manjši in skoraj enakovredni meri sledijo še priložnost za zaposlitev drugje (17 %), želja po zaključenem študiju (16 %) in odpoved (14 %); zelo malo pa je primerov odpuščanja (2 %). Pri zaposlenih iz Slovenije pride do prekinitve delovnega odnosa zlasti zaradi priložnosti za zaposlitev drugje (38 %) in začasnosti delovne pogodbe (32 %); nekaj je odpovedi (13 %) in odpustitev (7 %), želja po zaključenem študiju pa je bila odločilna le v enem primeru.

Razlike med spoloma so v Italiji razvidne zlasti pri nadpovprečnem deležu žensk, ki so prekinile delovni odnos zaradi začasnosti pogodbe (48 %). V Sloveniji so prekinitve pogodb pri moških pogostejše zaradi priložnosti za zaposlitev drugje (52 %), pri ženskah pa zaradi odpovedi (20 %). (*Grafikoni 48, 49 in 50*)

3.4.4. Tipologija zaposlitvenih izkušenj

Če obnovimo predstavljene rezultate, je za mlade, zajete v pričujoči raziskavi, značilna naslednja tipologija zaposlitvenih izkušenj: kar 35 % vprašanih iz Slovenije in le 6 % vprašanih iz Italije je izjavilo, da niso bili še nikoli zaposleni; takih, ki v času anketiranja niso imeli službe, a so

že kdaj bili v delovnem razmerju, je 5 % v Sloveniji in 19 % v Italiji; med prvimi so bili skoraj vsi zaposleni le enkrat, med drugimi pa je bila večina zaposlena vsaj dvakrat. 43 % vprašanih iz Slovenije in 23 % vprašanih iz Italije je bilo v času anketiranja zaposlenih prvič, preostalih 18 % v Sloveniji in kar 52 % v Italiji pa vsaj drugič.

Primerjava glede na spol izpostavlja nekatere razlike pri vprašanih iz obmejnega območja v Sloveniji, kjer sta nadpovprečna tako delež žensk brez zaposlitvenih izkušenj (43 %) kot delež moških, ki so zaposleni prvič (54 %). (*Grafikona 51 in 52*)

3.5. STANJE V ČASU ANKETIRANJA

V času anketiranja je bilo stanje vprašanih naslednje: zaposlenih je bilo 57 % v Italiji in skoraj polovica (49 %) v Sloveniji; tam je bil delež mladih, ki so se ukvarjali samo s študijem, skoraj enkrat večji od tega deleža v Italiji (16 % proti 30 %). Takih, ki so hkrati študirali in bili zaposleni, je bilo 11 % v Sloveniji in skoraj petina (19 %) v Italiji, brezposelnih pa 8 % na obeh straneh meje. Kot gospodinja se je opredelila ena anketiranka v Italiji, v Sloveniji pa so se tako opredelile tri anketiranke. (*Grafikon 53*)

Podatke o brezposelnosti smo primerjali z evropskimi in državnimi povprečji, ki jih je EUROSTAT objavil za tretje trimesečje leta 2010. Čeprav se podatki nanašajo na mlajšo starostno skupino (15–24 let), je primerjava vsekakor zgovorna in zanimiva. V obdobju anketiranja je bila stopnja mladinske brezposelnosti 21-odstotna na evropski ravni, v vsedržavnem merilu je bila nadpovprečna v Italiji (27 %), podpovprečna pa v Sloveniji (15 %). Razlike med spoloma, čeprav rahle, so zaznavne samo v Italiji (26 % pri moških in 29 % pri ženskah). Primerjava glede na izobrazbo pa je drugačna: na evropski ravni je delež brezposelnih največji med mladimi s primarno izobrazbo (27 %), v Sloveniji med diplomanti (26 %), v Italiji pa glede na stopnjo izobrazbe ni večjih razlik. (*Grafikon 54*)

Iz primerjave izhaja, da je stopnja brezposelnosti med mladimi, vključenimi v raziskavo, nižja od evropskega in obeh državnih povprečji. Višja brezposelnost pri ženskah in diplomantih, ki izstopa na državni ravni, je zaznavna tudi pri mladih iz čezmejnega območja.

3.5.1. Zaposleni v času anketiranja

V mesecih, ko je potekalo anketiranje, je bilo zaposlenih 175 vprašanih iz Slovenije in 213 vprašanih iz Italije. Večina (72 % v Sloveniji in 82 % v Italiji) ni imela vodstvenih zadolžitev; slednje je opravljalo 18 % zaposlenih iz Slovenije in le 1 % zaposlenih iz Italije. Preostalih 10 % v Sloveniji in 17 % v Italiji pa se je ukvarjalo s samostojno dejavnostjo. (*Grafikon 55*)

Po podatkih EUROSTATATA o razširjenosti samostojnega dela med mladimi (15–24 let) je bil delež samozaposlenih v istem obdobju v Evropi 7-odstoten, na državni ravni tako v Sloveniji (18 %) kot v Italiji (14 %) pa nadpovprečen. Delež samostojnih delavcev je torej pri zaposlenih iz

čezmejnega območja večji od evropskega povprečja, pri zaposlenih iz Italije pa večji tudi od državnega. *(Grafikon 56)*

V času anketiranja je imelo začasno pogodbo 55 % zaposlenih iz Italije in manj kot polovica (40 %) zaposlenih iz Slovenije. *(Grafikon 57)*

V Evropi je bilo v istem obdobju 44 % začasno zaposlenih v starostni skupini od 15 do 24 let; razlik med spoloma ni bilo, opazne pa so bile med izobrazbenimi kategorijami: pri mladih s primarno izobrazbo je bil delež začasno zaposlenih večji (52 %). Italijansko državno povprečje se od evropskega ne razlikuje bistveno (48 %), slovensko pa je znatno višje (73 %). V obeh državah je začasno zaposlenih več žensk in diplomantov. Te razlike so opazne tudi pri zaposlenih iz čezmejnega območja. *(Grafikon 58)*

V času anketiranja se razporeditev zaposlenih glede na kraj dela ne razlikuje zelo od razporeditve ob prvi zaposlitvi. Pomembno pa je izpostaviti, da sta deleža zaposlenih na drugi strani meje ostala enaka in njuna vrednost nespremenjena (2 %). *(Grafikon 59)*

Analizo položaja zaposlenih v času anketiranja dopolnjujejo podatki o panogi zaposlitve, stopnji povezanosti delovnega mesta in izobrazbenega profila ter rabi sosednjega jezika pri opravljanju delovnih nalog.

Čeprav so zaposleni – tako na italijanski kot na slovenski strani – prisotni več ali manj v vseh gospodarskih panogah, se razvrstitvi nekoliko razlikujeta: mladi iz Italije se zaposlujejo zlasti v trgovskem (14 %) in gradbeniškem (10 %) sektorju, opravljajo profesionalne, znanstvene in tehnične dejavnosti (9 %) in delajo v gostinstvu (8 %); zaposleni iz Slovenije pa so povečini vključeni v industrijsko proizvodnjo (12 %), se ukvarjajo s profesionalnimi, znanstvenimi in tehničnimi dejavnostmi (12 %), poučujejo (12 %) ter opravljajo razne socialne in osebne storitve (10 %). *(Grafikon 60)*

Pri večini zaposlenih so delovne zadolžitve vezane na vsebino opravljenega študija oziroma poklicnega usposabljanja (58 % v Italiji in 65 % v Sloveniji). Pri petini zaposlenih iz Slovenije in 12 % zaposlenih iz Italije je usklajenost minimalna, nična pa pri preostalih 14 % v Sloveniji in kar 29 % v Italiji. Stopnja usklajenosti narašča z višanjem izobrazbene ravni. Podatek je zaznaven zlasti pri zaposlenih iz Italije. *(Grafikona 61 in 62)*

Zaposlene, ki so izjavili, da znajo jezik sosedja, smo vprašali, v kolikšni meri ga uporabljajo pri opravljanju delovnih zadolžitev. Nekaj več kot polovica (54 %) na italijanski strani in skoraj tretjina (32 %) na slovenski ga uporablja zelo ali precej; v manjši meri ga uporablja 23 % vprašanih v Italiji in skoraj tretjina (32 %) v Sloveniji, preostalih 22 % anketiranih v Italiji in 36 % v Sloveniji pa sosednjega jezika na delu ne uporablja. *(Grafikon 63)*

3.6. PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA

Ob študijskih in zaposlitvenih izkušnjah je preživljanje prostega časa pomemben vidik pri preučevanju razvojnih dinamik mladih generacijskih skupin. V vprašalnik smo zato vključili tudi nekaj vprašanj o tej sferi.

Dobra polovica, natančneje 52 % vprašanih iz čezmejnega območja, preživlja prosti čas bodisi doma bodisi zunaj doma. Preostala skoraj polovica se pri vprašanih iz Slovenije enakomerno porazdeli med tistimi, ki ga preživljajo večinoma doma, in tistimi, ki ga preživljajo večinoma zunaj doma. Pri vprašanih iz Italije pa je preostala skoraj polovica med prostim časom v večji meri zunaj doma (33 %) kot pa doma (16 %). Razlike med spoloma so zaznavne pri vprašanih iz Slovenije, kjer so med prostim časom v večji meri doma ženske (29 %), zunaj doma pa moški (32 %). (*Grafikona 64 in 65*)

Le redki vprašani preživljajo prosti čas sami (4 % v Sloveniji in 5 % v Italiji), z družinskimi člani ga preživlja od 12 do 14 odstotkov anketiranih, s fantom ali punco pa 27 oziroma 27 odstotkov anketiranih. Vprašani, zlasti iz Italije, so med prostim časom najraje v družbi prijateljev (51 % proti 35 %). Nekateri – skoraj vsi iz Slovenije – prosti čas preživljajo v družbi prijateljev in fanta oziroma punce (13 % proti 1 %). Preostali so navedli druge navade (5 % v Sloveniji, 1 % v Italiji). Iz primerjave med spoloma izhaja, da so med prostim časom v družbi družinskih članov v večji meri ženske (17 % v Italiji, 19 % v Sloveniji), v družbi prijateljev pa moški (63 % v Italiji, 44 % v Sloveniji). (*Grafikona 66 in 67*)

Anketirani so na vrednostni lestvici z ocenami od 1 do 5 navedli, kako pogosto se med prostim časom ukvarjajo z različnimi dejavnostmi. Vprašani iz Italije najraje poslušajo glasbo (3,4), so za računalnikom (3,2), berejo (3,0) in zahajajo v naravo (3,0); radi obiskujejo bare in lokale (2,8) ter se športno udeležujejo (2,6), gledajo pa tudi televizijo (2,3) in hodijo po nakupih (2,2); v manjši meri jih zanimajo društvene dejavnosti, kino in gledališče ter opravljanje priložnostnih del (2,1); najmanj prostega časa namenjajo obiskovanju tečajev (1,6). Tudi vprašani iz Slovenije so najraje za računalnikom (3,3), zahajajo v naravo (3,3), poslušajo glasbo (3,0) in se športno udeležujejo (3,0); radi tudi berejo (2,7), gledajo televizijo in obiskujejo bare in lokale (2,5); v manjši meri hodijo po nakupih (2,3), opravljajo priložnostna dela (2,2) in sodelujejo pri društvenih dejavnostih (2,1); kino, gledališče (1,8) ter obiskovanje tečajev (1,6) pa jih ne zanimajo preveč. (*Grafikon 68*)

Primerjava izpostavlja zlasti naslednje razlike: v Italiji je v večji meri razširjeno poslušanje glasbe ter spremljanje filmskih in gledaliških predstav, pri ženskah še branje ter obiskovanje barov in lokalov; v Sloveniji pa se v večji meri posvečajo gledanju televizije, ženske tudi športnemu udeleževanju in zahajanju v naravo. (*Grafikona 69 in 70*)

3.7. ČEZMEJNA MOBILNOST

Za zaključek analize stanja mladih iz čezmejnega območja navajamo nekaj osnovnih podatkov o obiskovanju krajev na drugi strani meje.

Vsak dan se čez mejo peljejo le nekateri vprašani (4 % iz Slovenije in 9 % iz Italije). V Italiji je tedenskih oziroma mesečnih obiskovalcev približno tretjina (33 % oziroma 35 %). Iz Slovenije zahaja v sosednjo državo tedensko 13 % vprašanih, mesečno pa kar dvakrat več (41%). Nekajkrat letno obiskuje kraje na drugi strani meje petina vprašanih iz Italije in 39 % vprašanih iz Slovenije, manj pogosto pa le redki (3 %). *(Grafikon 71)*

Najpomembnejša razloga, zaradi katerih mladi obiskujejo kraje na drugi strani meje, sta nakupovanje in izleti oziroma dopusti: pri vprašanih iz Italije sta oba razloga enako pomembna (60 % oziroma 59 %), pri vprašanih iz Slovenije pa so za čezmejno mobilnost odločilnejši nakupi (69 % proti 34 %). Drugi razlogi, kot so na primer obisk prijateljev in sorodnikov, kulturnih in športnih prireditev, zabava ter delo in šolanje, pa na mobilnost vplivajo v manjši meri (od 3 % do 14 %). *(Grafikon 72)*

V Italiji je nakupovanje v sosednji državi bolj razširjeno pri moških, v Sloveniji pri ženskah; moški se v večji meri udeležujejo pobud za zabavo na drugi strani meje, tisti iz Slovenije pa pogosteje zahajajo v Italijo tudi zaradi dela oziroma službenih obveznosti. *(Grafikona 73 in 74)*

Anketirani so na vrednostni lestvici z ocenami od 1 do 5 navedli, v kolikšni meri je ukinjanje nadzora na meji med Italijo in Slovenijo vplivalo na njihovo vsakdanje življenje. Srednja ocena vpliva je 1,8 pri vprašanih iz Italije in 1,6 pri vprašanih iz Slovenije. Percepcija, da so se razmere spremenile po »padcu meje«, je večja pri vprašanih, ki obvladajo jezik sosedra. *(Grafikona 75 in 76)*

Za vse vprašane je »padec meje« povečal zlasti možnosti za nakupe in oskrbo v sosednji državi (2,7 pri vprašanih iz Italije in 2,2 pri vprašanih iz Slovenije). Nadpovprečni vpliv je dogodek imel tudi na razvijanje osebnih stikov (2,0 v Italiji, 1,7 v Sloveniji) in pri vprašanih iz Slovenije na možnosti za delo na drugi strani meje (1,9). V manjši meri je ukinitvev nadzora na meji pozitivno učinkovala na obiskovanje kulturnih in športnih prireditev ter na možnosti za študij ter nakupovanje imovin v sosednji državi. *(Grafikon 77)*

4. DISKUSIJA REZULTATOV

Pričujoča analiza obravnava skupino mladih, starih od 25 do 29 let, ki so rezidenti ene od šestih obravnavanih občin na meji med Italijo in Slovenijo. Gre za primerjalno analizo med skupinama, ki živita na obmejnih območjih z različnima izobraževalnima in zaposlitvenima sistemoma. Cilj analize je ugotoviti, v kolikšni meri se izobraževalne in zaposlitvene izkušnje mladih iz čezmejnega območja razlikujejo oziroma sovpadajo in v kolikšni meri so dinamike, ki jih opazujemo v evropskem in državnem merilu, prisotne tudi na krajevni ravni.

Mladi iz obravnavane skupine živijo v dveh različnih demografskih okoljih: starostna struktura prebivalstva je na slovenski strani mlajša od starostne strukture prebivalstva na italijanski strani. Zanimivo pa je, da za populacijo tako v obalno-kraški regiji kot v tržaški pokrajini velja, da je med najstarejšimi v državi.¹⁰ Z gospodarskega vidika se obmejni območji od splošnega stanja v posamezni državi razlikujeta zaradi ugodnejših ekonomskih razmer.

Narodnostna struktura mladih anketirancev je izraz narodnostnih značilnosti obravnavanega prostora: na slovenski strani je obmejno območje narodnostno homogeno, na italijanski pa je zaradi zgodovinske prisotnosti slovenske narodne skupnosti precej raznoliko. Samoopredelitev anketiranih iz Italije glede narodne pripadnosti kaže na prevlado oseb italijanske narodnosti. Podatek je posledica spreminjanja narodnostne strukture obmejnega prebivalstva, in sicer v občinah, ki so bile še do pred kratkim opredeljene kot »slovenske«. Spreminjanje narodnostne sestave gre pripisati predvsem migracijskim dinamikom, ki se razvijajo v smeri mesto-Kras.

Pri preučevanju čezmejnih dinamik je znanje jezika soseda zelo pomemben pokazatelj stopnje povezovanja v čezmejnih prostorih. Rezultati pričujoče analize kažejo, da imajo anketirani z obmejnih območij različen odnos do sosednjega jezika: čeprav je znanje le-tega razširjeno pri večini, natančneje pri več kot polovici anketiranih na obeh straneh meje, so mladi, ki jim je slovenščina oziroma italijanščina povsem tuja, več v Italiji kot v Sloveniji. V Italiji vsak tretji anketiranec ne obvlada jezika soseda, v Sloveniji pa je teh primerov najmanj. K temu je treba dodati še, da je pasivno znanje sosednjega jezika prisotno skoraj izključno na slovenski strani. Nepoznavanje jezika soseda je torej bolj zaznavno pri anketiranih iz Italije, torej na območju, kjer je slovenščina tudi jezik okolja in kjer delujejo šole s slovenskim učnim jezikom. Drugače je na slovenski strani, kjer italijanščina ni zgodovinsko prisotna v bivalnem okolju in v procesih rednega izobraževanja. Sklepamo lahko, da so na obmejnem območju v Italiji pri mladih še prisotne težave pri sprejemanju večkulturnih in čezmejnih značilnosti teritorija.

¹⁰ Glej podatke o srednji starosti prebivalstva:
<http://www.comuni-italiani.it/statistiche/eta.html> (2011-5)
http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Dem_soc/Dem_soc.asp#05 (2011-5)

Izobraževalne poti oziroma izbire mladih po obveznem šolanju se med obmejnima območjema ne razlikujejo zelo: skoraj vsi vprašani so nadaljevali šolanje in študij uspešno zaključili; vpis na terciarno stopnjo je sicer nekoliko večji na slovenski strani, stopnja uspešnosti pa na italijanski. Izbira študijskega področja kaže na visoko zanimanje za družboslovne vede pri obeh anketnih skupinah. Za humanistične študije se v večji meri odločijo mladi iz Italije, za trde znanosti pa mladi iz Slovenije. V času anketiranja sta si izobrazbeni strukturi vprašanih zelo podobni in izobrazbena raven anketiranih je višja od evropskih in državnih povprečij. Večjo razliko med anketnima skupinama opazamo pri deležu študentov oziroma pri mladih, ki še niso zaključili izobraževalne poti: teh je več na slovenski kot na italijanski strani. Doba šolanja je namreč daljša pri anketiranih iz Slovenije, kar je v dobršni meri odvisno tudi od pogojev, ki jih imajo mladi v okviru terciarnega izobraževalnega programa. Status študenta v Sloveniji nudi prednosti, ugodnosti in olajšave, ki jih študenti v Italiji nimajo oziroma vsaj ne v taki meri. Verjetno se tudi zaradi tega mladi v Italiji na fakulteto vpisujejo v manjši meri in s študijem ne zavlačujejo predolgo. To hipotezo lahko utemeljimo tudi z naslednjim podatkom: pri anketiranih iz Italije smo naleteli na študente, ki so bili med študijem že zaposleni in so prekinili delovno razmerje, da bi lahko zaključili univerzitetni študij, ker jih je finančno preobremenjeval. Pri vprašanih iz Slovenije teh primerov skoraj ni. O nadpovprečnem vključevanju mladih v terciarno izobraževanje v Sloveniji pa pričajo podatki Eurostata iz leta 2008: Slovenija je bila po številu študirajočih na prvem mestu držav članic EU27 zaradi najobsežnejšega, natančneje 48-odstotnega deleža študentov pri populaciji, stari od 20 do 24 let.¹¹

Podatki o izobraževalnih izbirah in izkušnjah so zanimivi tudi v okviru čezmejnne mobilnosti. Slednja je v primeru študija prisotna v manjši meri in zaznavna le pri anketiranih iz Italije. Pri slednjih je ta izbira razširjena zlasti pri tistih, ki so slovenskega maternega jezika in ki želijo izpopolnjevati svoje znanje slovenščine oziroma se nadalje vključiti v slovensko delovno okolje v okviru slovenskih ustanov v Italiji. Drugače se dogaja pri vprašanih iz Slovenije: vpis na italijansko univerzo bi zanje pomenil finančno oziroma jezikovno breme. Morda pa je tudi privlačnost ljubljanske prestolnice prevelika, da bi se usmerili na druge, bližnje univerze v Sloveniji ali Italiji.

Zaposlitvene poti oziroma izkušnje vprašanih s področja zaposlovanja se med anketnima skupinama razlikujejo. Ugotovitev izhaja iz prvih odgovorov tega sklopa vprašanj: na italijanski strani so bili skoraj vsi anketirani že kdaj zaposleni, na slovenski pa približno dva od treh. Ker to pogojuje nadaljnje podatke o zaposlitvenih izkušnjah, je razlika v odgovorih zelo verjetno odvisna od različne percepcije, ki jo imajo anketirani iz Slovenije oziroma Italije o zaposlitvenem statusu.

¹¹ Ministrstvo za šolstvo in šport (2010), Mladina 2010.
http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/novice/Tiskovka/Mladina_2010_Koncno_porocilo.pdf
(2011-5)

Prvi ne dojemajo vsakega dela kot zaposlitve, v veliki meri tudi študentskega dela ne.¹² Status študenta, kot smo sicer že izpostavili, mladim iz Slovenije očitno nudi dobre možnosti, da lahko opravijo svoj študij brez velikih ekonomskih skrbi. Drugače se dogaja pri mladih v Italiji, kjer študenti ne uživajo posebnih ugodnosti, zato si nekateri plačujejo študijske stroške z delom. Poleg tega velja, da so zaposlitvene dinamike v Sloveniji mladim bolj prijazne kot v Italiji. V luči te interpretacije si predstavljamo, da bi bili odgovori verjetno različni, če bi v vprašalniku spraševali o delovnih namesto o zaposlitvenih izkušnjah. Po drugi strani pa je različno doživljanje zaposlenosti vsekakor pomemben in zgovoren podatek.

Zgornjim ugotovitvam lahko v veliki meri pripisujemo tudi druge razlike, ki izhajajo iz primerjanja zaposlitvenih izkušenj med anketnima skupinama: mladi iz Slovenije se kasneje zaposlijo, pogoji glede delovne pogodbe in poklicnega položaja so stabilnejši že pri prvi izkušnji, zaposlitvena obdobja so daljša, delovne zadolžitve pa se dobro usklajujejo s področjem študija; najpogostejši razlog za prekinitev zaposlitvenega odnosa je priložnost za zaposlitev drugje. Na drugi strani meje pa mladi vstopajo na trg dela prej, delo ni vedno povezano z izobrazbo posameznika, poklicni položaj in dolžina zaposlitvenega obdobja sta pogojena z začasnostjo delovne pogodbe, slednja pa je tudi najpogostejši razlog za prekinitev delovnega razmerja. Pri isti starosti je torej zaposlitveni položaj mladih na slovenski strani solidnejši od položaja njihovih vrstnikov v Italiji. Ugodnejše dinamike zaposlovanja mladim v Sloveniji omogočajo, da se prej osamosvojijo in zapustijo svoj prvi dom. Ni naključje, da na italijanski strani s starši živijo trije anketirani od štirih, na slovenski strani pa živi s starši vsak drugi sodelujoči v raziskavi.

Primerjava delovnih razmerij ob prvi in zadnji zaposlitvi kaže, da se zaposlitveni položaj mladih postopoma izboljšuje. Spremembe, ki sicer niso izrazite, so zaznavne pri obeh anketnih skupinah. Podatek je vsekakor pozitiven in dokazuje, da se poklicno napredovanje pri mladih vendarle uveljavlja, čeprav zelo počasi.

Izrisane izobraževalne in zaposlitvene poti oblikujejo stanje vprašanih v času zbiranja podatkov: večina anketirancev je zaposlenih, v Sloveniji je študent skoraj vsaki tretji, v Italiji pa vsaki šesti; na italijanski strani je zaposlenih študentov skoraj petina, na slovenski pa za polovico manj; brezposelnih je 8 % anketiranih na obeh straneh meje, gospodinj pa samo nekaj primerov. Ugotavljali smo, da je stopnja brezposelnosti nižja od evropskih in državnih povprečij, kar je v luči dogajanja in posledic zadnje gospodarske krize pomirjujoč podatek in se ujema z izsledki že omenjenih strokovnih analiz, ki uvrščajo oba obmejna prostora med ekonomsko stabilnejša območja.

¹² Podatki EUROSTAT, navedeni v zadnji anketni raziskavi Mladina 2010, kažejo, da je po deležu začasnih zaposlitev med mladimi Slovenija na prvem mestu v EU. (Mladina 2010, 99)

Glede na čezmejni pristop pričujoče raziskave sta pri obravnavi zaposlitvenih vprašanj še posebej pomembna naslednja dva vidika: zaposlovanje na drugi strani meje in raba jezika soseda pri opravljanju delovnih zadolžitev.

Podatki o kraju zaposlitve kažejo, da 2 % zaposlenih v obeh anketnih skupinah delata na drugi strani meje. Žal ni svežih primerljivih statistik, na osnovi katerih bi lahko ocenili, v kolikšni meri se ta delež usklajuje s povprečnimi trendi mladinskega čezmejnega zaposlovanja. Poleg tega obstajajo tudi objektivne težave pri evidentiranju in zbiranju tovrstnih podatkov, saj čezmejno zaposlovanje označujejo tudi pogodbeno neurejene zaposlitvene razmere. Potreba po rednem spremljanju tega pojava pa narašča in postaja zlasti z vstopom Republike Slovenije v schengensko območje prioritetenega pomena. Periodična raziskovalna preverjanja na teritoriju, kot je sicer pričujoča študija, bi tej potrebi vsaj deloma zadostila.

Raba jezika soseda pri opravljanju delovnih zadolžitev je bolj razširjena na italijanski strani, kar je sicer razumljivo glede na to, da je slovenska narodna skupnost v Italiji prisotna na teritoriju tudi s svojimi ustanovami in gospodarskimi enotami. Zato je težko oceniti, v kolikšni meri zaposleni iz Italije na delu uporabljajo slovenščino v odnosu do pripadnikov slovenske narodne skupnosti in koliko v odnosu do sosednjih državljanov, kakor se sicer dogaja pri zaposlenih iz Slovenije glede rabe italijanskega jezika. Slednjega delovno uporablja vsak tretji zaposlen v Sloveniji, največ pa zaposleni v gostinskem, gradbeniškem in prevozniskem sektorju.

Nekatere podobnosti glede zaposlitvenih izkušenj izhajajo iz primerjalnih analiz po spolu in izobrazbeni ravni vprašanih. Ženske – zlasti iz Italije – in tisti, ki so zaključili terciarno stopnjo šolanja oziroma ki so se kasneje vključili v svet dela, se v večji meri soočajo s fleksibilnostjo delovnega trga in negotovostjo zaposlitvenega položaja. Stopnja brezposelnosti je pri njih najvišja in njihove delovne pogodbe so v večji meri začasne in kratkotrajne. Težave žensk na trgu delovne sile so že stalnica v sodobni družbi in sad zlasti neenakopravnega položaja med spoloma ter posledica še ne apliciranih ali deloma apliciranih politik v korist uveljavljanja enakih možnosti. Naraščanje brezposelnosti in prekernosti pri univerzitetno izobraženi mladini pa je treba v veliki meri pripisati slabi usklajenosti med ponudbo izobraževalnega sistema in zahtevami trga delovne sile. Ni naključje, da Sporočilo EU 2007 opozarja na potrebo po ustvarjanju tesnejših vezi in učinkovitejših oblik sodelovanja med šolo in svetom dela.

Navade pri preživljanju prostega časa se nekoliko razlikujejo glede na rezidenčno območje vprašanih, saj so vezane tudi na njihove družinske, študijske in zaposlitvene obveznosti. Na obeh straneh meje večina vprašanih sicer preživlja prosti čas tako doma kot zunaj doma in večinoma s prijatelji oziroma s fantom ali punco. Preživljanje prostega časa med domačimi zidovi je bolj razširjeno pri mladih v Sloveniji, zlasti pri ženskah, in to verjetno zato, ker je na slovenski strani več mladih, ki so si že ustvarili družino oziroma živijo v dvoje. Verjetno je iz istega razloga druženje s

prijatelji ob prisotnosti partnerja (ali obratno) pogosto skoraj izključno na slovenski strani. V Italiji se to ne dogaja. Mladi preživljajo prosti čas ali v družbi fanta oziroma punce ali v družbi prijateljev. Različno pojmovanje prostega časa med spoloma pa izstopa na obeh straneh meje: ženske ga v večji meri preživljajo s fantom in z družinskimi člani, moški pa s prijatelji.

Dejavnosti, s katerimi se mladi iz obeh obmejnih območij najpogosteje ukvarjajo med prostim časom, so poslušanje glasbe, posedanje za računalnikom, zahajanje v naravo ter branje (na italijanski strani) in športno udeleževanje (na slovenski strani). Vprašani preživljajo prosti čas večinoma aktivno, kar je odvisno tudi od značilnosti bivalnega okolja (lepa narava) ter od storitev, ki jih to okolje ponuja. Za organizirane dejavnosti in sodelovanje pri krajevnih društvih pa kažejo anketirani skromnejše zanimanje. Društvenemu dogajanju mladi ne posvečajo veliko pozornosti, kar velja tako za slovensko kot za italijansko stran, tako pri moških kot pri ženskah. Na obeh straneh se očitno društva soočajo s podobnimi težavami pri spodbujanju mladih za aktivno participacijo in njihovem vključevanju v skupinske dejavnosti.

Odgovori o čezmejni mobilnosti kažejo, da je v Italiji obiskovanje krajev na drugi strani meje pogostejše kot v Sloveniji. Podoben podatek izpostavljajo tudi druge raziskave. (Bogatec, Bufon, 2008, 17) V našem primeru je razlika mogoče odvisna tudi od dejstva, da študenti iz Slovenije preživljajo dobesedno del svojega časa večinoma v Ljubljani. Mogoče pa je zahajanje v sosednjo državo enostavno manj razširjeno pri mladih iz Slovenije, ker je ta potreba manj prisotna. Nakupi in izleti oziroma izraba prostega časa pa sta najpomembnejša razloga za čezmejno mobilnost na obeh straneh meje, čeprav je drugi razlog manj prisoten pri mladih iz Slovenije. Čezmejni obiski pri mladih se sicer razvijajo tudi na drugih področjih. Ohranjanje stikov s prijatelji in sorodniki, službene zadolžitve, spremljanje kulturnih in športnih dogodkov ali pa zahajanje v lokale so priložnosti, ki mladim omogočajo, da spoznajo življenje na drugi strani meje iz različnih zornih kotov.

»Padec meje« ni zelo vplival na vsakdanje življenje anketiranih. Nakupi v sosednji državi so nekoliko intenzivnejši, rahlo so se povečale možnosti za delo in za razvijanje osebnih odnosov, drugih večjih sprememb pa ni opaziti. Dogodek torej ni skrajno spremenil »čezmejnih navad« mladih ob meji, še posebej na slovenski strani: tako pogosto, kot so zahajali v Italijo oziroma Slovenijo pred vstopom slednje v schengensko območje, tako pogosto več ali manj zahajajo tudi sedaj. Izpostaviti pa je treba, da so izrazitejše spremembe s »padcem meje« doživeli anketirani, ki obvladajo sosednji jezik. Podatek, navidezno samoumeven, nazorno dokazuje, kako znanje jezika soseda pripomore k temu, da se čezmejna integracija uveljavlja učinkoviteje in hitreje.

5. ZAKLJUČKI

V sozvočju z evropskimi smernicami je namen analize prispevati k boljšemu razumevanju dinamik, ki oblikujejo razmere mladih generacij, in ponuditi v razmislek nekaj iztočnic.

Glede na značilnosti obravnavanega območja smo analizo raziskovalnih izsledkov razvili v čezmejni perspektivi. Položaj mladih v obravnavanem čezmejnem območju kaže značilnosti, ki zaznamujejo razmere mladih tako na vsedržavni kot na evropski ravni. Nekatere značilnosti so sicer manj izrazite (stopnja brezposelnosti), nekatere pa bolj (izobrazbena raven). Razlike in podobnosti izhajajo tudi iz primerjave med obmejnima območjema tako glede izobraževalnih in zaposlitvenih izkušenj kot glede preživljanja prostega časa in čezmejne mobilnosti.

Pri mladih na meji med Italijo in Slovenijo se oblikuje in razvija nezanemarljiv intelektualni potencial, ki se s težavo vključuje v trg delovne sile. Verjetno se s težavo vključuje tudi v procese čezmejnega povezovanja in načrtovanja. In vendar, čeprav gospodarska slika in zaposlitveni trendi niso najbolj spodbudni, je verjetno razvijanje iniciativ v okviru čezmejnega sodelovanja še najbolj perspektivno. Ustvarjanje in vzdrževanje dobrih sosedskih odnosov je zato zelo pomembno – ne samo za pospeševanje čezmejne mobilnosti, ampak tudi za oblikovanje in upravljanje morebitnih čezmejnih storitev.

V podporo čezmejnega povezovanja bi se morale razvijati pobude na različnih področjih družbenega življenja. Zanimanje mladih za iste prostočasne dejavnosti na obeh straneh meje, ki izhaja iz anketnih rezultatov, je na primer dobro izhodišče za oblikovanje skupnih društvenih pobud ter razvijanje in utrjevanje že obstoječih stikov na področju kulture, športa in varstva narave. Gre tudi za iskanje in preverjanje sodobnejših pristopov pri reševanju potreb obmejnega prebivalstva in za uveljavljanje nekih novih navad, ki naj bi zlasti mladim utrjevale prepričanje, da se splača vlagati v razvoj čezmejnega prostora.

V prejšnjem poglavju smo ugotavljali, da je znanje jezika soseda zelo pomemben dejavnik pri razvijanju čezmejnega povezovanja. Možnost sporazumevanja v obeh jezikih omogoča boljše spoznavanje ne samo krajev onkraj meje, ampak tudi skupnosti, ki v teh krajih živi. Tudi po »padcu mej« mora upravljanje teritorija stremeti k temu, da se ohranjajo kulturne in jezikovne značilnosti čezmejnih prostorov. Promocijo znanja jezika soseda bi morali zato predvidevati že šolski programi, saj je ta najučinkovitejši način tudi za premoščanje stereotipnih pogledov na svet onkraj meje.

Proces čezmejne integracije nadaljuje svojo pot: krajevne uprave si morajo prizadevati, da se ta proces razvija v korist obmejnega prebivalstva in zlasti v korist mladih ter njihove prihodnosti na kraških tleh.

BIBLIOGRAFIJA

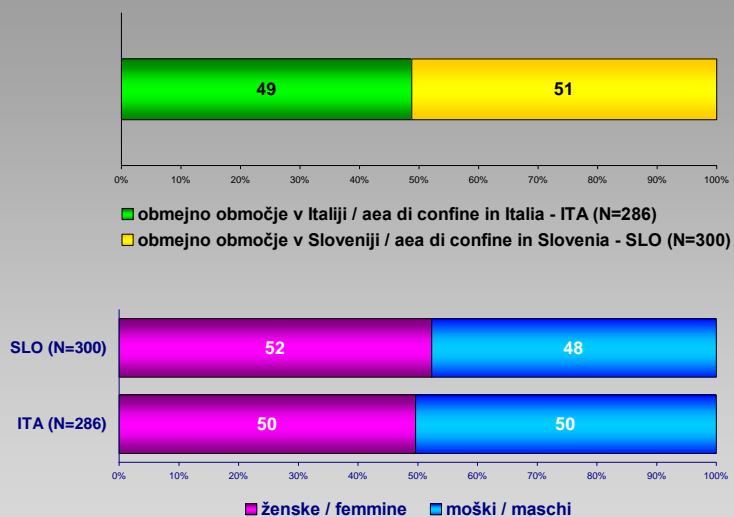
- Bogatec N. (2002), *Percorsi formativi e occupazionali : esempio di un gruppo di giovani sloveni della Provincia di Trieste*. Slori, Trieste.
- Bogatec N., Bufon M. (2008), *Pre-misliti manjšino [Zv. 2], Slovenci v Italiji in skupni slovenski kulturni prostor po padcu meje : anketa med člani slovenskih društev v Italiji*. Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Založba Annales, Slovenski raziskovalni inštitut, Koper-Trst.
- Boljka U. (2009), *Demografske značilnosti mladih in problem rodnosti*, v Rakar T., Boljka U. (ur.) *Med otroštvom in odraslostjo : Analiza položaja mladih v Sloveniji 2009*. Ministrstvo za šolstvo in šport – Urad Republike Slovenije za mladino in Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo, Ljubljana, 9-22.
- Bufon M. (2008), *Na obrobju ali v osredju*. Založba Annales, Koper.
- Buzzi C. (2007), *La transizione all'età adulta*, v Buzzi C., Cavalli A., de Lillo A. (ur.) *Rapporto giovani : Sesta indagine dell'Istituto IARD sulla condizione giovanile in Italia*. Il Mulino, Bologna, 33-47.
- Del Bianco D., Gasparini A. (2008), *Presente e futuro della cooperazione transfrontaliera fra Italia, Austria e Slovenia*, v ISIG Journal, Vol. XVII, n° 1-2-2008, 29-42.
- Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>
- Facchini C. (2002), *La permanenza dei giovani nella famiglia di origine*, v Buzzi C., Cavalli A., de Lillo A. (ur.) *Giovani del nuovo secolo : Quinto rapporto IARD sulla condizione giovanile in Italia*. Il Mulino, Bologna, 159-186.
http://www.stat.si/letopis/2009/31_09/31-01-09.htm (2011-5)
- Ignjatović M., Trbanc M. (2009), *Zaposlovanje in brezposelnost mladih: aktivni, fleksibilni in prilagodljivi*, v Rakar T., Boljka U. (ur.) *Med otroštvom in odraslostjo : Analiza položaja mladih v Sloveniji 2009*. Ministrstvo za šolstvo in šport – Urad Republike Slovenije za mladino in Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo, Ljubljana, 39-55.
- ISTAT, (<http://demo.istat.it/>)
- Jagodic D. (ur.) (2008), *Mladi v čezmejnem prostoru / I giovani nell'area transfrontaliera*. Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje - SDZPI, Trst.
- Komisija evropskih skupnosti (2001), *Bela knjiga evropske komisije : Nova spodbuda za evropsko mladino*. Bruselj.
http://www.ursm.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/ (2011-5)
- Komisija evropskih skupnosti (2007), *Sporočilo Komisije evropskih skupnosti Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij (2007) : Spodbujanje polne udeležbe mladih v izobraževanju, zaposlovanju in družbi*. Bruselj.
http://www.ursm.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/ (2011-5)
- Ministrstvo za šolstvo in šport (2010), *Mladina 2010*.
http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/novice/Tiskovka/Mladina_2010_Končno_porocilo.pdf (2011-5)
- Provincia di Trieste (2011), *Quadro economico, impatto delle crisi nella Provincia di Trieste e misure anticrisi*. <http://www.provincia.trieste.it/web/quest/misure-anticrisi> (2011-5)
- Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia (1998), *Compendio statistico*, Edizione 1998.

- Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia (2010), *Regione in cifre*. Edizione 2010, SISTAN .
- Rossi P. (2007), *L'accesso al mondo del lavoro e le forme del lavoro giovanile*, v Buzzi C., Cavalli A., de Lillo A. (ur.) Rapporto giovani : Sesta indagine dell'Istituto IARD sulla condizione giovanile in Italia. Il Mulino, Bologna, 83-93.
- Sartori F. (2002), *La giovane coppia*, v Buzzi C., Cavalli A., de Lillo A. (ur.) Giovani del nuovo secolo : Quinto rapporto IARD sulla condizione giovanile in Italia. Il Mulino, Bologna, 187-228.
- Statistični urad Republike Slovenije, *Letopis 1999*.
http://www.stat.si/letopis/1999/06_99/06-01-99.asp?jezik=sj (2011-5)
- Statistični urad Republike Slovenije, *Letopis 2009*.
http://www.stat.si/letopis/2009/31_09/31-01-09.htm (2011-5)
- Trbanc M. (2007), *Poti mladih v zaposlitev: primerjava Slovenije z drugimi državami EU* in Kramberger A., Pavlin s. (ed.) Zaposljivost v Sloveniji, Založba FDV, Ljubljana, 38-63.
- Ule M. (2008), *Za vedno mladi? : Socialna psihologija odraščanja*. Založba FDV, Ljubljana.
- Vinante M. (2002), *La condizione dei giovani tra processi formativi e lavoro: orientamento e ricerca di occupazione*, v Buzzi C., Cavalli A., de Lillo A. (ur.) Giovani del nuovo secolo : Quinto rapporto IARD sulla condizione giovanile in Italia. Il Mulino, Bologna, 97-119.
- Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje – Območna služba Koper (2010), *Poročilo za leto 2009*. Koper.
http://www.ess.gov.si/trg_dela/publicistika/letna_porocila (2011-5)

GRAFIKONI

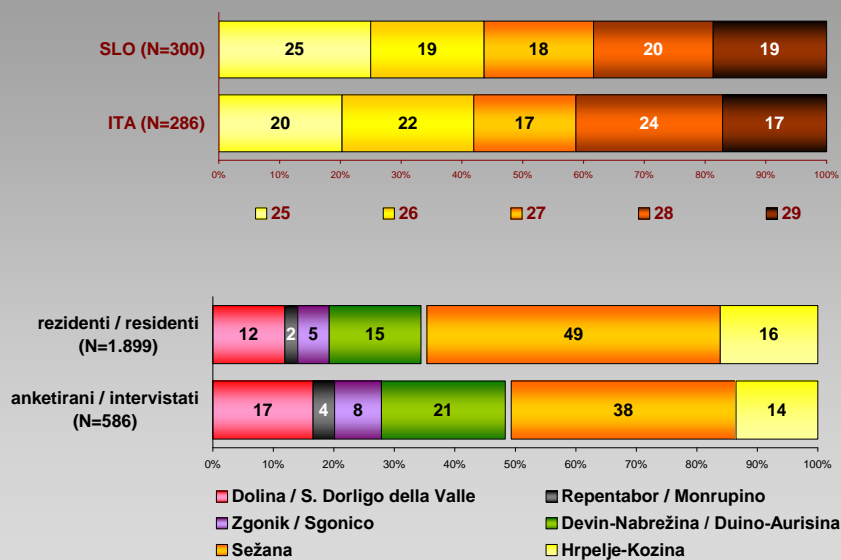
Grafikona 1: Obmejno območje in spol

Grafici 1: Area di confine e genere

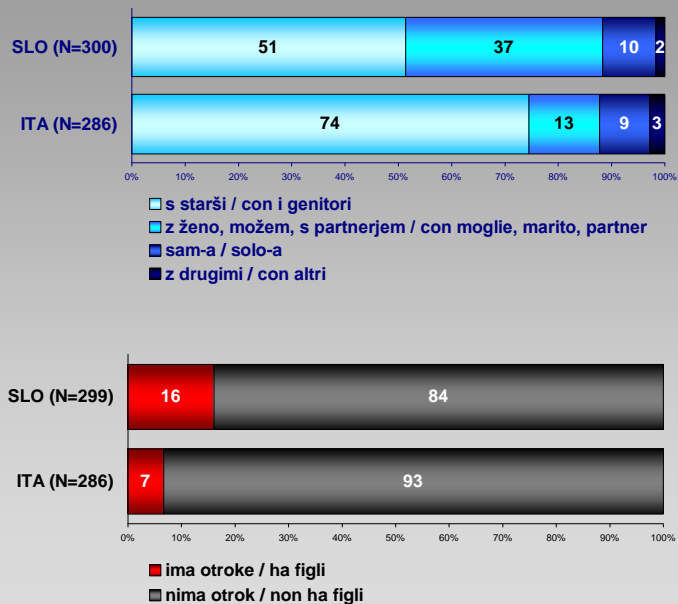
Grafikona 2: Starost in občina bivanja

Grafici 2: Età e Comune di residenza

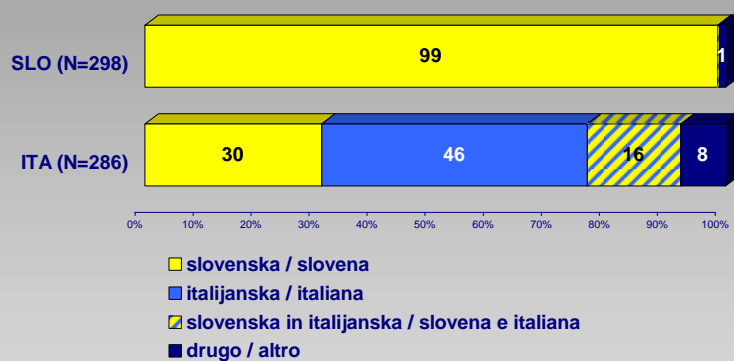
Grafikona 3: Gospodinjstvo in otroci

Grafici 3: Nucleo familiare e figli

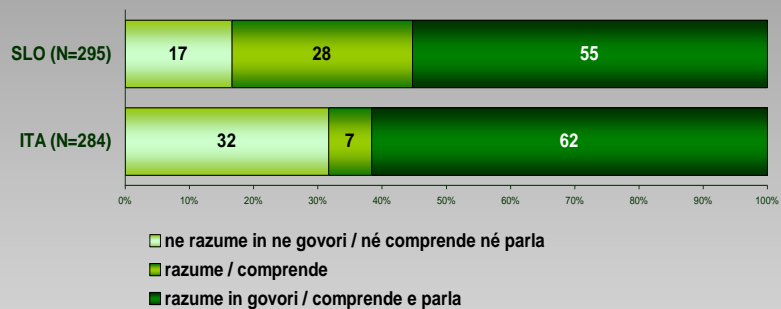

Grafikon 4: Narodnost

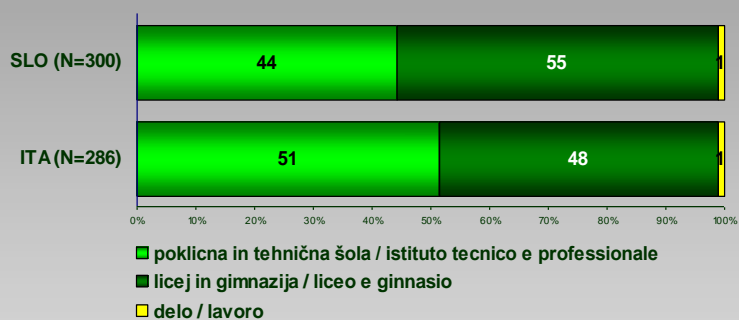
Grafico 4: Nazionalità

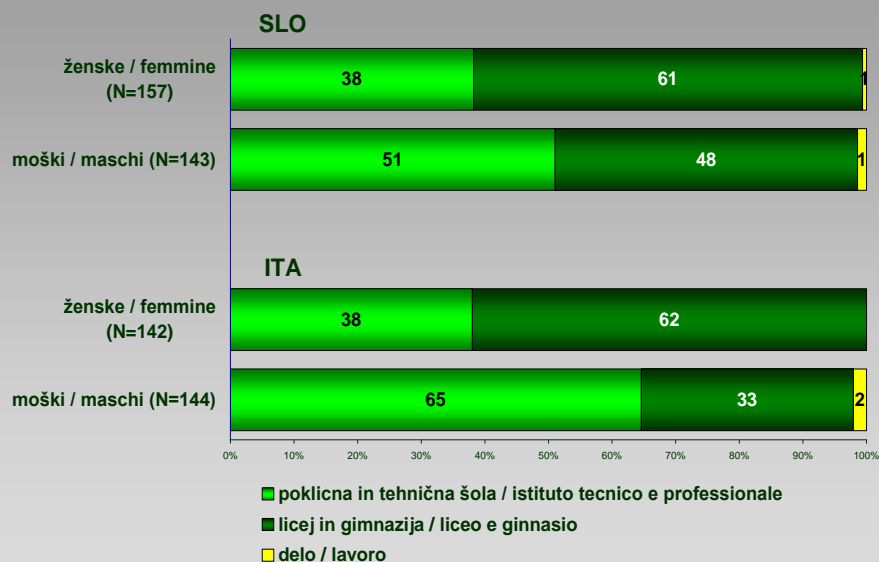
Grafikon 5: Znanje jezika soseda
Grafico 5: Conoscenza della lingua del vicino

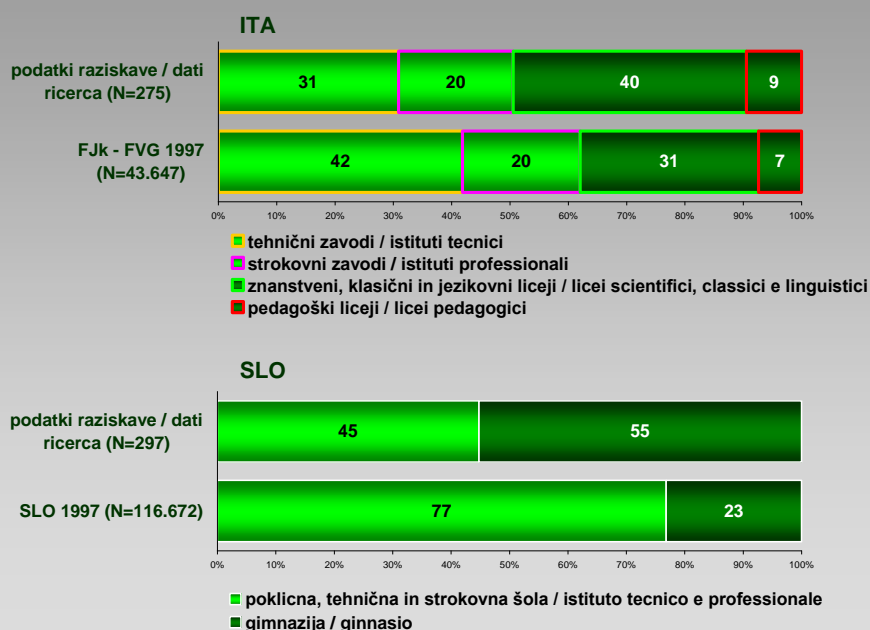
Grafikon 6: Izbira po obvezni stopnji šolanja
Grafico 6: Scelta dopo la scuola dell'obbligo

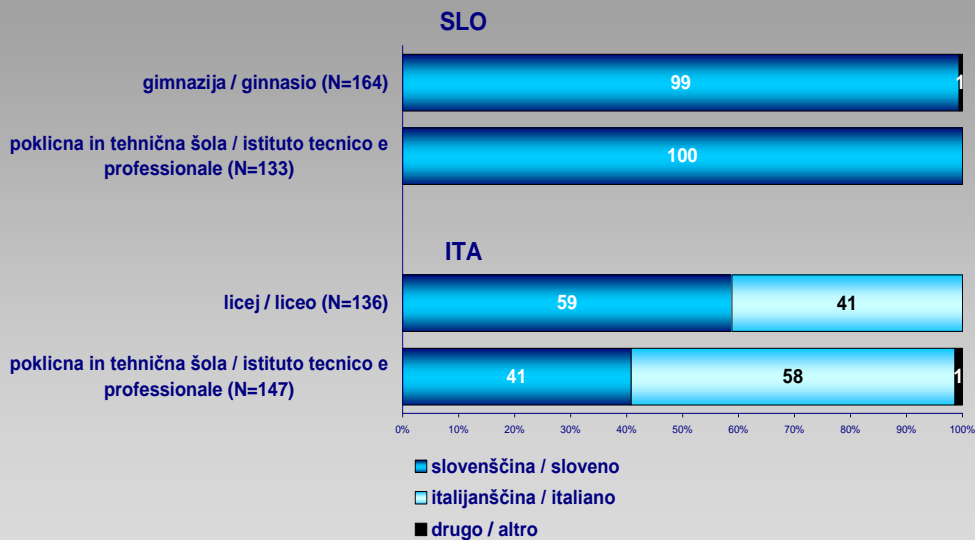
Grafikon 7: Izbira po obvezni stopnji šolanja glede na spol
Grafico 7: Scelta dopo la scuola dell'obbligo per genere

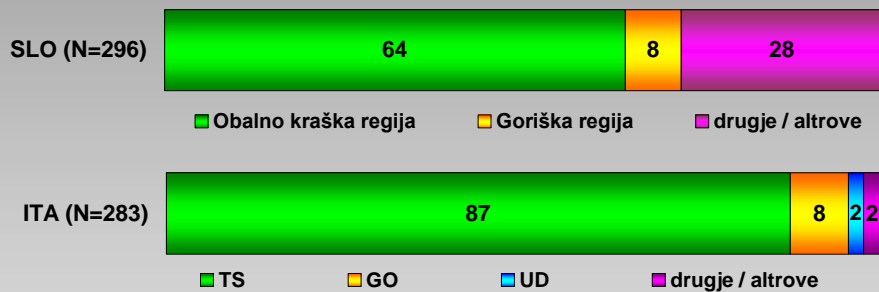
Grafikon 8: Izbira po obvezni stopnji šolanja in primerjava z vpisi v deželi FJK in v Sloveniji (1997)
Grafico 8: Scelta dopo la scuola dell'obbligo e confronto con le iscrizioni nella Regione FVG e in Slovenia (1997)

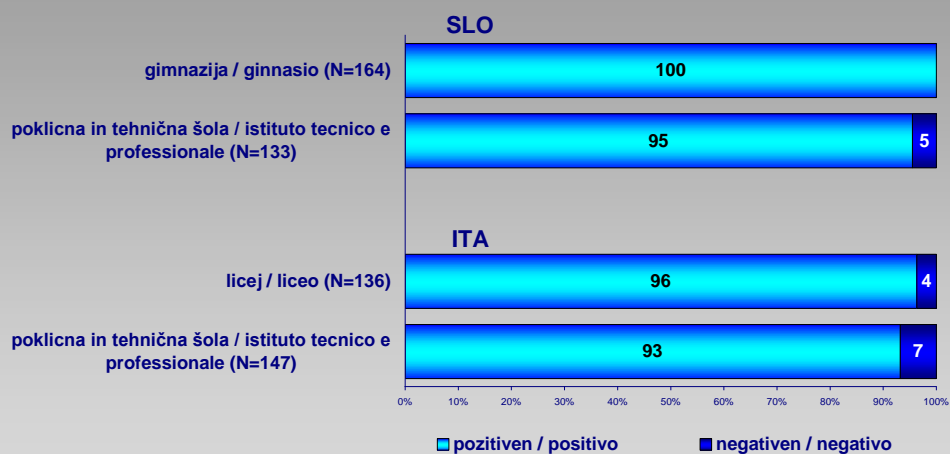
Grafikon 9: Jezik šolanja
Grafico 9: Lingua di insegnamento

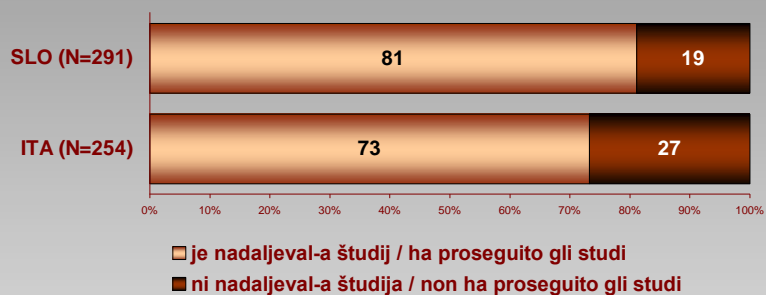
Grafikon 10: Kraj sekundarnega izobraževanja
Grafico 10: Ubicazione della scuola secondaria

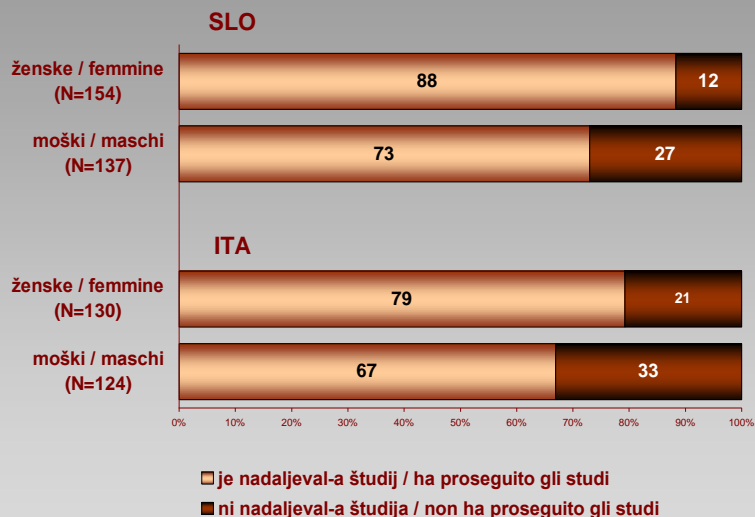
Grafikon 11: Šolski uspeh
Grafico 11: Successo scolastico

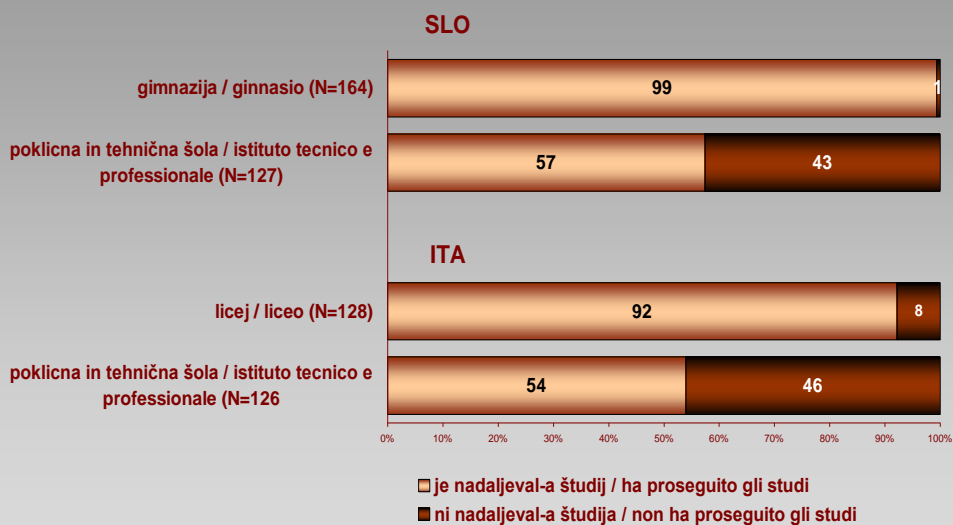
Grafikon 12: Izbira terciarnega študija
Grafico 12: Scelta degli studi terziari

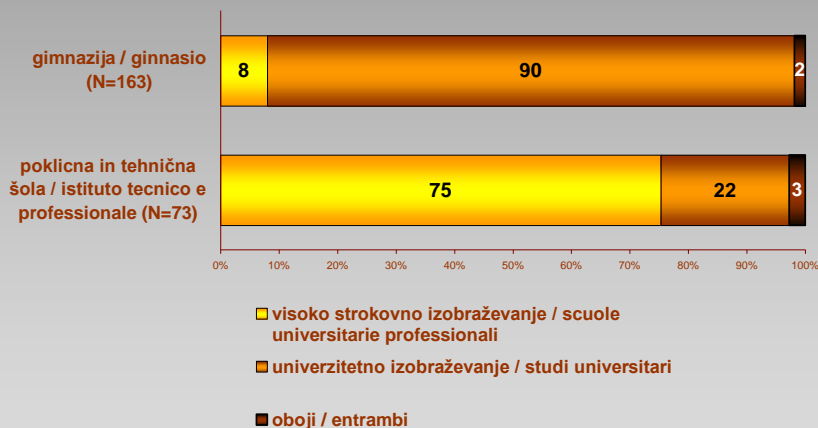
Grafikon 13: Izbira terciarnega študija glede na spol
Grafico 13: Scelta degli studi terziari per genere

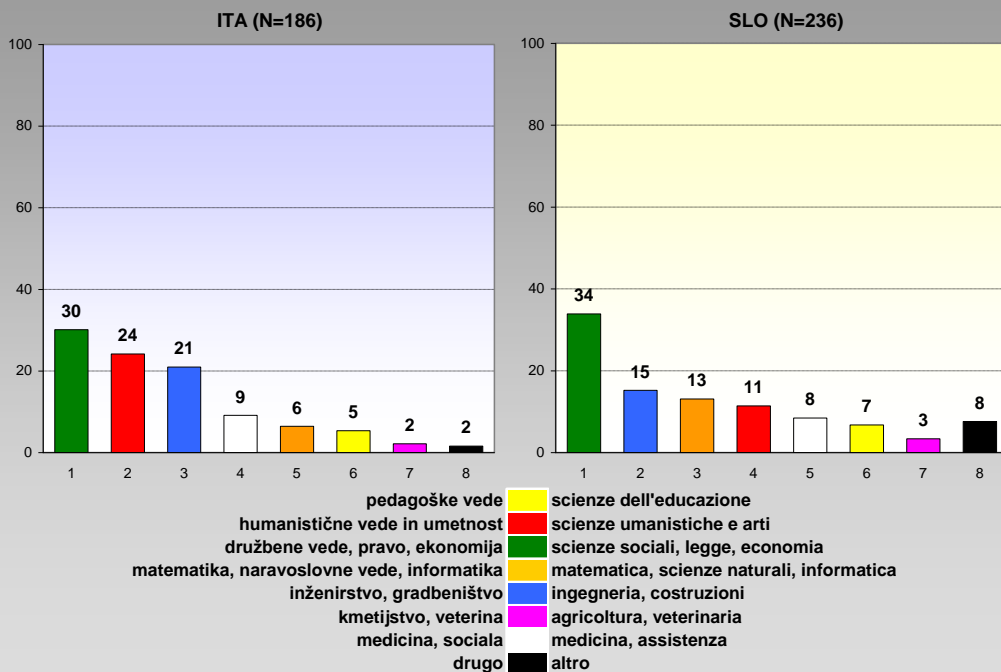
Grafikon 14: Izbira terciarnega študija glede na vrsto sekundarne stopnje šolanja
Grafico 14: Scelta degli studi terziari per tipo di scuola secondaria

Grafikon 15: Izbira vrste terciarnega študija na obmejnem območju v Sloveniji glede na vrsto sekundarne stopnje šolanja
Grafico 15: Scelta del tipo di studi terziari nell'area di confine in Slovenia per tipo di scuola secondaria

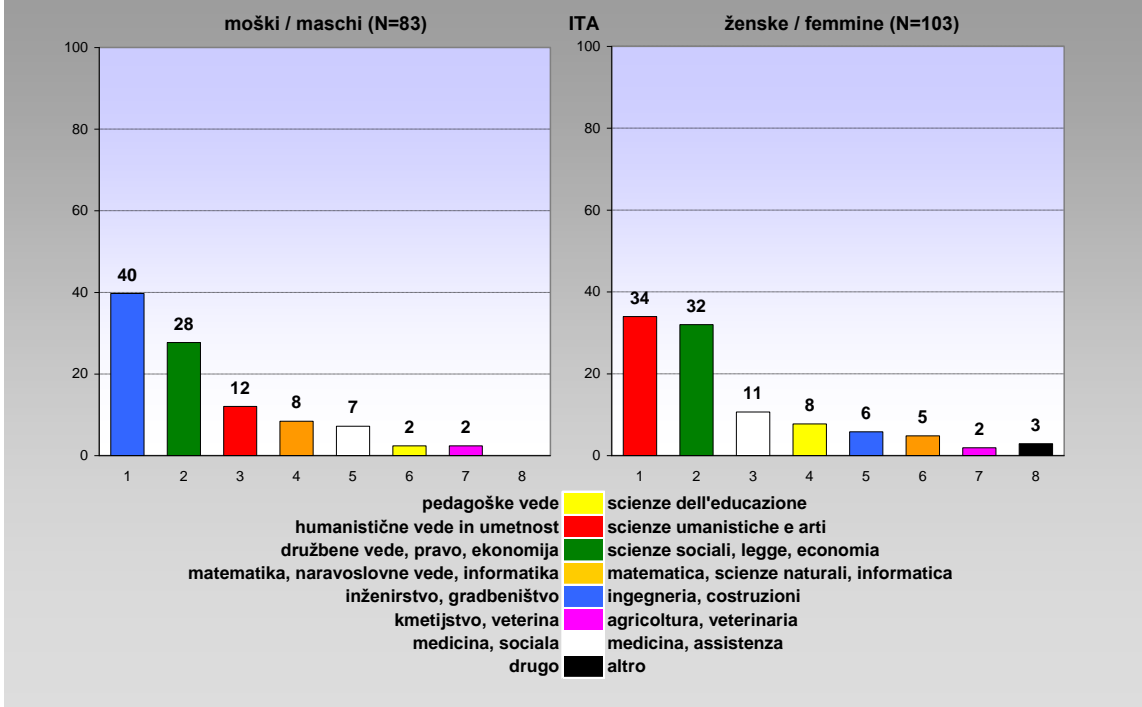

Grafikon 16: Področje študija (v %)
Grafico 16: Area di studio (in %)

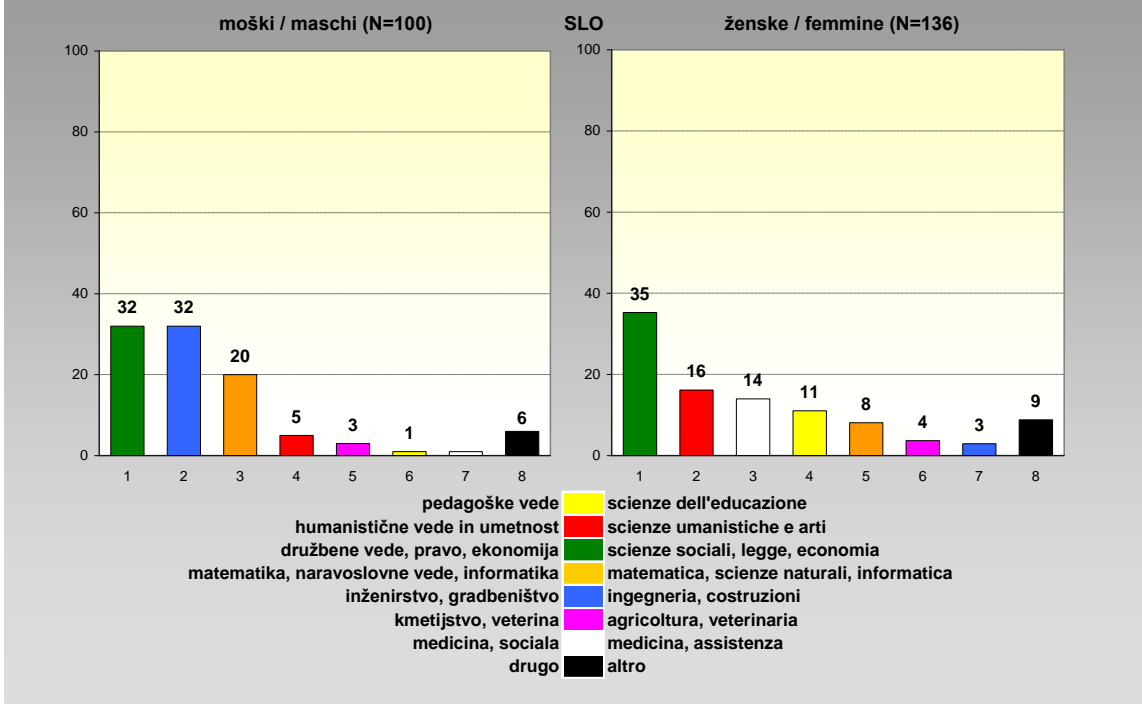
Grafikon 17: Področje študija glede na spol (ITA) (v%)

Grafico 17: Area di studio per genere (ITA) (in %)

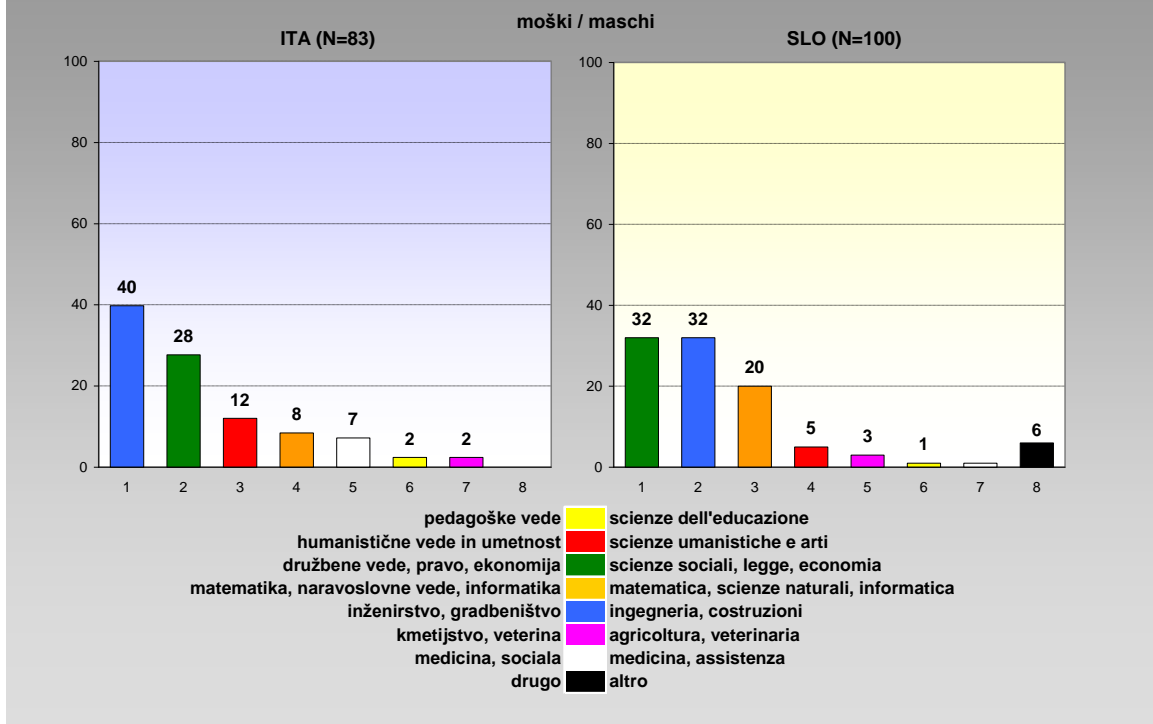

Grafikon 18: Področje študija glede na spol (SLO) (v %)

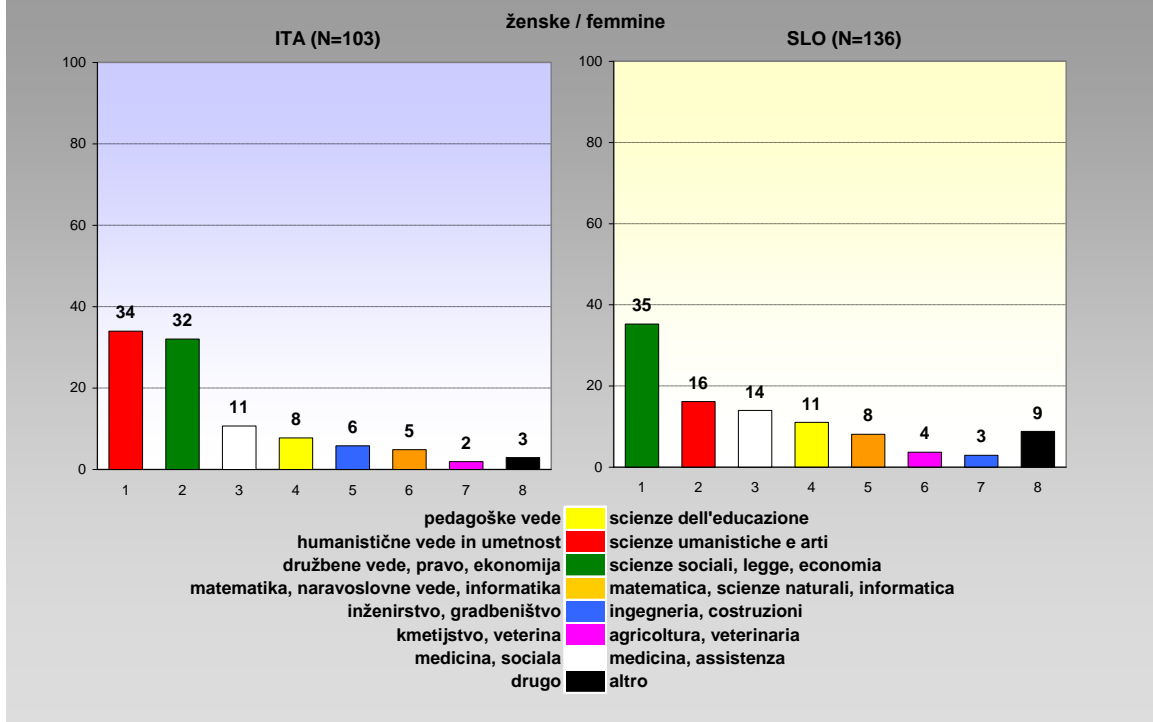
Grafico 18: Area di studio per genere (SLO) (in %)

Grafikon 19: Področje študija pri moških (v %)
Grafico 19: Area di studio tra i maschi (in %)

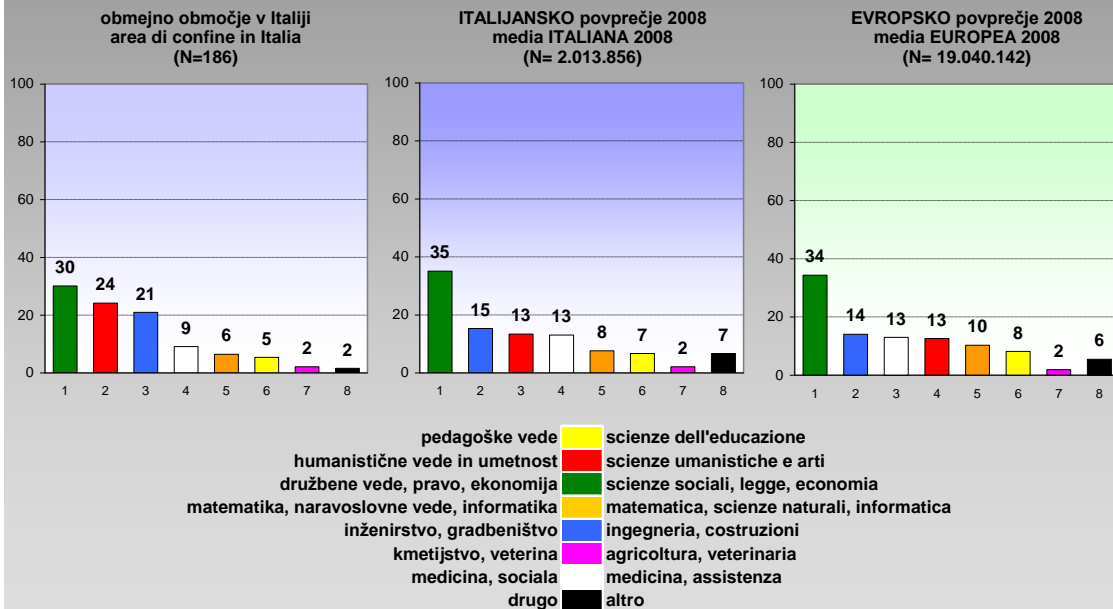

Grafikon 20: Področje študija pri ženskah (v %)
Grafico 20: Area di studio tra le femmine (in %)

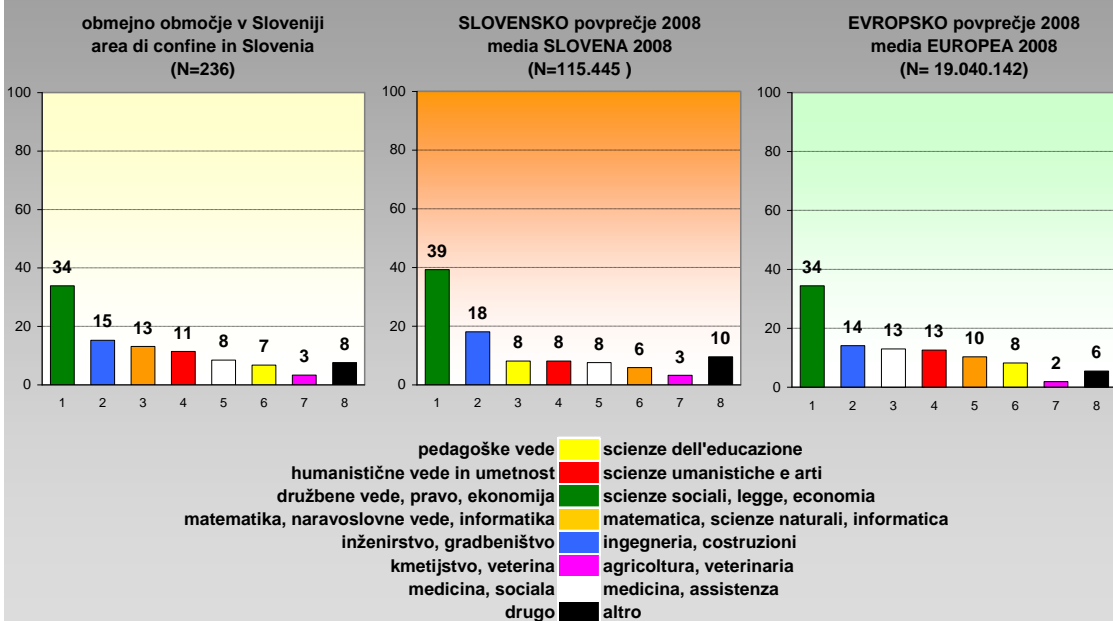
Grafikon 21: Področje študija in primerjava z državnim (ITA) in evropskim povprečjem v letu 2008 (v %)

Grafico 21: Area di studio e confronto con la media nazionale (ITA) ed europea nell'anno 2008 (in %)

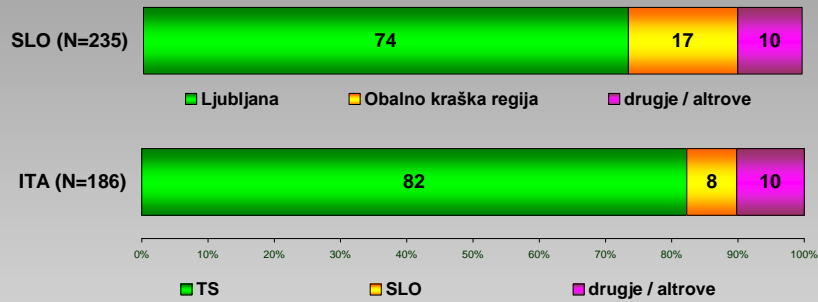

Grafikon 22: Področje študija in primerjava z državnim (SLO) in evropskim povprečjem v letu 2008 (v %)

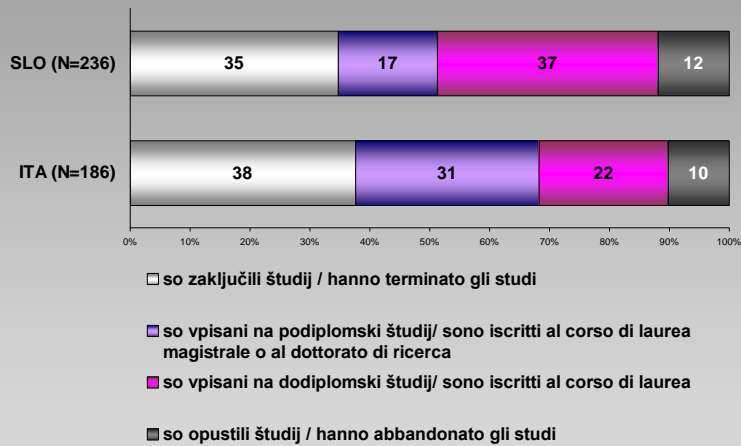
Grafico 22: Area di studio e confronto con la media nazionale (SLO) ed europea nell'anno 2008 (in %)

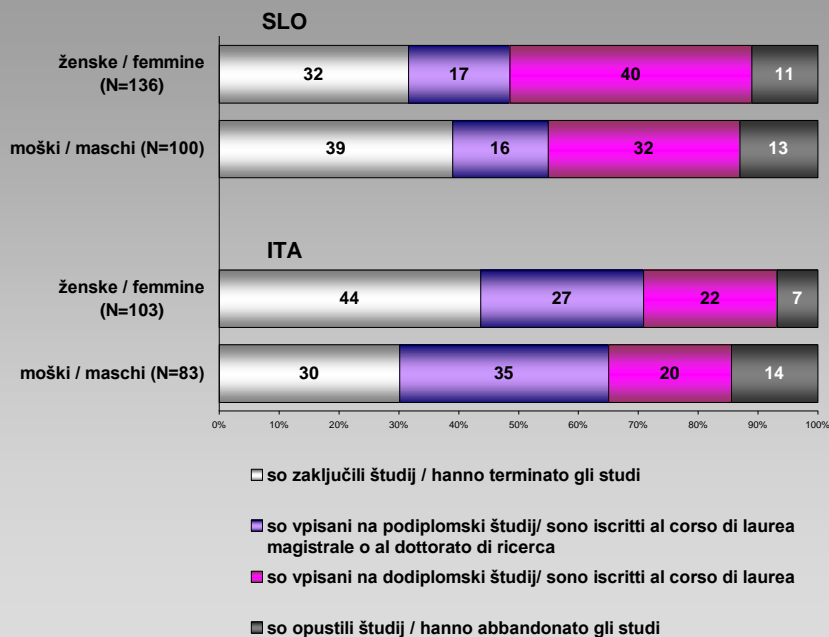
Grafikon 23: Kraj terciarnega študija
Grafico 23: Luogo degli studi terziari

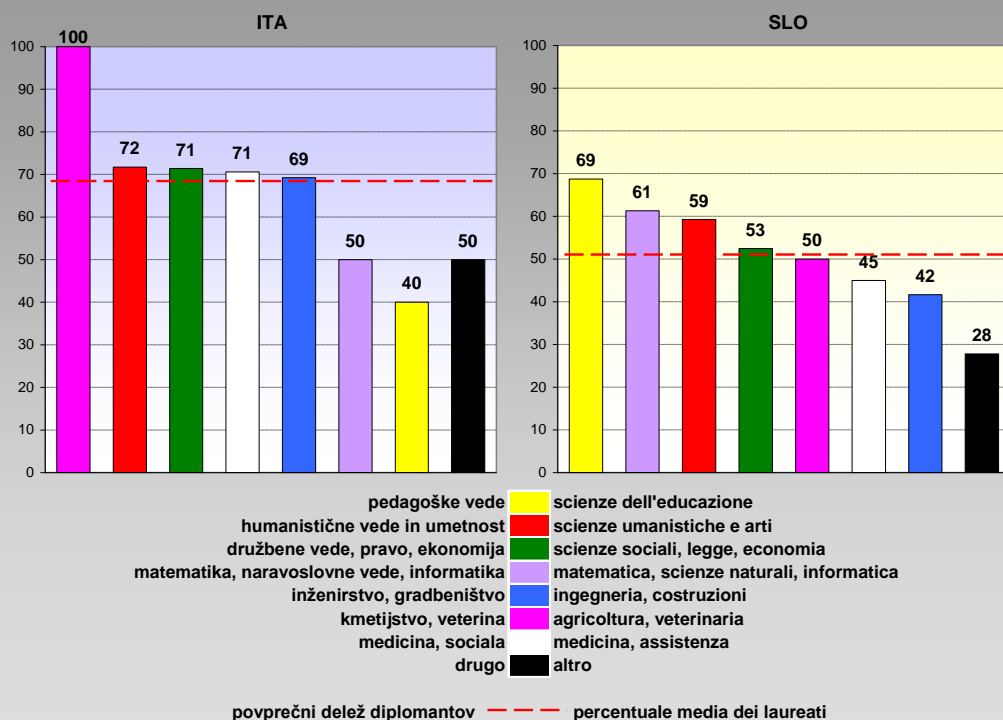
Grafikon 24: Uspeh terciarnega študija
Grafico 24: Esito degli studi terziari

Grafikon 25: Uspeh terciarnega študija glede na spol
Grafico 25: Esito degli studi terziari per genere

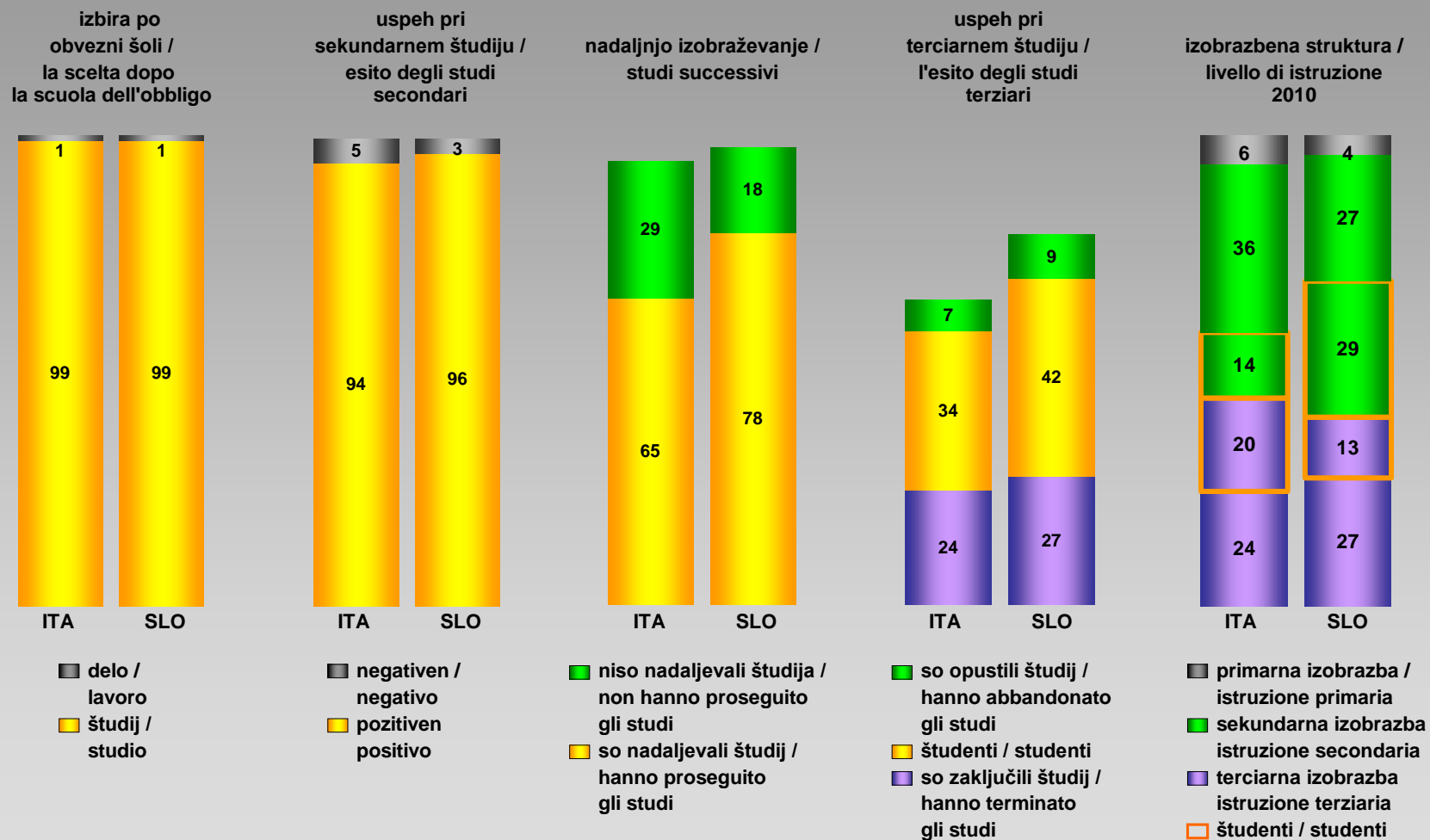

Grafikon 26: Diplomanti glede na področje študija
Grafico 26: Laureati per area di studio

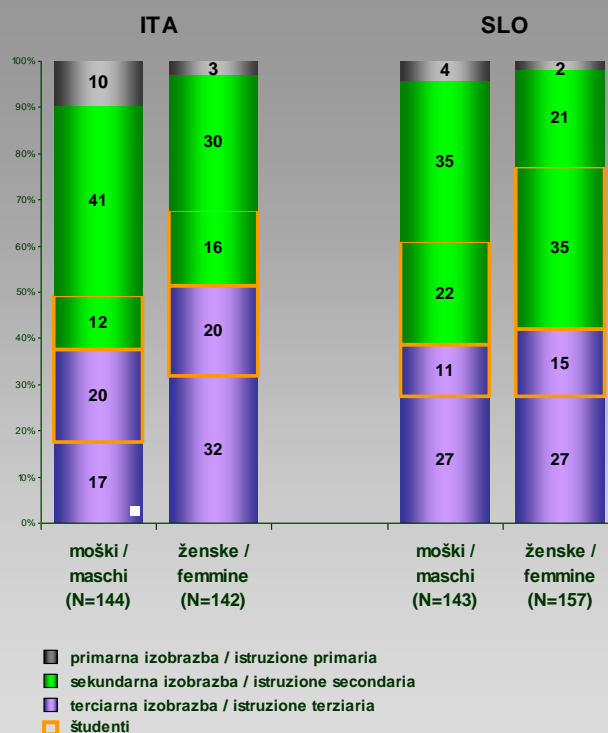
Grafikon 27: Izobraževalna pot anketiranih (v %)

Grafico 27: Percorso formativo degli intervistati (in %)

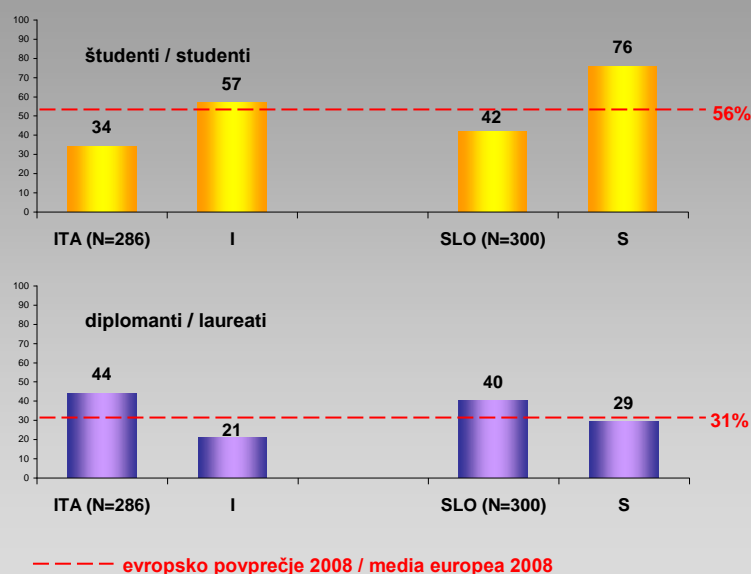
Grafikon 28:
Izobrazbena
struktura
anketiranih
glede na spol

Grafico 28:
Livello d'istruzione
degli intervistati
per genere

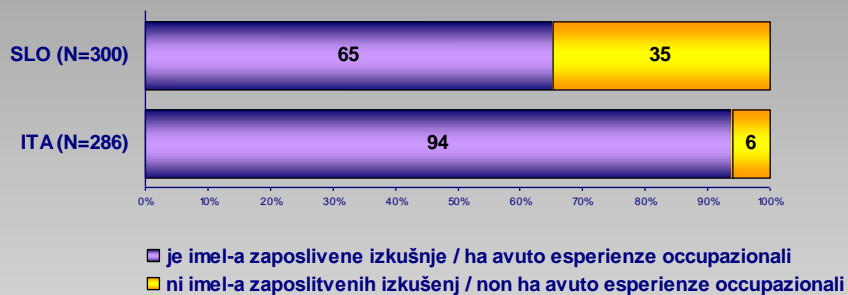
Grafikon 29: Delež študentov in diplomantov ter primerjava z državnim in evropskim povprečjem v letu 2008 za starostno skupino 25-29 let

Grafico 29: Percentuale degli studenti e dei laureati e confronto con la media nazionale ed europea nell'anno 2008 per la fascia d'età 25-29 anni

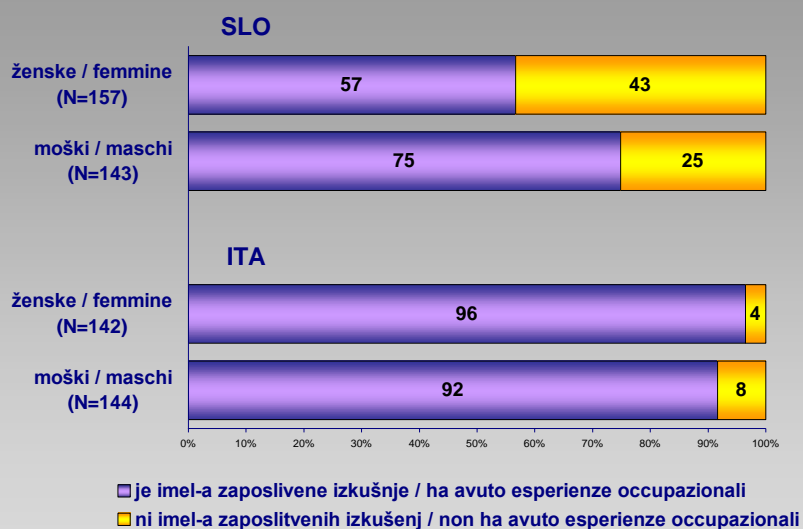

Vir / Fonte : EUROSTAT

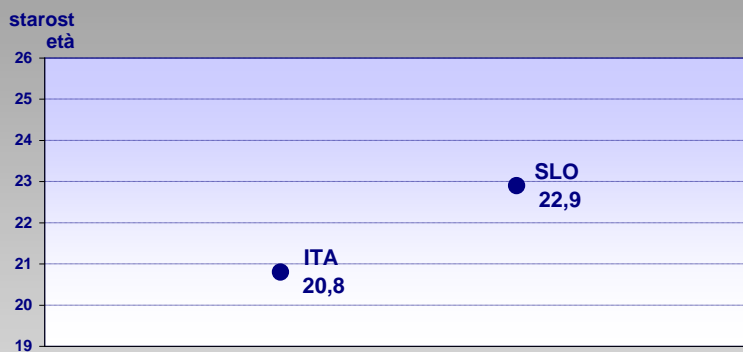
Grafikon 30: Zaposlitvene izkušnje
Grafico 30: Esperienze occupazionali

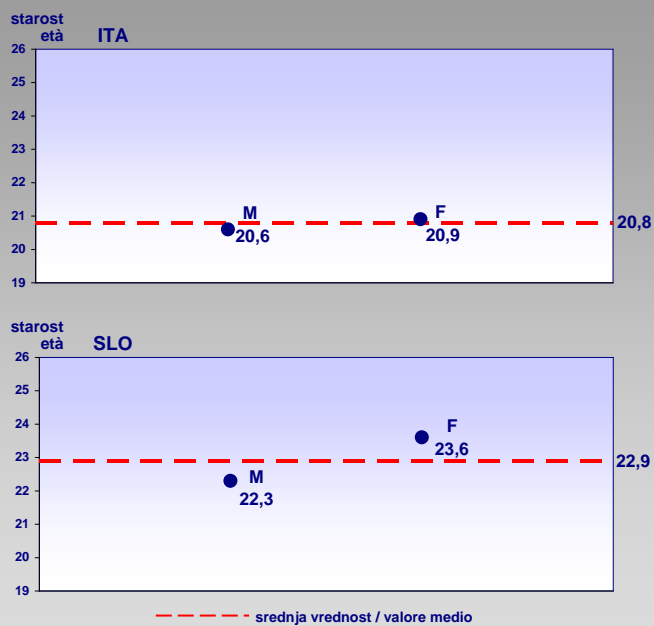
Grafikon 31: Zaposlitvene izkušnje glede na spol
Grafico 31: Esperienze occupazionali in base al genere

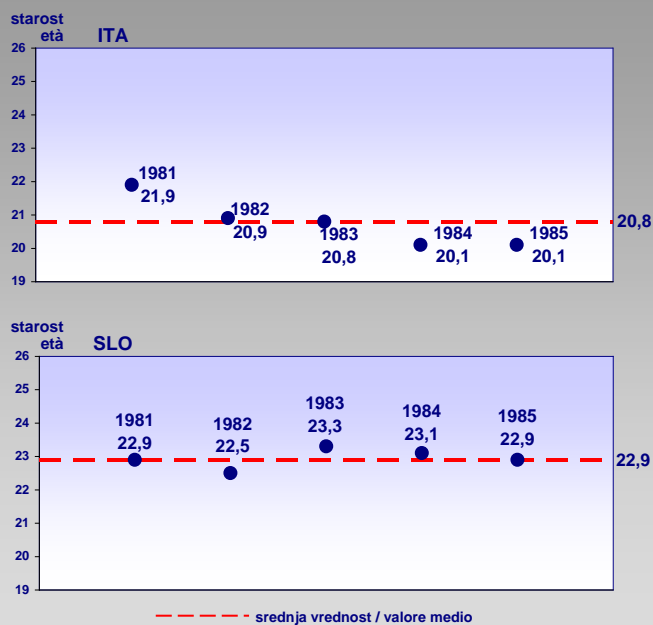
Grafikon 32: Srednja starost ob prvi zaposlitvi
Grafico 32: Età media alla prima occupazione

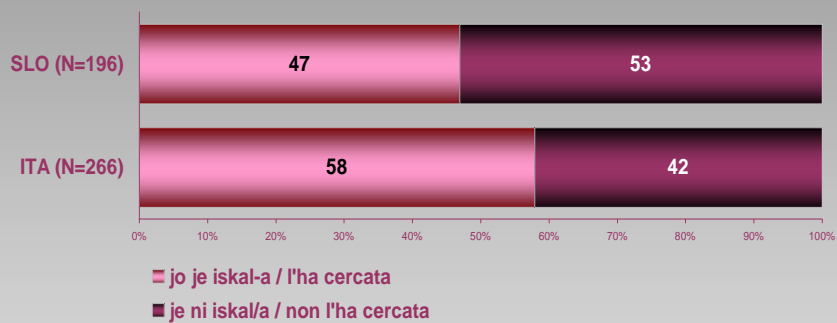
Grafikon 33: Srednja starost ob prvi zaposlitvi glede na spol
Grafico 33: Età media alla prima occupazione per genere

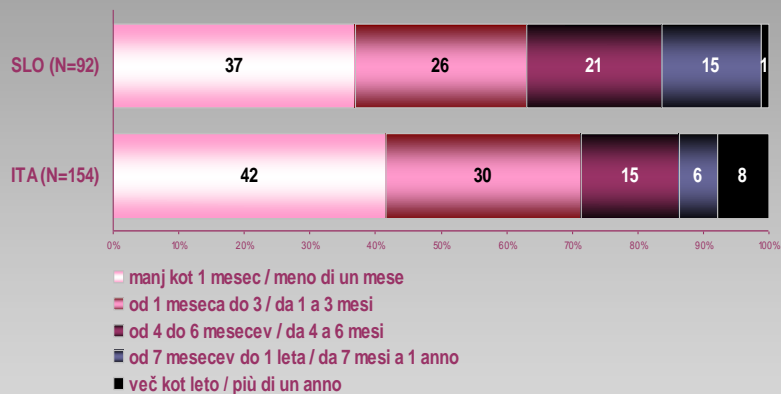
Grafikon 34: Srednja starost ob prvi zaposlitve glede na leto rojstva
Grafico 34: Età media alla prima occupazione per anno di nascita

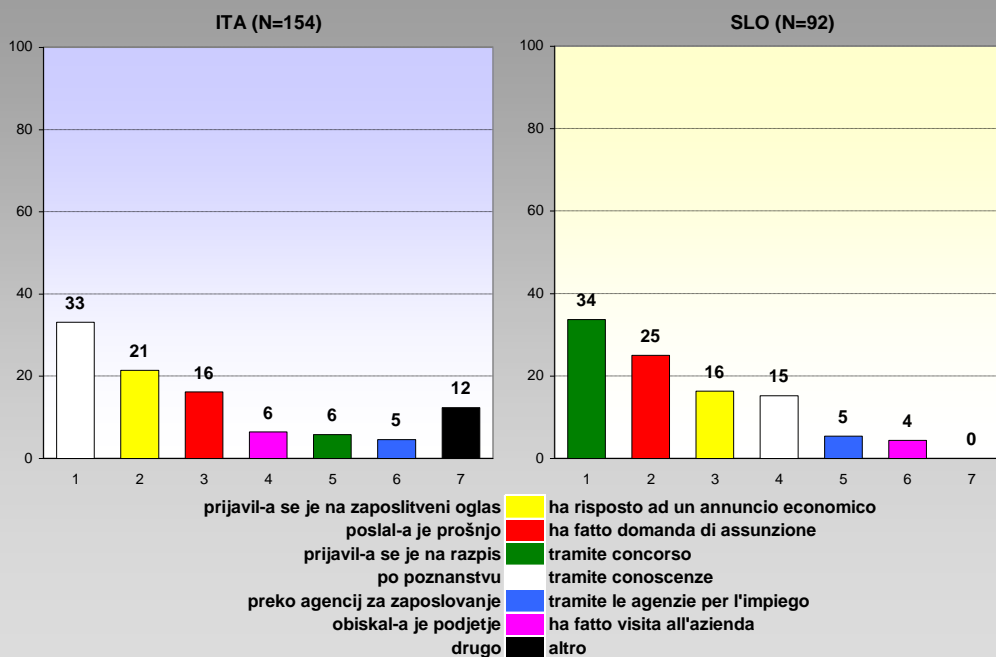
Grafikon 35: Iskanje prve zaposlitve
Grafico 35: Ricerca della prima occupazione

Grafikon 36: Obdobje iskanja prve zaposlitve
Grafico 36: Periodo di ricerca della prima occupazione

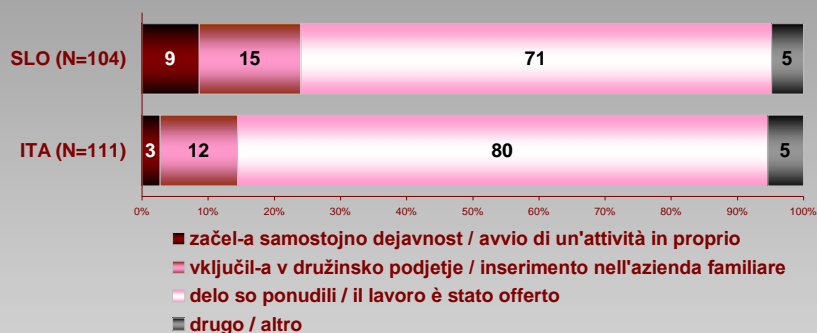

Grafikon 37: Kako so dobili prvo zaposlitev
Grafico 37: Come hanno trovato la prima occupazione

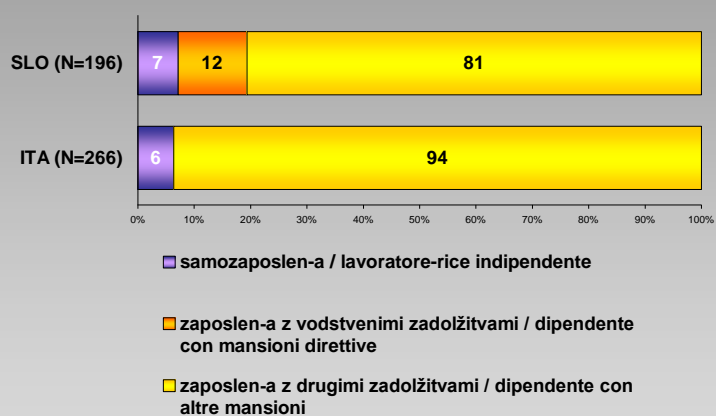
Grafikon 38: Zakaj niso iskali prve zaposlitve

Grafico 38: Perché non hanno cercato la prima occupazione

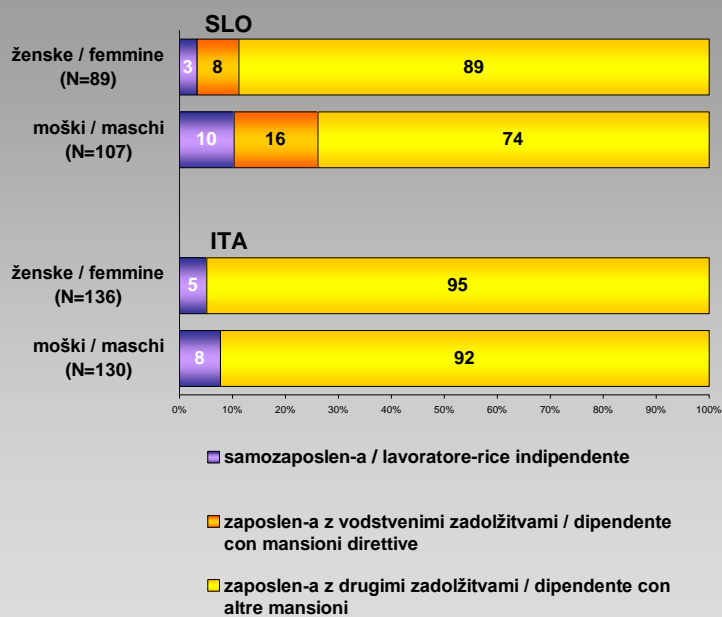
Grafikon 39: Poklicni položaj pri prvi zaposlitvi

Grafico 39: La posizione professionale nella prima occupazione

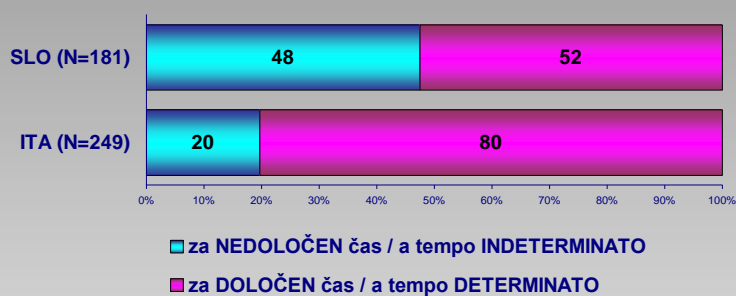
Grafikon 40: Poklicni položaj pri prvi zaposlitvi glede na spol

Grafico 40: La posizione professionale nella prima occupazione per genere

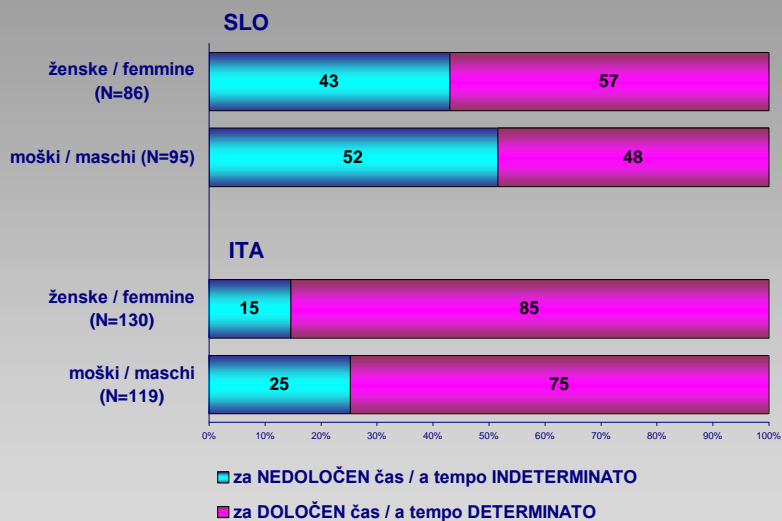

Grafikon 41: Prva delovna pogodba

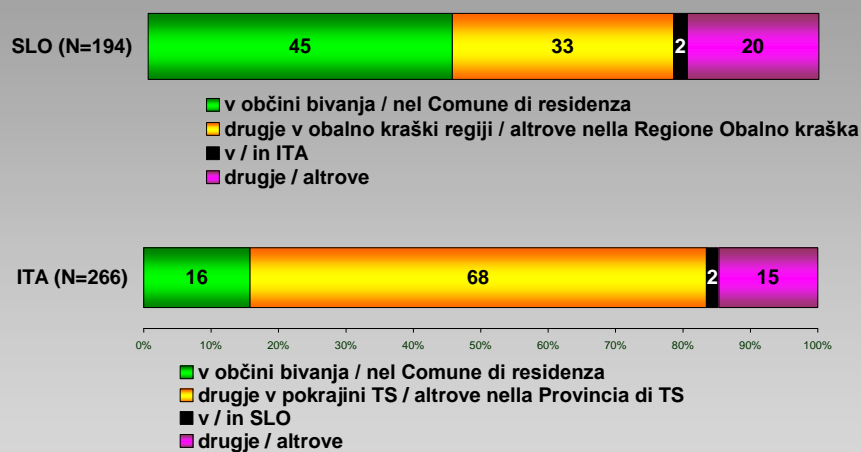
Grafico 41: Il primo contratto di lavoro

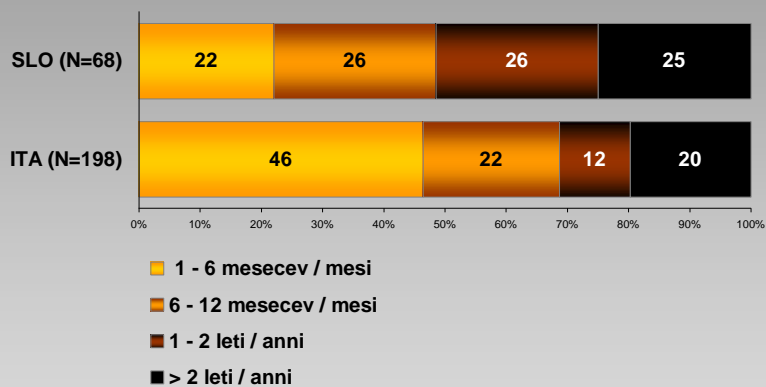
Grafikon 42: Prva delovna pogodba glede na spol
Grafico 42: Il primo contratto di lavoro per genere

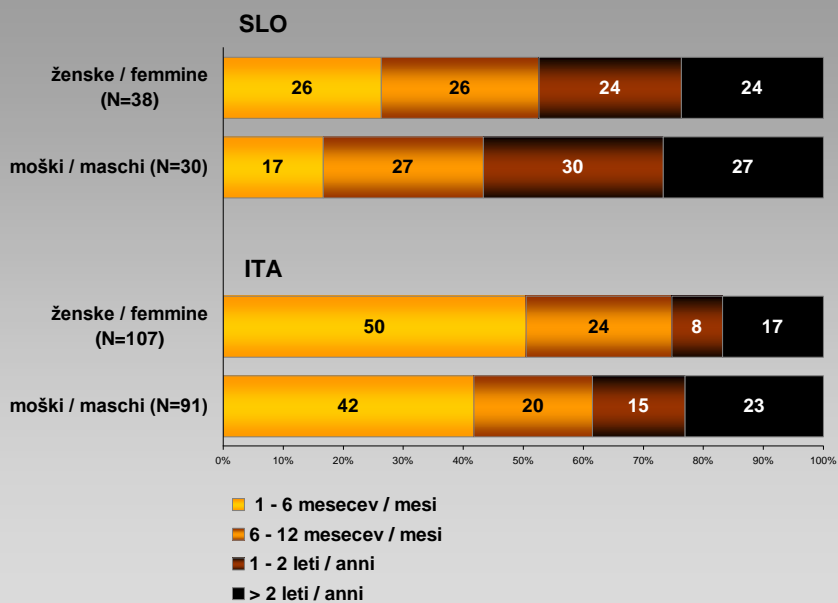
Grafikon 43: Kraj prve zaposlitve
Grafico 43: Luogo della prima occupazione

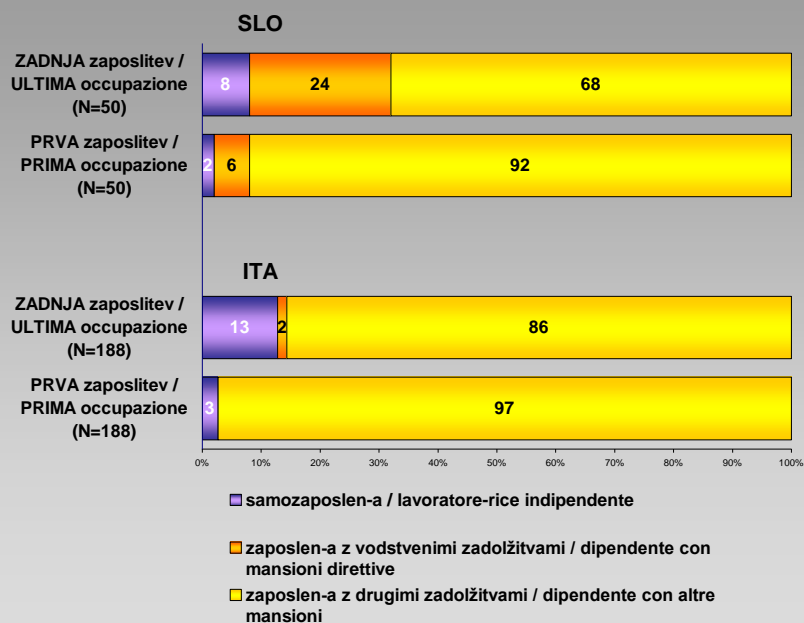
Grafikon 44: Obdobje prve zaposlitve
Grafico 44: Periodo della prima occupazione

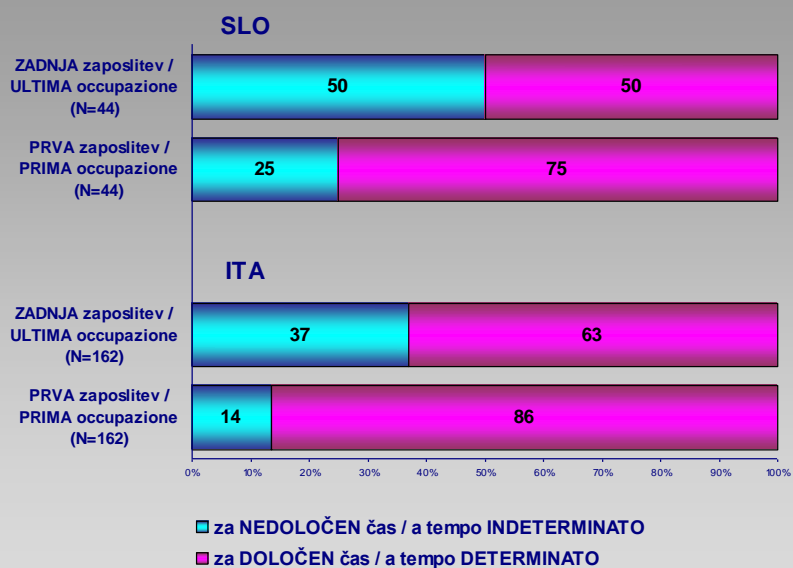
Grafikon 45: Obdobje prve zaposlitve glede na spol
Grafico 45: Periodo della prima occupazione per genere

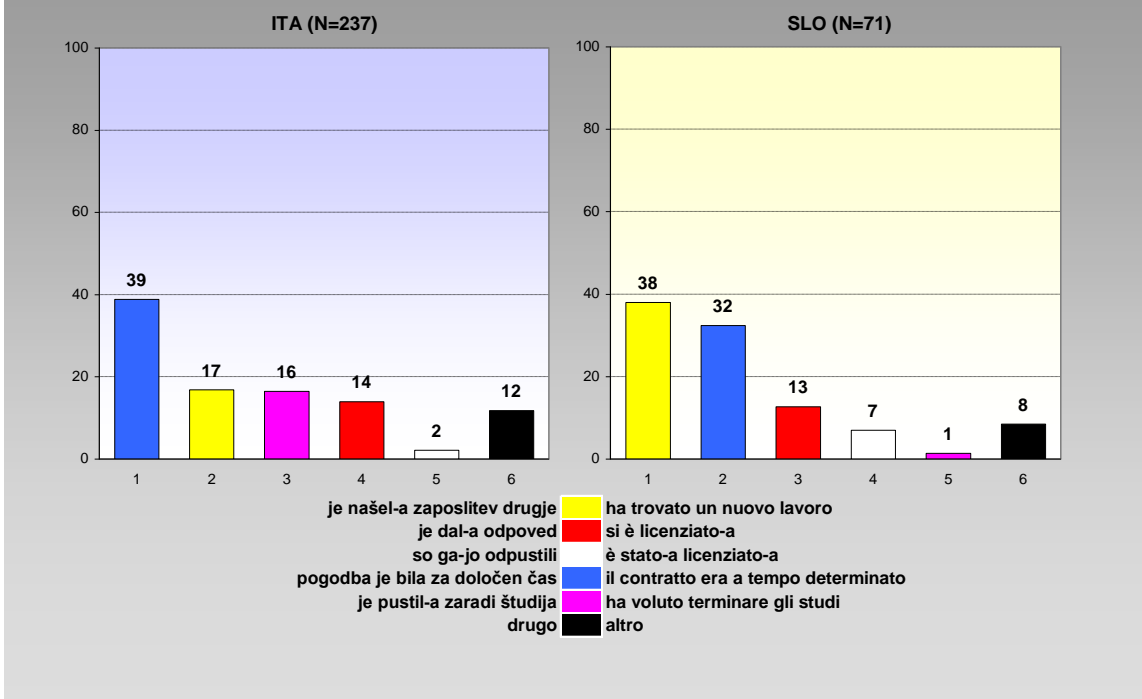
Grafikon 46: Primerjava poklicnega položaja
Grafico 46: Confronto della posizione professionale

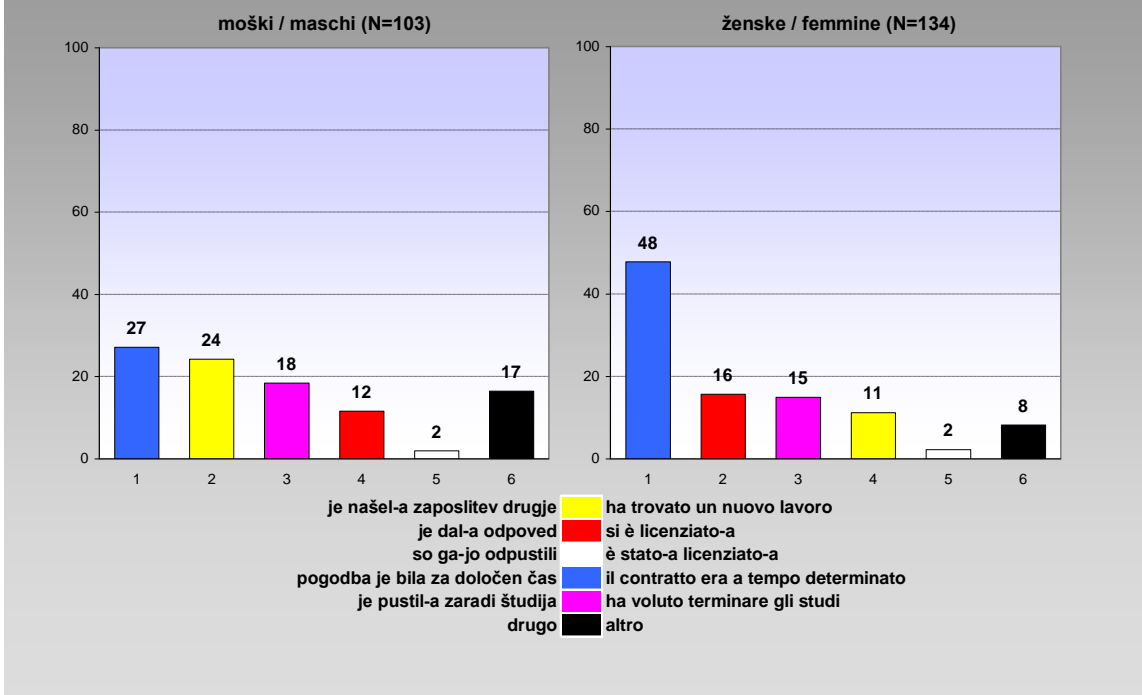
Grafikon 47: Primerjava delovne pogodbe
Grafico 47: Confronto del contratto di lavoro

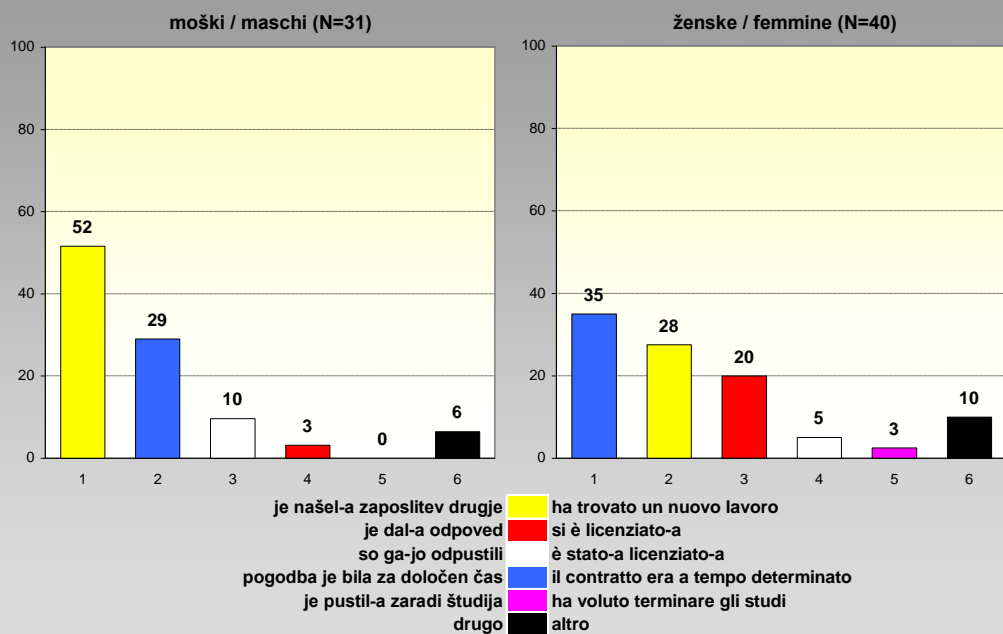
Grafikon 48: Razlog prekinitev (v %)
Grafico 48: Motivo di fine lavoro (in %)

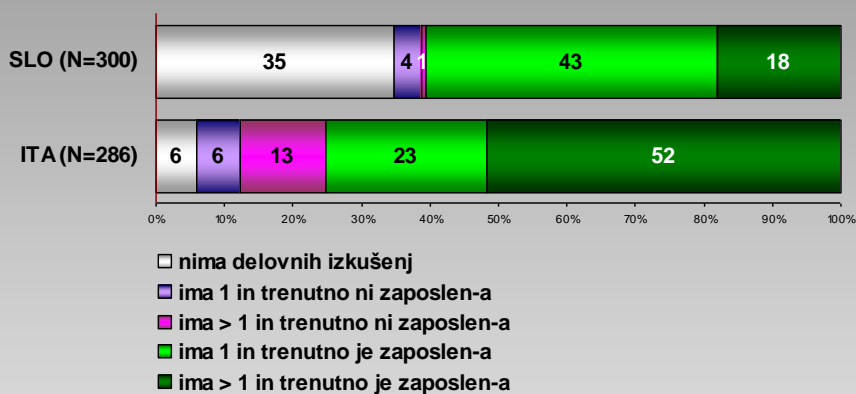
Grafikon 49: Razlog prekinitev glede na spol (ITA) (v %)
Grafico 49: Motivo di fine lavoro per genere (ITA) (in %)

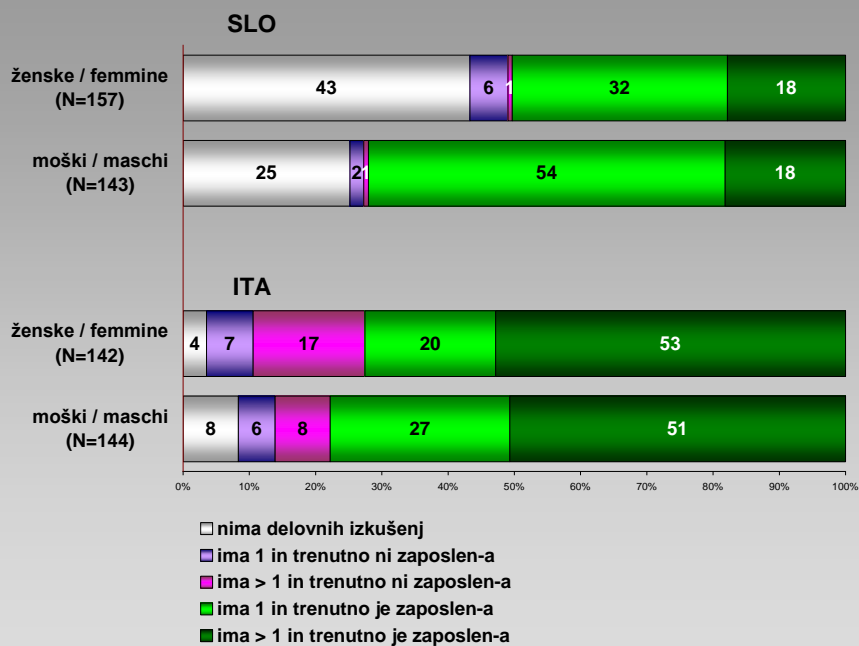
Grafikon 50: Razlog prekinitev glede na spol (SLO) (v %)
Grafico 50: Motivo di fine lavoro per genere (SLO) (in %)

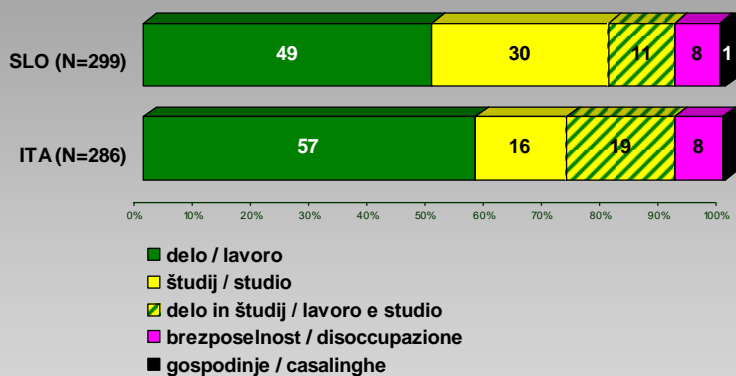
Grafikon 51: Tipologija zaposlitvenih izkušenj
Grafico 51: Tipologia delle esperienze occupazionali

Grafikon 52: Tipologija zaposlitvenih izkušenj glede na spol
Grafico 52: Tipologia delle esperienze occupazionali per genere

Grafikon 53: Stanje v času anketiranja
Grafico 53: Situazione al momento della rilevazione

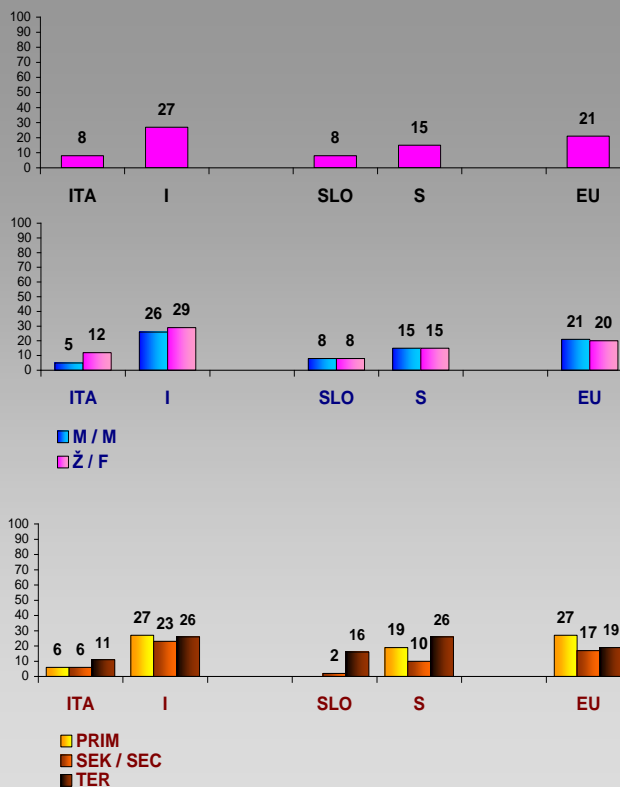

Grafikoni 54:
Stopnja brezposelnosti
glede na spol in
izobrazbeno raven
(v %)

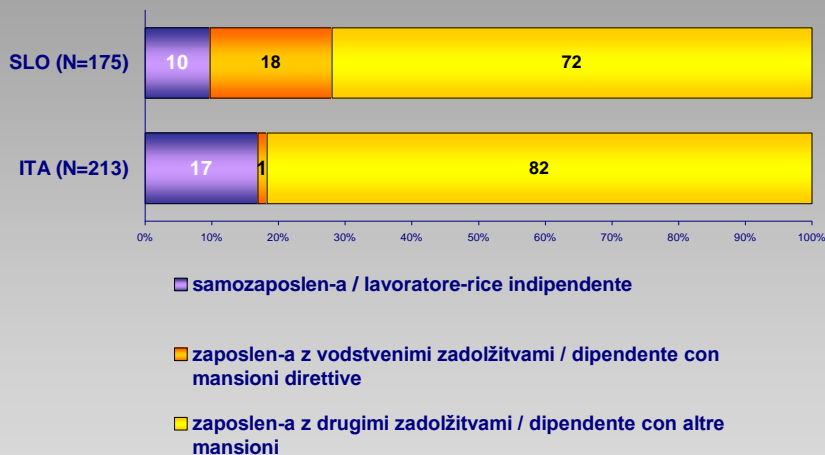
Grafici 54:
Livello di disoccupazione
per genere e grado di
istruzione (in %)

Vir / Fonte:
 obdelava podatkov / elaborazioni dati
 EUROSTAT 2010 Q3
 starost / età 15:24

S = slovensko povprečje / media slovena
 I = italijansko povprečje / media italiana
 EU = evropsko povprečje / media europea

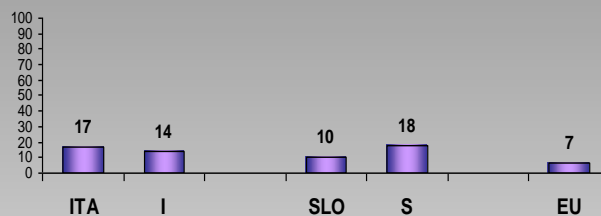
Grafikon 55: Poklicni položaj zaposlenih
Grafico 55: La posizione professionale degli occupati

Grafikon 56: Delež samozaposlenih

Grafico 56:
Percentuale dei lavoratori indipendenti

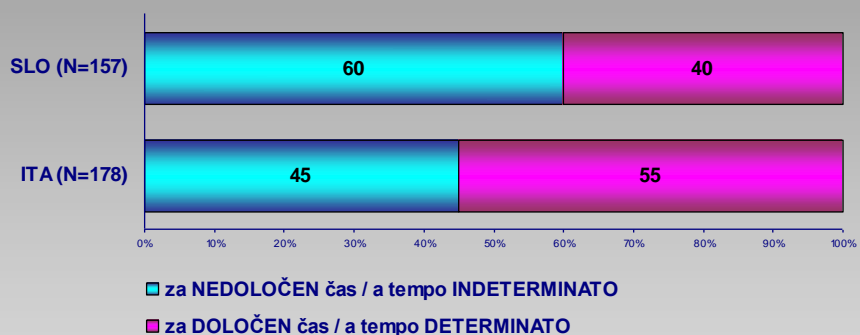
Vir / Fonte:
obdelava podatkov / elaborazioni dati
EUROSTAT 2010 Q3
starost / età 15:24

S = slovensko povprečje / media slovena
I = italijansko povprečje / media italiana
EU = evropsko povprečje / media europea

Grafikon 57: Delovna pogodba zaposlenih

Grafico 57: Il contratto di lavoro degli occupati

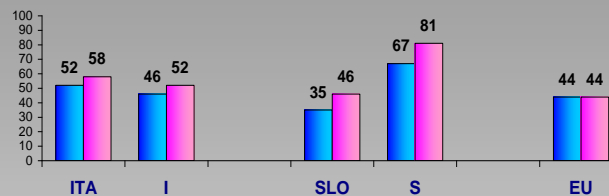
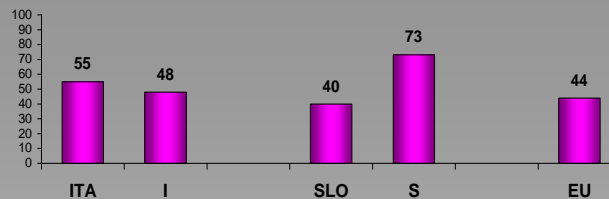
Grafikon 58:
Delež začasno zaposlenih glede na spol in izobrazbeno raven

Grafico 58:
Percentuale degli occupati a tempo determinato per genere e grado di istruzione

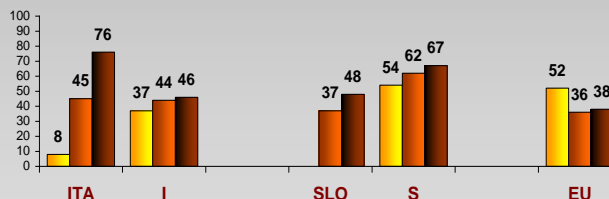
Vir / Fonte:

obdelava podatkov / elaborazioni dati
EUROSTAT 2010 Q3
starost / età 15:24

S = slovensko povprečje / media slovena
I = italijansko povprečje / media italiana
EU = evropsko povprečje / media europea

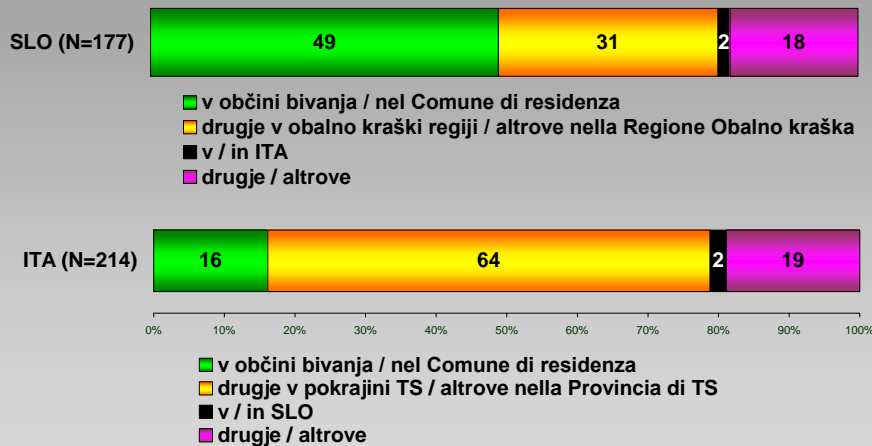
■ M / M
■ Ž / F

■ PRIM
■ SEK / SEC
■ TER

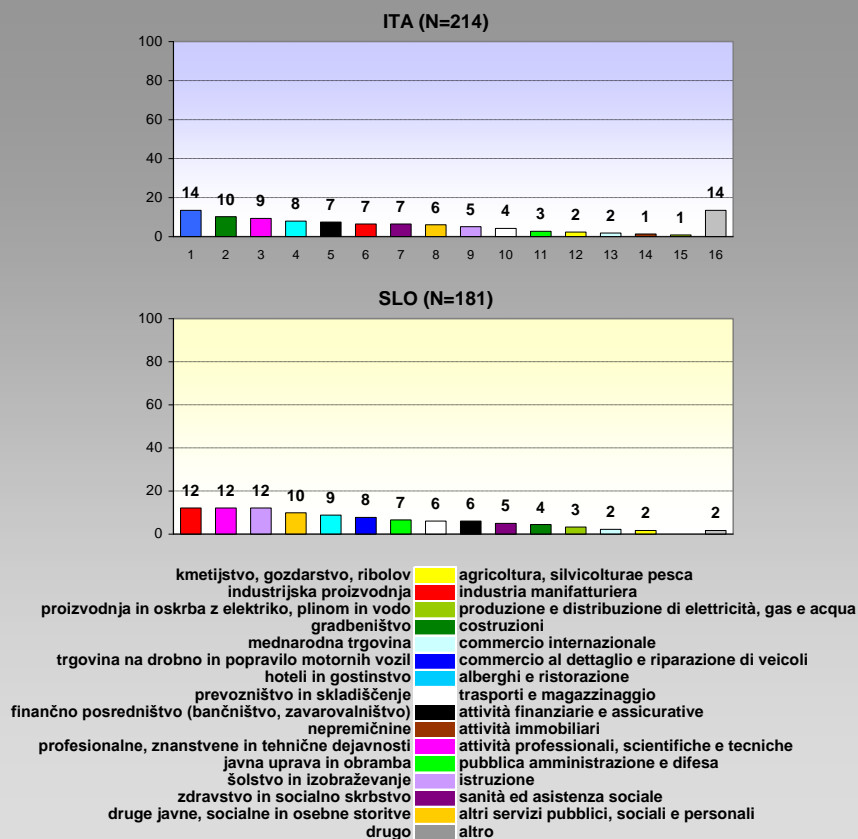
Grafikon 59: Kraj dela zaposlenih

Grafico 59: Luogo di lavoro degli occupati

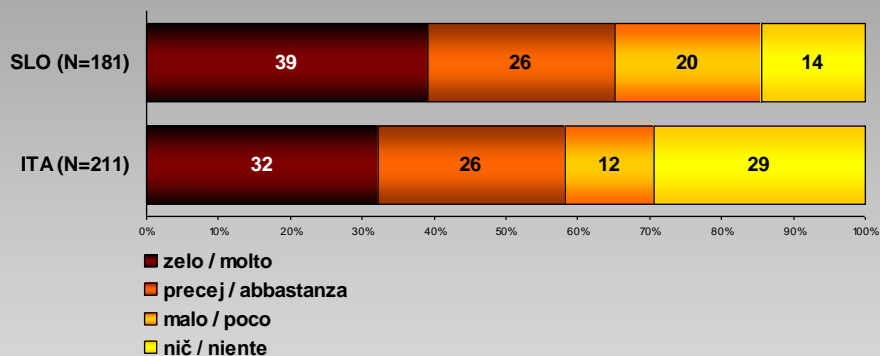
Grafikon 60:
Gospodarska
panoga
zaposlenih (v %)

Grafico 60:
Il settore
economico degli
occupati (in %)

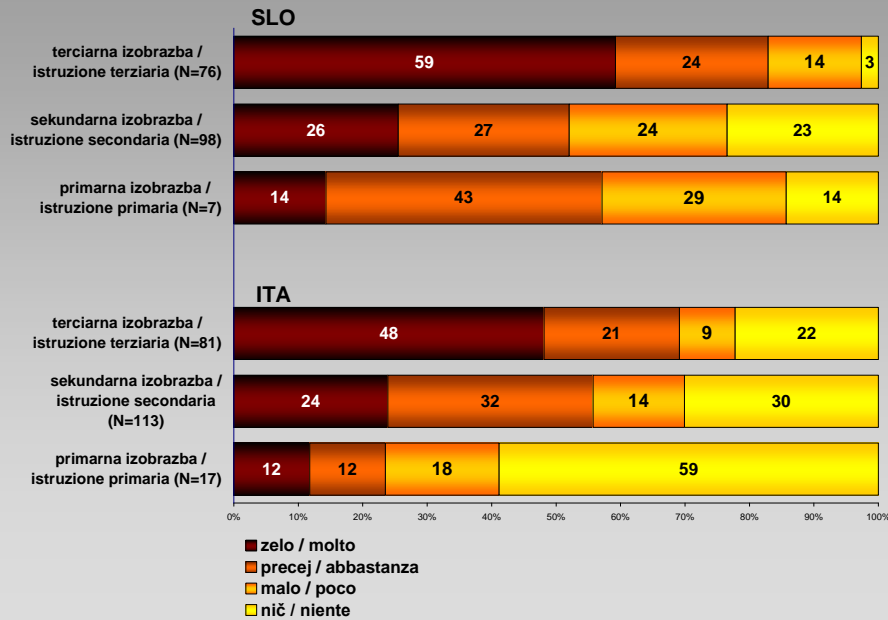
Grafikon 61: Povezava delovnih zadolžitvev z vsebino opravljenega študija oziroma poklicnega usposabljanja

Grafico 61: Attinenza delle mansioni lavorative con il titolo di studio o la formazione professionale conseguita

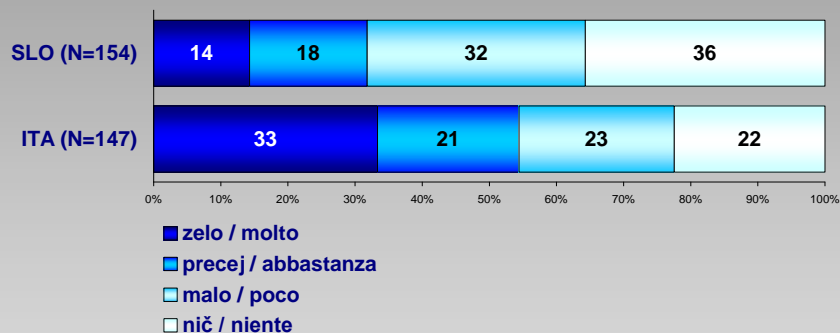
Grafikon 62: Povezava delovnih zadolžitev z vsebino opravljenega študija oziroma poklicnega usposabljanja glede na izobrazbeno raven

Grafico 62: Attinenza delle mansioni lavorative con il titolo di studio o la formazione professionale per livello di istruzione

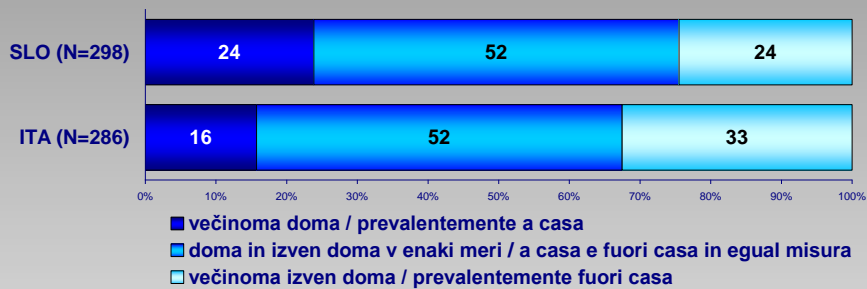

Grafikon 63: Raba jezika soseda pri opravljanju delovnih zadolžitev

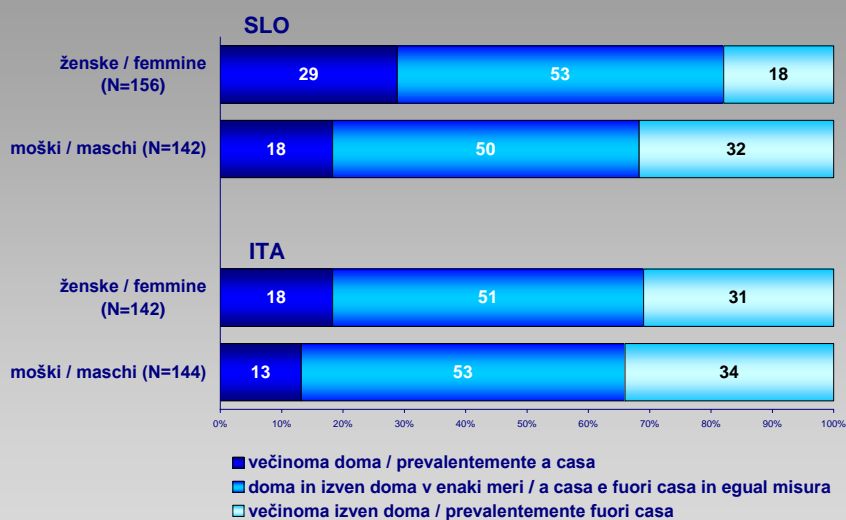
Grafico 63: Uso della lingua del vicino nello svolgimento delle mansioni lavorative

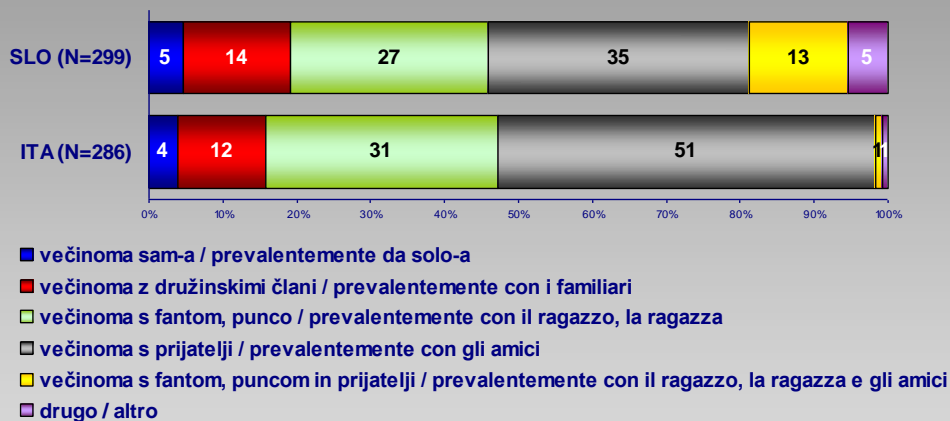
Grafikon 64: Prosti čas: kje
Grafico 64: Tempo libero: dove

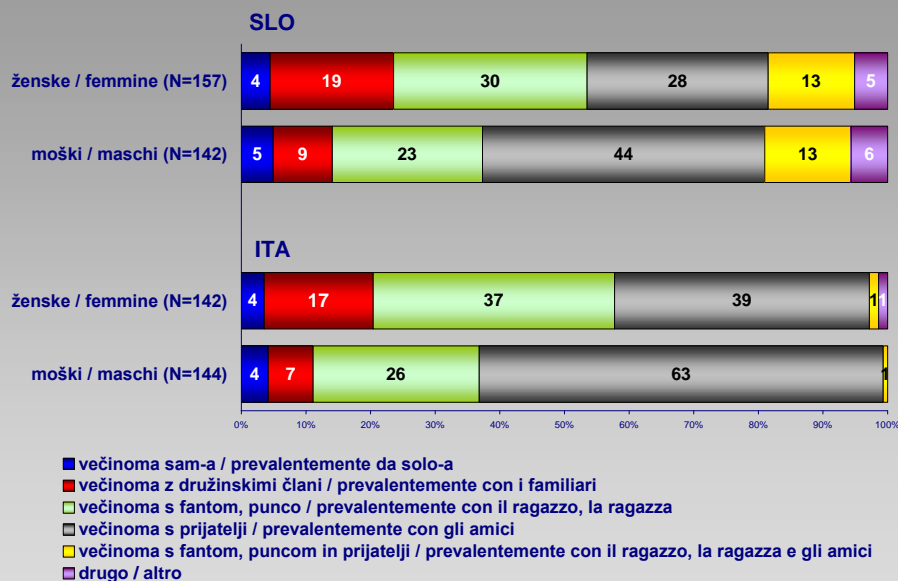
Grafikon 65: Prosti čas: kje glede na spol
Grafico 65: Tempo libero: dove per genere

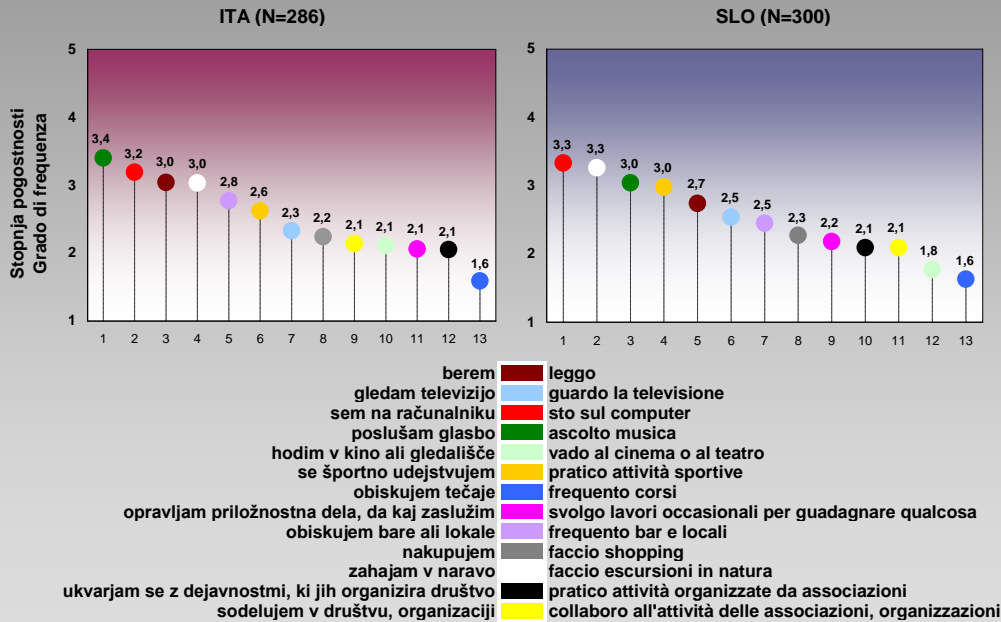
Grafikon 66: Prosti čas: s kom
Grafico 66: Tempo libero: con chi

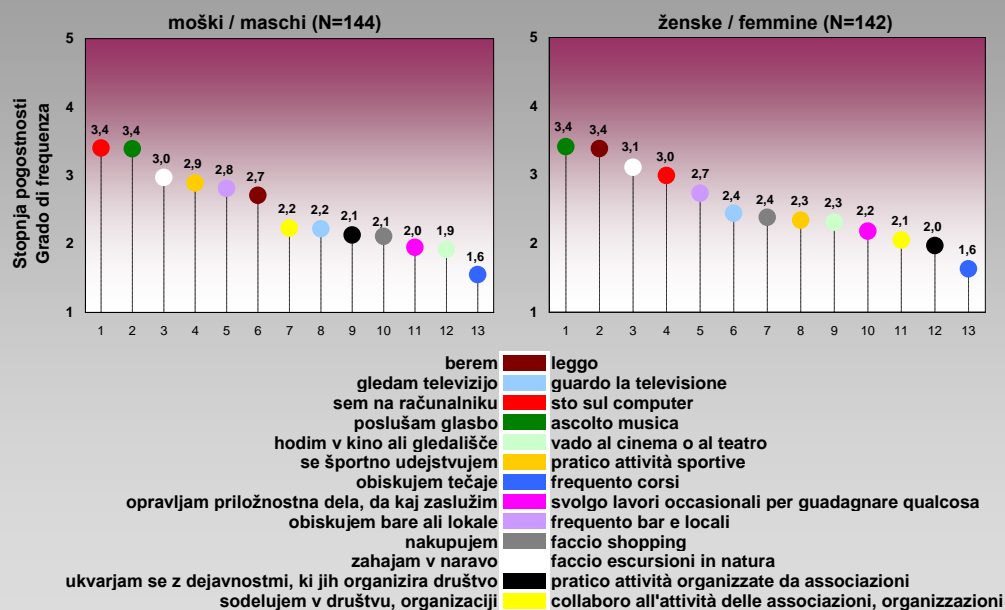
Grafikon 67: Prosti čas: s kom glede na spol
Grafico 67: Tempo libero: con chi per genere

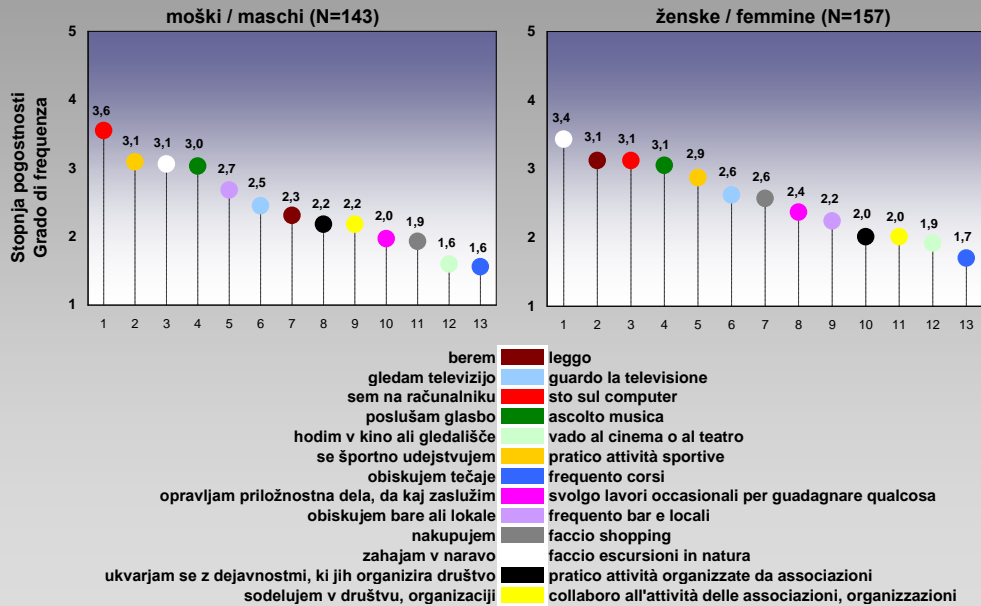
Grafikon 68: Prosti čas: kaj (srednje vrednosti pogostnosti od 1 do 5)
Grafico 68: Tempo libero: cosa (valori medi di frequenza da 1 a 5)

Grafikon 69: Prosti čas: kaj glede na spol (ITA)
(srednje vrednosti pogostnosti od 1 do 5)
Grafico 69: Tempo libero: cosa per genere (ITA)
(valori medi di frequenza da 1 a 5)

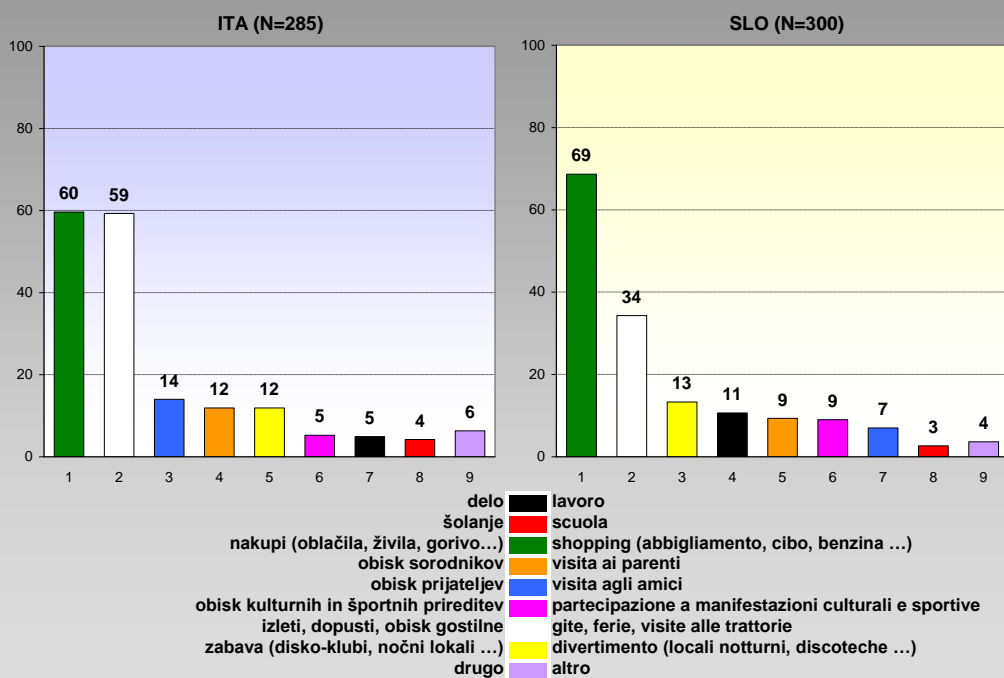
Grafikon 70: Prosti čas: kaj glede na spol (SLO)
 (srednje vrednosti pogostnosti od 1 do 5)
Grafico 70: Tempo libero: cosa per genere (SLO)
 (valori medi di frequenza da 1 a 5)

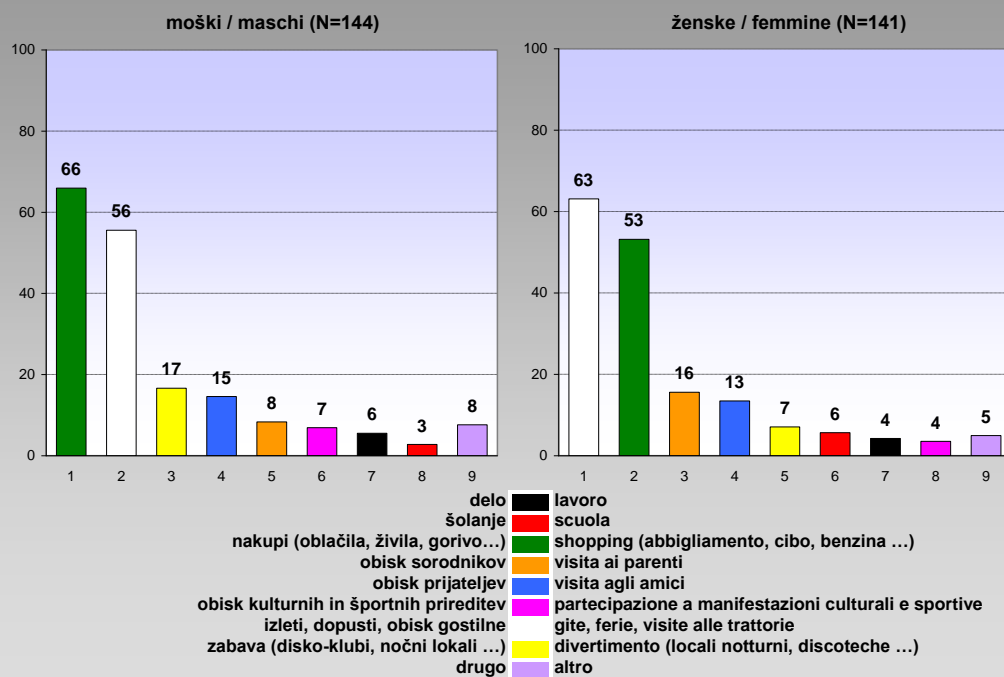
Grafikon 71: Pogostnost obiskovanja krajev na drugi strani meje
Grafico 71: Frequenza di visita dei luoghi oltre confine

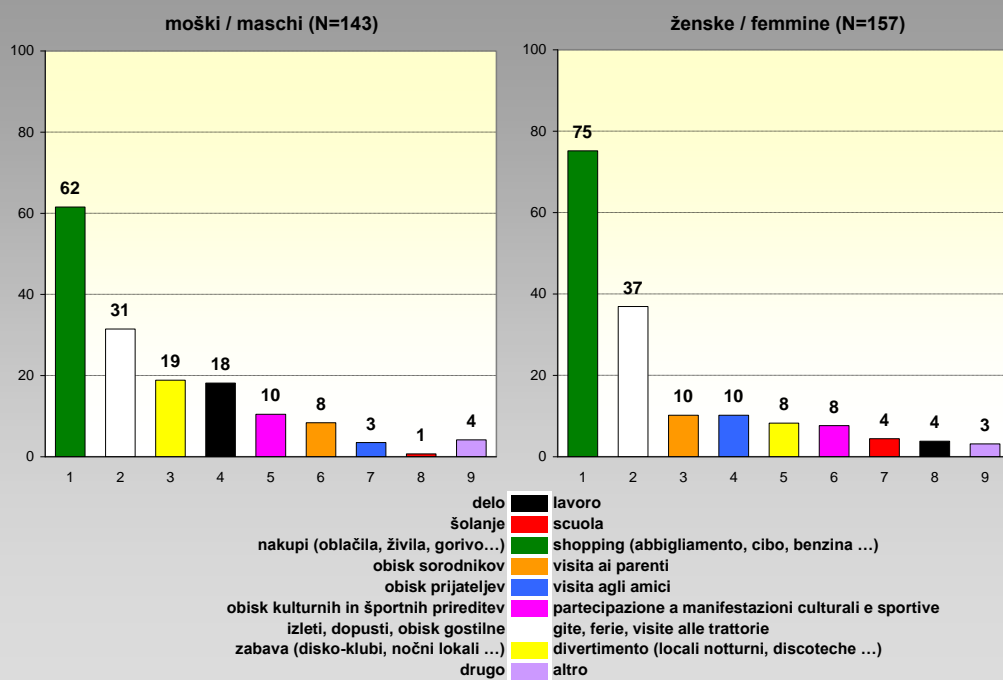
Grafikon 72: Najpomembnejši razlog obiskovanja krajev na drugi strani meje (v %)
Grafico 72: Il motivo più importante della visita di luoghi oltre confine (in %)

Grafikon 73: Razlogi obiskovanja krajev na drugi strani meje glede na spol (ITA) (v %)
Grafico 73: Motivi della visita dei luoghi oltre confine per genere (ITA) (in %)

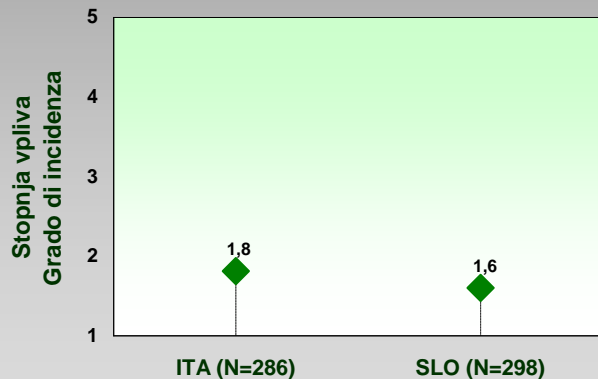

Grafikon 74: Razlogi obiskovanja krajev na drugi strani meje glede na spol (SLO) (v %)
Grafico 74: Motivi della visita dei luoghi oltre confine per genere (SLO) (in %)

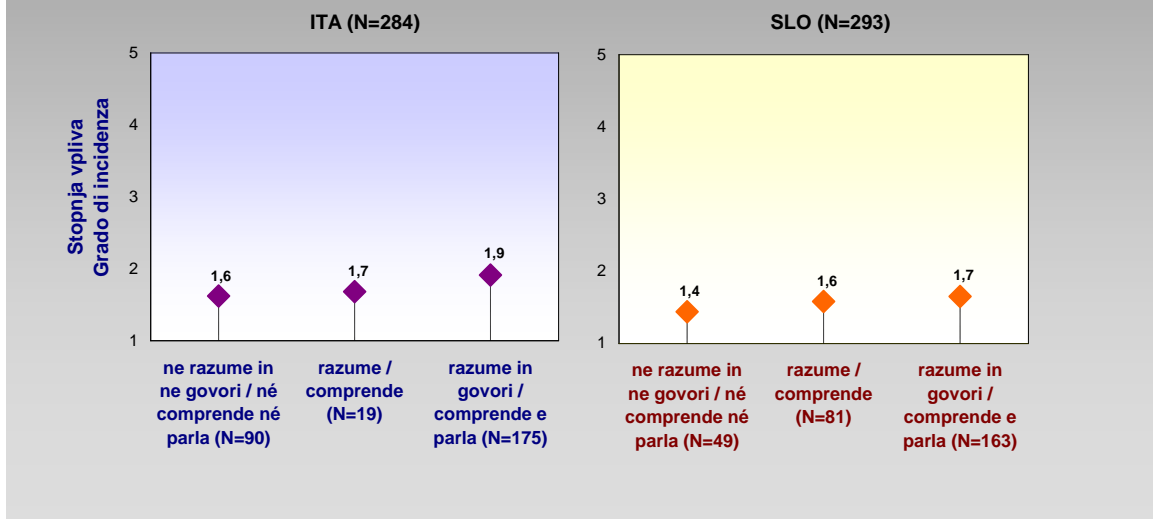
Grafikon 75: Srednja ocena vpliva ukinjanja nadzora na meji med ITA in SLO na vsakdanje življenje anketiranih (srednje vrednosti od 1 do 5)

Grafico 75: Incidenza media dell'abolizione dei controlli al confine tra ITA e SLO sulla vita quotidiana degli intervistati (valori medi da 1 a 5)

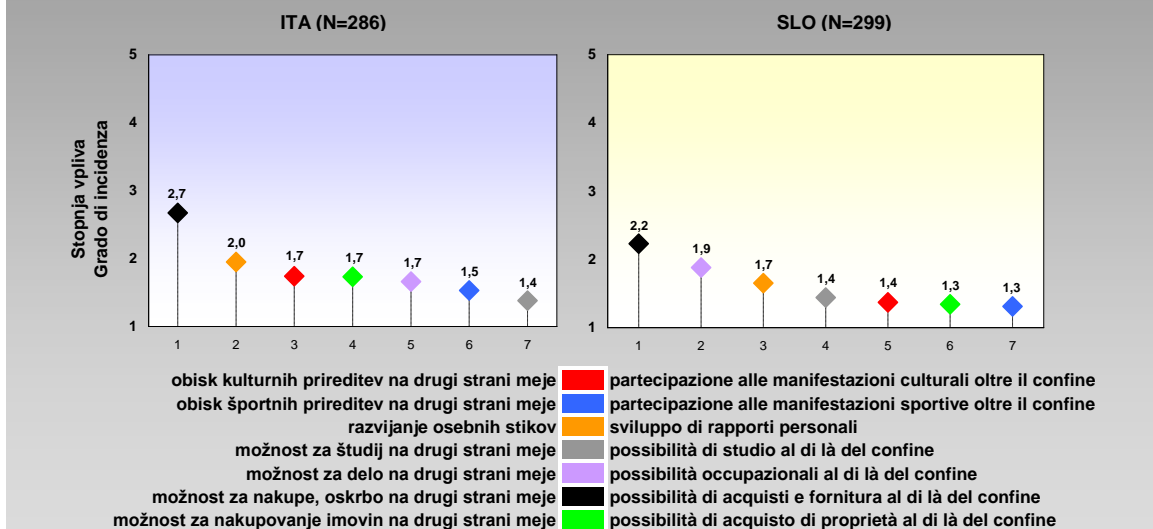
Grafikon 76: Srednja ocena vpliva ukinjanja nadzora na meji med ITA in SLO na vsakdanje življenje anketiranih glede na znanje jezika soseda (srednje vrednosti od 1 do 5)

Grafico 76: Incidenza complessiva dell'abolizione dei controlli al confine tra ITA e SLO sulla vita quotidiana degli intervistati per conoscenza della lingua del vicino (valori medi da 1 a 5)

Grafikon 77: Vpliv ukinjanja nadzora na meji med Italijo in Slovenijo na vsakdanje življenje anketiranih (srednje vrednosti od 1 do 5)

Grafico 77: Incidenza dell'abolizione dei controlli al confine tra Italia e Slovenia sulla vita quotidiana degli intervistati (valori medi da 1 a 5)

VPRAŠALNIK

numero progressivo zaporedna številka
intervistatore anketar

COMUNE DI SGONICO (CAPOFILA)
COMUNE DI DUINO-AURISINA
COMUNE DI MONRUPINO
COMUNE DI SAN DORLIGO DELLA VALLE
COMUNE DI SEŽANA
COMUNE DI HRPELJE KOZINA

OBČINA ZGONIK (KOORDINATOR)
OBČINA DEVIN-NABREŽINA
OBČINA REPENTABOR
OBČINA DOLINA
OBČINA SEŽANA
OBČINA HRPELJE KOZINA

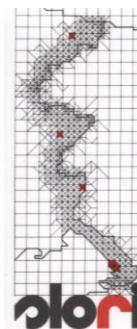
**PROGETTO
PERCORSI FORMATIVI E
OCCUPAZIONALI
DEI GIOVANI DELL'AREA
TRANSFRONTALIERA**

**PROJEKT
IZOBRAŽEVALNE IN
ZAPOSLOVNE POTI
MLADIH IZ
ČEZMEJNEGA OBMOČJA**

Iniziativa finanziata dal Fondo regionale per la
minoranza linguistica slovena
(art.21 c. 2 lett. C L.R. 26/2007)

Pobudo financira Deželni sklad za slovensko
jezikovno manjšino
(člen 21, 2.odst., črka C dež. zak. 26/2007)

SLORI - Slovenski raziskovalni inštitut

Lepo pozdravljen/a,

Ciao,

sem in v imenu občinske uprave te vljudno vabim, da sodeluješ pri telefonski anketi, ki jo izvajamo v okviru čezmejnega raziskovalnega projekta z naslovom ***Izobraževalne in zaposlitvene poti mladih iz čezmejnega območja***. Pobudniki projekta so Občine Devin-Nabrežina, Dolina, Repentabor in Zgonik ter občini Sežana in Hrpelje-Kozina. Cilj projekta je oblikovati izobrazbeni in poklicni profil mlade generacije ter ugotoviti njene navade glede preživljanja prostega časa in čezmejne mobilnosti.

Anketa je anonimna in zbrani podatki bodo obdelani v skladu s predpisi zakonskega odloka 196/2003 o varstvu osebnih podatkov.

Tvoje sodelovanje je za uspeh projekta temeljnega pomena. Če si za to, bi začeli.

V katerem jeziku želiš odgovarjati?

sono e a nome dell'amministrazione comunale ti chiedo cortesemente di partecipare all'inchiesta telefonica che stiamo svolgendo nell'ambito del progetto di ricerca transfrontaliero intitolato ***Percorsi formativi e occupazionali dei giovani dell'area transfrontaliera***. I promotori del progetto sono i Comuni di S.Dorligo della Valle, Duino-Aurisina, Monrupino e Sgonico nonchè i Comuni di Sežana e Hrpelje-Kozina. L'obiettivo del progetto è delinearare il profilo formativo e occupazionale di una giovane generazione e accertare le abitudini dei giovani per quanto riguarda il tempo libero e la mobilità transfrontaliera.

Il questionario è anonimo e i dati verranno elaborati nel rispetto delle norme previste dal Decreto legge 196/2003 sulla riservatezza dei dati personali.

La tua collaborazione è fondamentale per la buona riuscita del progetto. Se sei d'accordo possiamo incominciare.

In che lingua preferisci rispondere?

Podatki anketiranja – Dati dell'intervistato

Spol 1. Sesso

moški	1	maschile
ženski	2	femminile

Leto rojstva 2. Anno di nascita

Občina bivanja 3. Comune di residenza

Živiš 4. Vivi

s starši	1	con i genitori
z ženo/možem ali partnerjem	2	con la moglie/il marito o partner
sam/a	3	solo/a
drugo (navesti)	4	altro (specificare)

Imaš otroke? 5. Hai figli?

da	1	sì
ne	2	no

Narodnost (Vprašanje se nanaša na etnično pripadnost in ne na državljanstvo!) 6. Nazionalità (La domanda si riferisce all'appartenenza etnica e non alla cittadinanza!)

slovenska	1	slovena
italijanska	2	italiana
slovenska in italijanska	3	slovena e italiana
druga (navesti)	4	altra (specificare)

Trenutno ... 7. Momentaneamente ...

si zaposlen/a	1	sei occupato/a
opravljaš nehonorarno delo (delovna praksa, stage...)	2	fai un lavoro non retribuito (stage, praticantato, tirocinio...)
študiraš	3	studi
iščeš prvo zaposlitev	4	sei in cerca di prima occupazione
si brezposeln/a	5	sei disoccupato/a
si gospodinja	6	fai la casalinga
drugo (navesti)	7	altro (specificare)

Ob zaključku obveznega šolanja ... 8. Al termine della scuola dell'obbligo ...

<u>Pojdi k vpr. 9</u> ← si se vpisal/a v poklicni tečaj	1	ti sei iscritto/a al corso professionale → <u>Vai alla dom. 9</u>
<u>Pojdi k vpr. 22</u> ← si se vpisal/a na višjo srednjo šolo	2	ti sei iscritto/a alla scuola superiore → <u>Vai alla dom. 22</u>
<u>Pojdi k vpr. 36</u> ← si se zaposlil/a	3	hai trovato lavoro → <u>Vai alla dom. 36</u>
drugo (navesti)	4	altro (specificare)

Prvi poklicni tečaj – Primo corso professionale

Področje tečaja	9.	Settore del corso
kmetijstvo in okolje	1	agricoltura e ambiente
hotelirstvo in gostinstvo	2	alberghiero e ristorazione
podjetništvo in upravljanje	3	aziendale e amministrativo
komerciala in prodaja	4	commerciale e vendite
gradbeništvo	5	edile
grafika, tisk, založništvo	6	grafica, stampa e editoria
stroji in napeljave	7	impiantistica
les in pohištvo	8	legno e arredamento
mehanika	9	meccanica
turizem	10	turismo
frizerstvo in kozmetika	11	acconciatura ed estetica
umetnostno obrtništvo	12	artigianato artistico
drugo (navesti)	13	altro (specificare)

Učni jezik tečaja	10.	Lingua di insegnamento del corso
slovenski	1	slovena
italijanski	2	italiana
drug (navesti)	3	altra (specificare)

Kraj šole 11. Sede della scuola

Ali si tečaj ...	12.	Il corso hai ...
zaključil/a	1	terminato
opustil/a	0	abbandonato
Ali si obiskoval/a kak drugi poklicni tečaj?	13.	Hai frequentato qualche altro corso professionale?
<u>Pojdi k vpr. 16</u> ← da	1	si → <u>Vai alla dom. 16</u>
ne	0	no
Ali si obiskoval/a višjo srednjo šolo?	14.	Hai frequentato la scuola superiore?
<u>Pojdi k vpr. 22</u> ← da	1	si → <u>Vai alla dom. 22</u>
ne	0	no
Ali si oz. si bil/a zaposlen/a?	15.	Sei o sei mai stato/a occupato/a?
<u>Pojdi k vpr. 36</u> ← da	1	si → <u>Vai alla dom. 36</u>
<u>Pojdi k vpr. 59</u> ← ne	0	no → <u>Vai alla dom. 59</u>

Drugi poklicni tečaj – Secondo corso professionale

Področje tečaja	16.	Settore del corso
kmetijstvo in okolje	☐	1 agricoltura e ambiente
hotelirstvo in gostinstvo	☐	2 alberghiero e ristorazione
podjetništvo in upravljanje	☐	3 aziendale e amministrativo
komerciala in prodaja	☐	4 commerciale e vendite
gradbeništvo	☐	5 edile
grafika, tisk, založništvo	☐	6 grafica, stampa e editoria
stroji in napeljave	☐	7 impiantistica
les in pohištvo	☐	8 legno e arredamento
mehanika	☐	9 meccanica
turizem	☐	10 turismo
frizerstvo in kozmetika	☐	11 acconciatura ed estetica
umetnostno obrtništvo	☐	12 artigianato artistico
drugo (navesti)	☐	13 altro (specificare)

Učni jezik tečaja 17. Lingua di insegnamento del corso

slovenski	☐	1 slovena
italijanski	☐	2 italiana
drug (navesti)	☐	3 altra (specificare)

Kraj šole 18. Sede della scuola

Ali si tečaj ... 19. Il corso hai ...

zaključil/a	☐	1 terminato
opustil/a	☐	0 abbandonato

Ali si obiskoval/a višjo srednjo šolo? 20. Hai frequentato la scuola superiore?

<u>Pojdi k vpr. 22</u> ←	da	☐	1	sì	→ <u>Vai alla dom. 22</u>
	ne	☐	0	no	

Ali si oz. si bil/a zaposlen/a? 21. Sei o sei stato/a occupato/a?

<u>Pojdi k vpr. 36</u> ←	da	☐	1	sì	→ <u>Vai alla dom. 36</u>
<u>Pojdi k vpr. 59</u> ←	ne	☐	0	no	→ <u>Vai alla dom. 59</u>

Višja srednja šola – La scuola superiore

Katero višjo srednjo šolo si obiskoval/a? (POZOR!!! če je menjal/a šolo, vpisati zadnjo) **22. Che tipo di scuola superiore hai frequentato? (ATTENZIONE!!! se ha cambiato scuola indicare l'ultima)**

klasični licej	1	liceo classico
znanstveni licej	2	liceo scientifico
pedagoški licej (učiteljišče) /smer:	3	liceo pedagogico (magistrale) / indirizzo:

tehnični zavod / smer: 4 istituto tecnico / indirizzo:

poklicni zavod / smer: 5 istituto professionale / indirizzo:

druge šole (navesti) 6 altre scuole (specificare)

Učni jezik 23. Lingua di insegnamento

slovenski	1	slovena
italijanski	2	italiana
drug (navesti)	3	altra (specificare)

Kraj šole 24. Sede della scuola

Ali si zaključila študij? 25. Hai terminato gli studi?

<u>Pojdi k vpr. 27</u> ← ne	0	no → <u>Vai alla dom. 27</u>
<u>Pojdi k vpr. 27</u> ← da, imam strokovno kvalifikacijo	1	si, ho la qualifica professionale → <u>Vai alla dom. 27</u>
da, sem diplomiran/a	2	si, sono diplomato

Ali si obiskovala oz. obiskuješ univerzo? 26. Hai frequentato o frequenti l'università?

<u>Pojdi k vpr. 28</u> ← da	1	sì → <u>Vai alla dom. 28</u>
ne	0	no

Ali si oz. si bil/a zaposlen/a? 27. Hai o hai avuto un impiego lavorativo?

<u>Pojdi k vpr. 36</u> ← da	1	sì → <u>Vai alla dom. 36</u>
<u>Pojdi k vpr. 59</u> ← ne	0	no → <u>Vai alla dom. 59</u>

Univerza - Università

Katero fakulteto si obiskoval/a oz. obiskuješ?
(**POZOR!!!** če je menjal/a fakulteto, vpisati zadnjo)

28. Quale facoltà hai frequentato o frequenti? (**ATTEN-
ZIONE!!!** se ha cambiato facoltà indicare l'ultima)

Smer 29. Indirizzo

Kraj univerze 30. Sede dell'università

Univerzitetni študij ... 31. Gli studi universitari ...

si opustil/a	0	li hai abbandonati
Pojdi k vpr. 33 ← si zaključil/a	1	li hai terminati → Vai alla dom. 33
Pojdi k vpr. 34 ← nadaljuješ	2	proseguì → Vai alla dom. 34

Ali si mogoče zaključil/a kaki drugi
univerzitetni študijski tečaj ("master",
izpopolnjevalni tečaj ...)?

da	1	sì
ne	0	no

Pojdi k vpr. 35 - **Vai alla dom. 35**

Katero stopnjo univerzitetnega študija si
zaključil/a?

33. Quale livello di studi universitari hai
terminato?

ITALIJA

ITALIA

diploma I. stopnje (triletni program)	1	laurea di I. livello (programma triennale)
magistrska diploma (dvoletni program)	2	laurea magistrale (programma biennale)
magistrska diploma (pet- ali šestletni program)	3	laurea magistrale (programma di cinque o sei anni)
tečaj specializacije	4	corso di specializzazione
doktorat	5	dottorato di ricerca

SLOVENIJA

SLOVENIA

diploma	1	laurea
magisterij	2	laurea magistrale
doktorat	3	dottorato di ricerca

Katero stopnjo univerzitetnega študija
zaključuješ?

34. Quale livello di studi universitari stai
completando?

ITALIJA

ITALIA

diploma I. stopnje (triletni program)	1	laurea di I. livello (programma triennale)
magistrska diploma (dvoletni program)	2	laurea magistrale (programma biennale)
magistrska diploma (pet- ali šestletni program)	3	laurea magistrale (programma di cinque o sei anni)
tečaj specializacije	4	corso di specializzazione
doktorat	5	dottorato di ricerca

SLOVENIJA

SLOVENIA

diploma	1	laurea
magisterij	2	laurea magistrale
doktorat	3	dottorato di ricerca

Ali si bil/a oz. si zaposlen/a?

35. Hai o hai avuto un impiego lavorativo?

da	1	sì
----	---	----

Pojdi k vpr. 59 ← ne	0	no → Vai alla dom. 59
-----------------------------	---	------------------------------

Prva zaposlitev – Il primo impiego

Katerega leta si se prvič zaposlil/a ? 36. In che anno hai trovato il tuo primo impiego ?

Koliko časa si iskal/a prvo zaposlitev ? 37. Quanto tempo hai cercato il primo impiego?

<u>Pojdi k vpr. 38</u> ← nisi iskal/a	1	non l'hai cercato	→ <u>Vai alla dom. 38</u>
manj kot en mesec	2	meno di un mese	
od 1 do 3 mesecev	3	da 1 a 3 mesi	
od 4 do 6 mesecev	4	da 4 a 6 mesi	
od 7 mesecev do 1 leta	5	da 7 mesi ad un anno	
več kot 1 leto	6	più di 1 anno	
<u>Pojdi k vpr. 39</u>	-	<u>Vai alla dom. 39</u>	

Prve zaposlitve nisi iskal/a, ker ... 38. Non hai cercato il primo impiego perché ...

si začel/a samostojno dejavnost	1	hai avviato un'attività in proprio
si se vključil/a v družinsko podjetje	2	ti sei inserito nell'azienda familiare
delo so ti ponudili	3	il lavoro ti è stato offerto
drugo (navesti)	4	altro (specificare)

.....

Pojdi k vpr. 40 - Vai alla dom. 40

Kako si dobil/a prvo zaposlitev? 39. Come hai trovato il primo impiego?

odgovoril/a si na mali oglas	1	hai risposto ad un annuncio economico
objavil/a si mali oglas	2	hai pubblicato un annuncio economico
poslal/a si prošnjo	3	hai fatto domanda d'assunzione
opravil/a si natečaj	4	tramite concorso
po poznanstvu	5	tramite conoscenze
preko Centra za zaposlovanje	6	tramite il Centro per l'impiego
obiskal/a si podjetje	7	facendo visita all'azienda
drugo (navesti)	8	altro (specificare)

.....

Gospodarska panoga prve zaposlitve 40. Il settore economico del tuo primo impiego

kmetijstvo, gozdarstvo, ribolov	1	agricoltura, silvicoltura e pesca
rudarstvo	2	estrazione di minerali
industrijska proizvodnja	3	industria manifatturiera
proizvodnja in oskrba z elektriko, plinom in vodo	4	produzione e distribuzione di elettricità, gas e acqua
gradbeništvo	5	costruzioni
mednarodna trgovina	6	commercio internazionale
trgovina na drobno in popravilo motornih vozil	7	commercio al dettaglio e riparazione di veicoli
hoteli in gostinstvo	8	alberghi e ristorazione
prevoznništvo in skladiščenje	9	trasporti e magazzinaggio
finančno posredništvo (bančništvo...)	10	attività finanziarie e assicurative
nepremičnine	11	attività immobiliari
profesionalne, znanstvene in tehnične dejavnosti	12	attività professionali, scientifiche e tecniche
javna uprava in obramba	13	pubblica amministrazione e difesa
šolstvo in izobraževanje	14	istruzione
zdravstvo in socialno skrbstvo	15	sanità ed assistenza sociale
druge javne, socialne in osebne storitve	16	altri servizi pubblici, sociali e personali
drugo (navesti)	17	altro (specificare)

.....

Poklicni položaj	41. La posizione professionale
SAMOSTOJNO DELO	LAVORO INDIPENDENTE
podjetnik (tudi obrtnik, kmet, trgovec)	1 imprenditore (anche artigiano, agricoltore, commerciante)
opravljam svobodni poklic	2 libero professionista
član/ica zadruge	3 socio/a di cooperativa
pomožni/a družinski/a član/ica	4 coadiuvante
ODVISNO DELO	LAVORO DIPENDENTE
vodja	1 dirigente
vodstveni/a delavec/ka	2 quadro
administrativni/a uradnik/ca	3 impiegato/a amministrativo/a
tehnični/a uradnik/ca	4 impiegato/a tecnico/a
kvalificirani/a delavec/ka	5 lavoratore/rice specializzato/a
ne-kvalificirani/a delavec/ka	6 lavoratore/rice non specializzato/a
Če si ali si bil/a <u>ODVISNI/A DELAVEC/KA</u>, povej prosim, kakšna je / je bila delovna pogodba	42. Se sei o eri <u>LAVORATORE/LAVORATRICE DIPENDENTE</u> che tipo di contratto hai / avevi
za določen čas s polnim delovnim časom	1 full-time a tempo determinato
za nedoločen čas s polnim delovnim časom	2 full-time a tempo indeterminato
za določen čas z omejenim delovnim časom	3 part-time a tempo determinato
za nedoločen čas z omejenim delovnim časom	4 part-time a tempo indeterminato
druge oblike začasne delovne pogodbe (navesti)	5 altre forme di contratto a tempo determinato (specificare)
.....	
drugo (navesti)	6 altro (specificare)
.....	

Kraj dela	43. Luogo di lavoro
v občini bivanja	1 nello stesso comune di residenza
v drugi občini tržaške pokrajine	2 in un altro comune della provincia di Trieste
drugje v deželi FJK	3 altrove nella Regione FVG
drugje v Italiji	4 altrove in Italia
v Sloveniji	5 in Slovenia
v tujini	6 all'estero
potuješ	7 viaggi
drugo (navesti)	8 altro (specificare)

Kako dolgo je trajala tvoja prva zaposlitev? 44. Per quanto tempo hai lavorato la prima volta?

.....
Pojdi k vpr. 57 ← še traja lavoro ancora → **Vai alla dom. 57**

Zakaj si prenehal/a z delom? 45. Perché hai abbandonato l'impiego?

si našel/la drugo zaposlitev	1 hai trovato un altro impiego
si dal/a odpoved	2 dai dato le dimissioni
odpustili so te	3 ti hanno licenziato
podjetje je šlo v stečaj	4 l'impresa è fallita
ustvaril/a si si družino	5 hai messo su famiglia
pogodba je bila za določen čas	6 il contratto era a tempo determinato
drugo (navesti)	7 altro (specificare)

.....
Ali si se še kdaj zaposlil/a? 46. Hai avuto altri impieghi lavorativi?

Pojdi k vpr. 47 ← da	<input type="text" value="1"/> sì → Vai alla dom. 47
Pojdi k vpr. 59 ← ne	<input type="text" value="0"/> no → Vai alla dom. 59

Zadnja zaposlitev – L'ultimo impiego

Katerega leta si se zadnjič zaposlil/a ? 47. In che anno hai trovato il tuo ultimo impiego ?

Koliko časa si iskal/a zadnjo zaposlitev ? 48. Quanto tempo hai cercato l'ultimo impiego?

Pojdi k vpr. 49 ← nisi iskal/a	1	non l'hai cercato	→ Vai alla dom. 49
manj kot en mesec	2	meno di un mese	
od 1 do 3 mesecev	3	da 1 a 3 mesi	
od 4 do 6 mesecev	4	da 4 a 6 mesi	
od 7 mesecev do 1 leta	5	da 7 mesi ad un anno	
več kot 1 leto	6	più di 1 anno	
Pojdi k vpr. 50	-	Vai alla dom. 50	

Zadnje zaposlitve nisi iskal/a, ker ... 49. Non hai cercato l'ultimo impiego perché ...

si začel/a samostojno dejavnost	1	hai avviato un'attività in proprio
si se vključil/a v družinsko podjetje	2	ti sei inserito nell'azienda familiare
delo so ti ponudili	3	il lavoro ti è stato offerto
drugo (navesti)	4	altro (specificare)

.....

Pojdi k vpr. 51 - Vai alla dom. 51

Kako si dobil/a zadnjo zaposlitev? 50. Come hai trovato l'ultimo impiego?

odgovoril/a si na mali oglas	1	hai risposto ad un annuncio economico
objavil/a si mali oglas	2	hai pubblicato un annuncio economico
poslal/a si prošnjo	3	hai fatto domanda d'assunzione
opravil/a si natečaj	4	tramite concorso
po poznanstvu	5	tramite conoscenze
preko Centra za zaposlovanje	6	tramite il Centro per l'impiego
obiskal/a si podjetje	7	facendo visita all'azienda
drugo (navesti)	8	altro (specificare)

.....

Gospodarska panoga zadnje zaposlitve 51. Il settore economico dell'ultimo impiego

kmetijstvo, gozdarstvo, ribolov	1	agricoltura, silvicoltura e pesca
rudarstvo	2	estrazione di minerali
industrijska proizvodnja	3	industria manifatturiera
proizvodnja in oskrba z elektriko, plinom in vodo	4	produzione e distribuzione di elettricità, gas e acqua
gradbeništvo	5	costruzioni
mednarodna trgovina	6	commercio internazionale
trgovina na drobno in popravilo motornih vozil	7	commercio al dettaglio e riparazione di veicoli
hoteli in gostinstvo	8	alberghi e ristorazione
prevoznništvo in skladiščenje	9	trasporti e magazzinaggio
finančno posredništvo (bančništvo...)	10	attività finanziarie e assicurative
nepremičnine	11	attività immobiliari
profesionalne, znanstvene in tehnične dejavnosti	12	attività professionali, scientifiche e tecniche
javna uprava in obramba	13	pubblica amministrazione e difesa
šolstvo in izobraževanje	14	istruzione
zdravstvo in socialno skrbstvo	15	sanità ed assistenza sociale
druge javne, socialne in osebne storitve	16	altri servizi pubblici, sociali e personali
drugo (navesti)	17	altro (specificare)

.....

Poklicni položaj	52. La posizione professionale
SAMOSTOJNO DELO	LAVORO INDIPENDENTE
podjetnik (tudi obrtnik, kmet, trgovec)	<input type="text" value="1"/> imprenditore (anche artigiano, agricoltore, commerciante)
opravljam svobodni poklic	<input type="text" value="2"/> libero professionista
član/ica zadruga	<input type="text" value="3"/> socio/a di cooperativa
pomožni/a družinski/a član/ica	<input type="text" value="4"/> coadiuvante
ODVISNO DELO	LAVORO DIPENDENTE
vodja	<input type="text" value="1"/> dirigente
vodstveni/a delavec/ka	<input type="text" value="2"/> quadro
administrativni/a uradnik/ca	<input type="text" value="3"/> impiegato/a amministrativo/a
tehnični/a uradnik/ca	<input type="text" value="4"/> impiegato/a tecnico/a
kvalificirani/a delavec/ka	<input type="text" value="5"/> lavoratore/rice specializzato/a
ne-kvalificirani/a delavec/ka	<input type="text" value="6"/> lavoratore/rice non specializzato/a
Če si ali si bil/a <u>ODVISNI/A DELAVEC/KA</u>, povej prosim, kakšna je / je bila delovna pogodba	53. Se sei o eri <u>LAVORATORE/LAVORATRICE DIPENDENTE</u> che tipo di contratto hai / avevi
za določen čas s polnim delovnim časom	<input type="text" value="1"/> full-time a tempo determinato
za nedoločen čas s polnim delovnim časom	<input type="text" value="2"/> full-time a tempo indeterminato
za določen čas z omejenim delovnim časom	<input type="text" value="3"/> part-time a tempo determinato
za nedoločen čas z omejenim delovnim časom	<input type="text" value="4"/> part-time a tempo indeterminato
druge oblike začasne delovne pogodbe (navesti)	<input type="text" value="5"/> altre forme di contratto a tempo determinato (specificare)
.....	
drugo (navesti)	<input type="text" value="6"/> altro (specificare)

Kraj dela	54. Luogo di lavoro
v občini bivanja	<input type="text" value="1"/> nello stesso comune di residenza
v drugi občini tržaške pokrajine	<input type="text" value="2"/> in un altro comune della provincia di Trieste
drugje v deželi FJK	<input type="text" value="3"/> altrove nella Regione FVG
drugje v Italiji	<input type="text" value="4"/> altrove in Italia
v Sloveniji	<input type="text" value="5"/> in Slovenia
v tujini	<input type="text" value="6"/> all'estero
potuješ	<input type="text" value="7"/> viaggi
drugo (navesti)	<input type="text" value="8"/> altro (specificare)

Kako dolgo je trajala tvoja zadnja zaposlitev? 55. Per quanto tempo hai lavorato l'ultima volta?

.....
Poidi k vpr. 57 ← še traja lavoro ancora → **Vai alla dom. 57**

Zakaj si prenehal/a z delom? 56. Perché hai abbandonato l'impiego?

si našel/la drugo zaposlitev	<input type="text" value="1"/> hai trovato un altro impiego
si dal/a odpoved	<input type="text" value="2"/> dai dato le dimissioni
odpustili so te	<input type="text" value="3"/> ti hanno licenziato/a
podjetje je šlo v stečaj	<input type="text" value="4"/> l'impresa è fallita
ustvaril/a si si družino	<input type="text" value="5"/> hai messo su famiglia
pogodba je bila za določen čas	<input type="text" value="6"/> il contratto era a tempo determinato
drugo (navesti)	<input type="text" value="7"/> altro (specificare)

.....
Poidi k vpr. 59 - Vai alla dom. 59

Ali pri opravljanju delovnih zadolžitev uporabljaš slovenščino (ITA) oziroma italijanščino (SLO) ? 57. Usi lo sloveno nello svolgere le tue mansioni lavorative ?

zelo	1	molto
precej	2	abbastanza
malo	3	poco
nič	4	niente

V kolikšni meri so tvoje delovne zadolžitve vezane na vsebino opravljenega študija oz. poklicnega usposabljanja? 58. In che misura le tue mansioni lavorative sono attinenti al titolo di studio o alla formazione professionale conseguita?

zelo	1	molto
precej	2	abbastanza
malo	3	poco
nič	4	niente

Prosti čas – Il tempo libero

Naslednja vprašanja zadevajo prosti čas. 59. Le seguenti domande riguardano il tempo libero. **KJE** preživljaš svoj prosti čas? **DOVE** trascorri il tuo tempo libero?

večinoma doma	1	prevalentemente a casa
doma in izven doma v enaki meri	2	a casa e fuori casa in egual misura
večinoma izven doma	3	prevalentemente fuori casa
drugo (navesti)	4	altro (specificare)

S KOM preživljaš svoj prosti čas? 60. **CON CHI** trascorri il tuo tempo libero?

večinoma sam/a	1	prevalentemente da solo/a
večinoma z družinskimi člani	2	prevalentemente con i familiari
večinoma s fantom / punco	3	prevalentemente con il ragazzo / la ragazza
večinoma s prijatelji	4	prevalentemente con gli amici
drugo (navesti)	5	altro (specificare)

KAKO preživljaš svoj prosti čas? Na lestvici od 1 do 5 navedi, prosim, kako pogosto se v prostem času ukvarjaš z vsako izmed naslednjih dejavnosti (1 pomeni, da se z njo ne ukvarjaš nikoli ali skoraj nikoli, 5 pa, da se z njo ukvarjaš redno).

berem	☐	leggo
gledam televizijo	☐	guardo la televisione
sem na računalniku	☐	sto sul computer
poslušam glasbo	☐	ascolto musica
hodim v kino ali gledališče	☐	vado al cinema o al teatro
se športno udeležujem	☐	pratico attività sportive
obiskujem tečaje	☐	frequento corsi
opravljam priložnostna dela, da kaj zaslužim	☐	svolgo lavori occasionali per guadagnare qual cosa
obiskujem bare ali lokale	☐	frequento bar e locali
nakupujem	☐	faccio shopping
zahajam v naravo	☐	faccio escursioni in natura
ukvarjam se z dejavnostmi, ki jih organizira društvo	☐	pratico attività organizzate da associazioni
sodelujem v društvu / organizaciji	☐	collaboro all'attività delle associazioni / organizzazioni
drugo (navesti)	☐	altro (specificare)

Čezmejna mobilnost – Mobilità transfrontaliera

Kako pogosto obiskuješ kraje na drugi strani meje?

vsak dan	1
2-3 x tedensko	2
2-3 x mesečno	3
nekajkrat letno	4
1 x letno ali manj	5

62. Con quale frequenza frequenti i luoghi oltre confine?

ogni giorno	1
2-3 x alla settimana	2
2-3 x al mese	3
alcune volte all'anno	4
1 x all'anno o meno	5

Kateri so najpomembnejši razlogi obiska krajev na drugi strani meje?

delo	☐
šolanje	☐
nakupi (oblačila, živila, gorivo...)	☐
obisk sorodnikov	☐
obisk prijateljev	☐
obisk kulturnih in športnih prireditev	☐
izleti, dopusti, obisk gostilne	☐
zabava (disko-klubi, nočni lokali ...)	☐
drugo (navesti)	☐

63. Quali sono i motivi più importanti per cui frequenti i luoghi oltre confine?

lavoro	☐
scuola	☐
shopping (abbigliamento, cibo, benzina ...)	☐
visita ai parenti	☐
visita agli amici	☐
partecipazione a manifestazioni culturali e sportive	☐
gite, ferie, visite alle trattorie	☐
divertimento (locali notturni, discoteche ...)	☐
altro (specificare)	☐

Na lestvici od 1 do 5 (1 izraža najnižjo stopnjo vpliva, 5 pa najvišjo) navedi, prosim, v kolikšni meri ukinjanje mejnega nadzora na italijansko-slovenski meji vpliva na tvoje vsakdanje življenje glede...

obiskov kulturnih prireditev na drugi strani meje	☐
obiskov športnih prireditev na drugi strani meje	☐
razvijanja osebnih stikov	☐
možnosti za študij na drugi strani meje	☐
možnosti za delo na drugi strani meje	☐
možnosti za nakupe, oskrbo na drugi strani meje	☐
možnosti za nakupovanje imovin	☐

64. Sulla scala da 1 a 5 (1 indica il grado di incidenza più basso, 5 quello più alto) indica cortesemente in che misura l'abolizione dei controlli al confine italo-sloveno incide sulla tua vita quotidiana per quanto riguarda...

la partecipazione alle manifestazioni culturali oltre il confine	☐
la partecipazione alle manifestazioni sportive oltre il confine	☐
lo sviluppo di rapporti personali	☐
le possibilità di studio al di là del confine	☐
le possibilità occupazionali al di là del confine	☐
le possibilità di acquisti e fornitura al di là del confine	☐
le possibilità di acquisto di proprietà al di là del confine	☐

Razumeš oziroma govoriš italijansko?

ne razumem in ne govorim	1
razumem	2
razumem in govorim	3

65. Comprendi ovvero parli lo sloveno?

né comprendo né parlo	1
comprendo	2
comprendo e parlo	3

S tem smo anketo zaključili. Za tvoje sodelovanje se ti najlepše zahvalim in te lepo pozdravljam.

L'intervista è terminata. Ti ringrazio per la collaborazione e ti saluto cordialmente.